

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ ★ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**BÜYÜKDERE VAPUR İSKELESİ RESTORASYON
PROJESİ**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
Mimar Neslihan BAŞAR**

Anabilim Dalı : MİMARLIK

Programı : RESTORASYON

ŞUBAT 2007

**BÜYÜKDERE VAPUR İSKELESİ RESTORASYON
PROJESİ**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
Mimar Neslihan BAŞAR
(502041210)**

**Tezin Enstitüye Verildiği Tarih : 25 Aralık 2006
Tezin Savunulduğu Tarih : 30 Ocak 2007**

**Tez Danışmanı : Y.Doç.Dr. Deniz MAZLUM
Diğer Jüri Üyeleri Y.Doç.Dr. Gülsün TANYELİ (İ.T.Ü)
Doç.Dr. Nadide SEÇKİN (Y.T.Ü)**

ŞUBAT 2007

ÖNSÖZ

Restorasyon derslerini sevdirek bu bölüm üzerinde uzmanlaşma isteği kazanmamı sağlayan Afife Batur hocama, yüksek lisans eğitimim boyunca her zaman bana yakın davranan ve çok destek olan hocam Y. Doç. Dr. Deniz Mazlum' a, ihtiyacım olduğu her an yardımına koşan sevgili Doç. Dr. Turgut Saner' e çok teşekkür ederim.

Tez çalışmam boyunca bana katlanan ve yardımcı olan annem Dr. Gönül Başar' a ve bütün aileme bana duydukları güven için çok teşekkür ederim.

Yapabileceğime inandıktan sonra her türlü zorluğun üstesinden gelebileceğimi öğreten, önümde ışığım olarak yol gösteren, bana zor gelse bile soğuk kış günlerinde azimle yanımda ölçü almaya gelen, en büyük desteğim sevgili babam Prof. Dr. Demir Başar' a sonsuz teşekkürler.

Şubat, 2007

Neslihan BAŞAR

İÇİNDEKİLER

ŞEKİL LİSTESİ	vi
ÖZET	xiii
SUMMARY	xv
1. GİRİŞ	1
1.1. Çalışmanın Amacı	1
1.2. Kapsam ve Yöntem	2
2. BOĞAZ’ DA DENİZ TAŞIMACILIĞININ VE İSKELE YAPILARININ TARİHSEL GELİŞİMİ	3
2.1. 19. Yüzyıl Öncesinde Deniz Ulaşımı	3
2.2. 19. Yüzyılda Deniz Ulaşımı	3
2.2.1. Fevaid- i Osmani	4
2.2.2. Şirket- i Hayriye	4
2.3. Cumhuriyet Döneminde Deniz Ulaşımı	6
2.4. Boğaziçi İskele Yapılarının Tarihsel Gelişimi	7
2.4.1. 19. Yüzyıl Öncesi Vapur İskelesi Yapıları	7
2.4.2. 19. Yüzyılda Vapur İskelesi Yapıları	7
2.4.3. 20. Yüzyılda Vapur İskelesi Yapıları	8
2.4.3.1. Bostancı Vapur İskelesi	9
2.4.3.2. Moda Vapur İskelesi	9
2.4.3.3. Haydarpaşa Vapur İskelesi	10
2.4.3.4. Büyükada Vapur İskelesi	11
3. BÜYÜKDERE	12
3.1. Coğrafi Konum	12
3.2. Tarihsel Gelişim	12
3.2.1. Bizans Dönemi Öncesi Büyükdere	12
3.2.2. Bizans Döneminde Büyükdere	13
3.2.3. 16.-20. Yüzyıllarda Büyükdere	13
3.3. Sosyo-Ekonomik Yapı	15
3.4. Genel Yerleşim Düzeni	15
3.4.1. Anıtsal Yapılar	15

3.4.2. Eğitim Yapıları	16
3.4.3. Elçilik Yapıları	17
3.4.4. Resmi Yapılar	17
3.4.5. Sivil Yapılar	17
3.4.6. Su Yapıları	18
4. BÜYÜKDERE VAPUR İSKELESİ	19
4.1. Coğrafi Konum	19
4.2. Tarihsel Gelişim	19
5. YAPININ ÖZELLİKLERİ	21
5.1. Zemin Kat Genel Tanım	21
5.1.1. Zemin Kat Mekanları	22
5.2. Birinci Kat Genel Tanım	60
5.2.1. Birinci Kat Mekanları	61
5.3. Yapı Bileşenleri	83
5.3.1. Kapılar	83
5.3.2. Pencereleler	85
5.3.3. Bezemeler	86
5.4. Cephe Özellikleri	88
5.4.1. Batı Cephesi	89
5.4.2. Doğu Cephesi	90
5.5. Strüktürel Özellikler	92
5.5.1. Temeller	93
5.5.2. Duvarlar	93
5.5.3. Döşeme Sistemi	94
5.5.4. Tavanlar	95
5.5.5. Örtü Sistemi	95
5.6. Bozulmalar	95
5.6.1. İşlev Değişikliklerinin Neden Olduğu Bozulmalar	96
5.6.2. Strüktürel Bozulmalar	97
5.6.3. Malzeme Bozulmaları	97
6. RESTİTÜSYON	99
6.1. Restitüsyon Kararlarına Işık Tutan Belge ve Araştırmalar	100
6.2. Özgün Tasarım Restitüsyon Kararları (1913)	101
6.3. II. Dönem Restitüsyon Kararları (1980' ler)	103
7. RESTORASYON	106
7.1. Yapının Kullanımına İlişkin Öneriler	106

7.1.1. Zemin Kat Kullanımına İlişkin Öneriler	106
7.1.2. Birinci Kat Kullanımına İlişkin Öneriler	108
7.2. Yapının Onarımına İlişkin Öneriler	108
7.2.1. Ek Duvar ve Niteliksiz Eklerin Temizlenmesi	109
7.2.2. Malzeme Temizliği	110
7.2.3. Bütünleme	111
7.2.4. Yenileme	111
8. SONUÇ	113
KAYNAKLAR	114
EKLER	116
EK A: Deniz taşımacılığının gelişimini belgeleyen fotoğraflar	117
EK B: Büyükdere semtine ve anıtsal yapılarına dair eski haritalar ve fotoğraflar	126
EK C: İskele'nin günümüzdeki durumunu belgeleyen fotoğraflar	136
EK D: İskele'nin 21. yüzyıl öncesi durumunu belgeleyen fotoğraflar	210
EK E: 6462 Sayılı Kültür ve Turizm Bakanlığı Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları İstanbul Bölge Kurulu Kararı	216
EK F: Çizimler	218
ÖZGEÇMİŞ	219

ŞEKİL LİSTESİ

	Sayfa No
Şekil A.1 : 19. yüzyıl öncesi deniz taşımacılığı	118
Şekil A.2 : 19. yüzyılda buharlı vapur ile deniz taşımacılığı	118
Şekil A.3 : Boğaziçi'nde bir kayak iskelesi	119
Şekil A.4 : Kadıköy vapur iskelesi (1900'ler)	119
Şekil A.5 : Beşiktaş vapur iskelesi (1900'ler)	120
Şekil A.6 : Bostancı vapur iskelesi(2005)	120
Şekil A.7 : Moda vapur iskelesi	121
Şekil A.8 : Moda vapur iskelesinin zemin katındaki kafeterya	121
Şekil A.9 : Moda vapur iskelesi rölövesi (zemin kat planı)	122
Şekil A.10 : Moda vapur iskelesi rölövesi (cepheler)	123
Şekil A.11 : Haydarpasa vapur iskelesi (2005)	124
Şekil A.12 : Büyükkada vapur iskelesi (2005)	124
Şekil A.13 : Büyükkada vapur iskelesi (1900'ler)	125
Şekil A.14 : Büyükkada iskelesi pasajdan görünüş (2006)	125
Şekil B.1 : Büyükdere koyunu gösteren 1918 tarihli Nedjib Haritası	
Şekil B.2 : 593 nolu adayı gösteren 1926 tarihli Rumeli Ciheti Paftası	127
Şekil B.2.a : 593 nolu adayı gösteren vaziyet planı	128
Şekil B.3 : 19. yüzyılda Büyükdere	129
Şekil B.4 : Büyükdere Piyasa Caddesi üzerindeki sahilsarayları	130
Şekil B.5 : 19. yüzyılda Büyükdere	130
Şekil B.6 : Kara Kethüda Camii	131
Şekil B.7 : Ayios Paraskevi Rum Ortodoks Kilisesi	131
Şekil B.8 : Rum İlkokulu	132
Şekil B.9 : Surp Boğos Ermeni Katolik Kilisesi	132
Şekil B.10 : Santa Maria İtalyan Katolik Kilisesi	133
Şekil B.11 : İspanya Büyükelçiliği	133
Şekil B.12 : Keçecizade Fuat Paşa Oteli	134
Şekil B.13 : Ali Bey Çeşmesi	134
Şekil B.14 : Damatzade Mehmet Murat Efendi Çeşmesi	135
Şekil C.1	135
Şekil C.2 : İskele işlevlerine ayrılmış mekanlar	
Şekil C.3 : Pasaj ve dükkan dizisi	137
Şekil C.4 : ' T' şeklindeki hol	137
Şekil C.5 : Merdiven holü	138
Şekil C.6 : Merdiven holü	138
Şekil C.7 : ZK01; doğu duvarı	139
Şekil C.9 : ZK01; güney duvarı	139
Şekil C.10 : ZK01; kuzey duvarı	140

Şekil C.11	: ZK02; holdeki giriş ve alçı konsol	140
Şekil C.12	: ZK02; ZPA01, ZPA02 ve ZPA03 pencereleri	141
Şekil C.13	: ZK02; ZPA01, ZPA02 ve ZPA03 pencereleri	141
	: ZK02; güney duvarı üzerindeki ZPA03 penceresi ve ZKC01	142
Şekil C.14	kapısı arasındaki alçı konsol	
Şekil C.15	: ZK02; güney duvarı üzerindeki alçı konsol	142
Şekil C.16	: ZK03; ZKC02 kapısı	143
Şekil C.17	: ZK03; mekanın ortasındaki sonradan eklenmiş çelik kolon	143
Şekil C.18	: ZK04; mekana giriş kapısı ZKC04	144
Şekil C.19	: ZK04; doğu duvarı üzerindeki özgün ahşap ZKB04 kapısı	144
	: ZK04; kuzey duvarı üzerindeki özgün ahşap ZKC01, ZPC02	145
Şekil C.20	ve ZPC03 pencereleri	
	: ZK05; güney duvarı üzerinde ZK06 mekanına giriş kapısı	145
Şekil C.21	ZKD01	
	: ZK05; güney duvarı üzerinde ZK08 mekanına giriş kapısı	146
Şekil C.22	ZKD02	
Şekil C.23	: ZK05; özgün ahşap bilet gişesi	146
Şekil C.24	: ZK05; ZKG01 özgün ahşap kapısının mevcut tepe penceresi	147
	: ZK06; mekanın tavanında görülen sıva dökülmesi ve demir	147
Şekil C.25	donatılar	
	: ZK06; mekanın tavanında görülen sıva dökülmesi ve demir	148
Şekil C.26	donatılar	
	: ZK07; mekanı doğu yönünde sınırlayan duvar ve mekana giriş	148
Şekil C.27	kapısı ZKE01	
Şekil C.28	: ZK07; mekanı güney yönünde sınırlayan duvar	149
Şekil C.29	: ZK07; mekanın karomozaik döşemesi	149
Şekil C.30	: ZK07; mekanda havalandırma için açılmış tavan boşluğu	150
Şekil C.31	: ZK08; mekana giriş kapısı ZKD02	150
Şekil C.32	: ZK08; mekanın kuzey duvarına bitişik ahşap tezgah	151
Şekil C.33	: ZK08; mekanda sonradan oluşturulmuş bölüm	151
Şekil C.34	: ZK09; mekana sonradan eklenmiş ahşap bölme	152
	: ZK09; memur odasının kuzey duvarı üzerindeki ZPB01	152
Şekil C.35	penceresi	
Şekil C.36	: ZK09; memur odasında ZPB01 penceresi ve ahşap bölme	153
	: ZK09; memur odasının ZPB01 penceresinin özgün demir	153
Şekil C.37	parmaklığı	
	: ZK09; memur odasının tavanında mukarnaslı koltuk	154
Şekil C.38	silmesinin izi	
Şekil C.39	: ZK10; memur odasının özgün giriş kapısı ZKD04	154
Şekil C.40	: ZK10; memur odasının kuzey duvarındaki ZPB01 penceresi	155
Şekil C.41	: ZK10; memur odasının tavanındaki mukarnaslı koltuk silmesi	155
Şekil C.42	: ZK11; pasaj ve dükkan dizisi	156
Şekil C.43	: ZK11; pasaj ve dükkan dizisi	156
Şekil C.44	: ZK11; galeri boşluğu ve özgün olmayan girişlerden biri	157
Şekil C.45	: ZK11; geçit, dükkan dizisi ve galeri boşluğu	157
Şekil C.46	: ZK12; merdiven holü	158
	: ZK12; merdiven holünde bulunan özgün merdivenin ahşap	158
Şekil C.47	küpeşesi	
Şekil C.48	: ZK12; merdiven holü	159
Şekil C.49	: ZK14; WC giriş kapısı ZKE04	159

Şekil C.50	: ZK16; WC' nin güney duvarı üzerindeki pisuar bölmeleri	160
Şekil C.51	: ZK16; WC' nin batı duvarındaki betonarme bölmeler	160
Şekil C.52	: ZK16; WC' nin batı duvarındaki betonarme bölmeler	161
Şekil C.53	: ZK16; WC' nin batı duvarındaki niş	161
Şekil C.54	: ZK16; WC' de bölmeler arasındaki ZPD05 penceresi	162
Şekil C.55	: ZK16; WC' de lavabo tezgahı	162
Şekil C.56	: ZK16; WC' nin tavanında sıva dökülmesi	163
Şekil C.57	: ZK17; dükkan	163
Şekil C.58	: ZK18; dükkana giriş kapısı ZKI02	164
Şekil C.59	: ZK18; dükkanın değiştirilmiş penceresi ZPE01	164
Şekil C.60	: ZK19; dükkanın giriş kapısı ZKI03	165
Şekil C.61	: ZK19; dükkanda sonradan açılmış kapı ZKJ01	165
Şekil C.62	: ZK19; dükkan duvarında ahşap sandalyelik	166
Şekil C.63	: ZK20; dükkana giriş kapısı ZKI04	166
Şekil C.64	: ZK20; dükkanda taş tezgah ve sonradan açılmış ZKJ01 kapısı	167
Şekil C.65	: ZK20; dükkanın güney duvarı üzerindeki pencere ZPF02	167
	: ZK21; merdiven holüne giriş kapısı ZKK01 ve kuzey	168
Şekil C.66	duvarındaki pencere ZPG01	
Şekil C.67	: ZK21; merdiven holündeki yarım dönel merdiven	168
Şekil C.68	: ZK21; merdiven holündeki yarım dönel merdiven	169
Şekil C.69	: ZK21; merdiven holündeki yarım dönel merdiven	169
Şekil C.70	: ZK22; dükkana giriş kapısı ZKI05	170
Şekil C.71	: ZK22; dükkanda bulunan mutfak	170
Şekil C.72	: ZK22; dükkanın sac levha ile kapatılmış vitrini ZKM01	171
Şekil C.73	: ZK23; dükkanın giriş kapısı ZKI06	171
Şekil C.74	: ZK23; dükkanın giriş kapısı ZKI07	172
Şekil C.75	: ZK23; dükkanın sac levha ile kapatılmış vitrini ZKM03	172
	: ZK24; dükkanın girişi ZKI08 ve kuzey duvarındaki sac levha	173
Şekil C.76	ile kapatılmış pencere ZPF03	
	: ZK25; dükkanın girişi ZKI09 ve kuzey duvarındaki sac levha	173
Şekil C.77	ile kapatılmış pencere ZPF04	
Şekil C.78	: ZK26; dükkanın giriş kapısı ZKI10	174
Şekil C.79	: ZK27; dükkanın giriş kapısı ZKI11	174
Şekil C.80	: ZK27; dükkanın doğu duvarı üzerindeki kapı ZKO01	175
Şekil C.81	: ZK27; dükkanda aydınlığa açılan kapı ZKN02	175
Şekil C.82	: ZK28; yolcu çıkış holündeki kapı ZKA06	176
Şekil C.83	: ZK28; yolcu çıkış holü	176
Şekil C.84	: ZK28; yolcu çıkış holündeki ZKA07 kapısı	177
Şekil C.85	: ZK28; yolcu çıkış holünün kuzeyindeki pencere dizisi	177
Şekil C.86	: BK01; terasa çıkış kapısı BKA01	178
	: BK01; terastaki BKA01 kapısı ve BPA01 ve BPA02	178
Şekil C.87	pencereleri	
Şekil C.88	: BK01; terasta bulunan betonarme heykeller	179
Şekil C.89	: BK02; holden görünüş	179
Şekil C.90	: BK02; holdeki özgün giriş kapısı BKB01	180
Şekil C.91	: BK02; holdeki diğer giriş kapısı BKD01	180
Şekil C.92	: BK03; WC giriş kapısı BKC01	181
Şekil C.93	: BK03; WC' deki bölme kapısı BKC02	181
Şekil C.94	: BK03; WC' deki bölme kapısı BKC02	182
Şekil C.95	: BK03; WC' nin batı duvarındaki donatılar	182

Şekil C.96	: BK03; WC' deki BPB02 penceresi	183
Şekil C.97	: BK03; WC' nin çökmüş tavanı	183
Şekil C.98	: BK04; WC' deki BPB03 penceresi	184
Şekil C.99	: BK04; WC' nin güney duvarı	184
Şekil C.100	: BK04; WC' nin çökmüş tavanı	185
Şekil C.101	: BK05; ofiste kapatılmış pencere izi BPC01	185
Şekil C.102	: BK05; ofiste BPD01 penceresi	186
Şekil C.103	: BK06; ofiste BPC01 penceresi	186
Şekil C.104	: BK06; ofiste BPC01 penceresinin kapatılmış kemer izi	187
Şekil C.105	: BK06; ofiste BPD02 penceresi ve demir parmaklık	187
Şekil C.106	: BK07; holden görünüşü	188
Şekil C.107	: BK07; merdiven holü özgün ahşap kapısı BKF01	188
Şekil C.108	: BK07; holün ahşap çatalı özgün tavanı	189
Şekil C.109	: BK08; WC' nin güney duvarı ve BPE01 penceresi	189
Şekil C.110	: BK09; ofisten görünüş	190
Şekil C.111	: BK09; ofisin kuzey duvarındaki bacası	190
Şekil C.112	: BK09; ofisin güney duvarı üzerindeki BPC03 penceresi	191
Şekil C.113	: BK10; ofisin batı duvarı üzerindeki BPF01 penceresi	191
	: BK10; ofisin batı duvarı üzerindeki BPF01, BPF02 ve BPG01	192
Şekil C.114	pencereleri	
Şekil C.115	: BK10; ofisin batı duvarı üzerindeki BPF02 penceresi	192
Şekil C.116	: BK10; ofisin çökmüş olan tavanı	193
	: BK11; ofisin BKE03 kapısı ve güney duvarı üzerindeki ahşap	193
Şekil C.117	doğrama izi	
	: BK11; ofisin BKG02 penceresi ve güney duvarı üzerindeki	194
Şekil C.118	ahşap doğrama izi	
Şekil C.119	: BK12; ofisin BPG03 ve BPG04 pencereleri	194
Şekil C.120	: BK13; ofisin giriş kapısı BKE05	195
Şekil C.121	: BK13; ofisin güney duvarı üzerindeki ahşap gişe	195
Şekil C.122	: BK14; ofisin giriş kapısı BKG01	196
Şekil C.123	: BK14; ofisin doğusundaki BPH01 ve BPH02 pencereleri	196
Şekil C.124	: BK14; ofisin doğusundaki BPH01 ve BPH02 pencereleri	197
	: BK14; ofisin güney duvarı üzerindeki BPD03 penceresi ve	197
Şekil C.125	doğal taş denizliği	
	: BK14; ofisin güney duvarı üzerindeki BPD03 penceresi ve	198
Şekil C.126	doğal taş denizliği	
Şekil C.127	: BK14; ofisin kuzeyindeki BKH01 kemerli açıklığı	198
Şekil C.128	: BK14; ofisin bağdadi çatalı tavanı	199
Şekil C.129	: BK15; salondan görünüş	199
Şekil C.130	: BK15; salonun güney duvarı	200
	: BK15; salonun kuzey duvarı üzerindeki BPI04, BPJ01 ve	200
Şekil C.131	BPJ02 pencereleri	
Şekil C.132	: BK15; salonun özgün ahşap çatalı çökmüş tavanı	201
Şekil C.133	: BK15; salonun çökmüş çatısı	201
Şekil C.134	: BK16; salondaki BPA03, BPA04 ve BPA05 pencereleri	202
Şekil C.135	: BK16; salondaki BKN01, BKN02 ve BKN03 kapıları	202
Şekil C.136	: BK16; salondaki BKN01, BKN02 ve BKN03 kapıları	203
Şekil C.137	: BK16; salondaki merdiven holü özgün ahşap kapısı BKF02	203
	: BK16; salonun batı duvarında örülerek kapatılmış pencere	204
Şekil C.138	BKK01	

Şekil C.139	: BK16; salondaki taşıyıcı kolonlar	204
Şekil C.140	: Batı cephesi	205
Şekil C.141	: Batı cephesi; profilli saçak silmesi	205
Şekil C.142	: Batı cephesi; çini levha	206
Şekil C.143	: Batı cephesi; üçlü pencere düzeni ve profilli saçak silmesi	206
Şekil C.144	: Batı cephesi; çini levhalardan görünüş	207
Şekil C.145	: Doğu cephesi;	207
Şekil C.146	: Doğu cephesi; heykeller	208
Şekil C.147	: Doğu cephesi; sivri kemerli giriş kapıları	208
	: Doğu cephesi; betonarme korkuluk ve heykeller	209
Şekil D.1		209
Şekil D.2	: Yolcu bekleme salonu holü (1980' lerin başı)	
Şekil D.3	: Yolcu bekleme salonu holü (1980' lerin başı)	211
Şekil D.4	: Giriş holü (1980' lerin başı)	211
Şekil D.5	: Yolcu çıkış holü (1980' lerin başı)	212
Şekil D.6	: Batı cephesi (1980' lerin başı)	212
Şekil D.7	: Doğu cephesi (1980' ler)	213
Şekil D.8	: Doğu cephesi yolcu çıkış holü kapısı (1980' ler)	214
Şekil D.9	: Doğu cephesi terastaki ek (1980' ler)	214
	: Batı cephesi (1980' ler)	215
Şekil E.1		215
	: 6462 Sayılı Kültür ve Turizm Bakanlığı Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları İstanbul Bölge Kurulu Kararı	217
Şekil F.1		
Şekil F.2	: Vaziyet planı; 1/500 rölöve	
Şekil F.3	: Zemin kat planı; 1/100 rölöve	
Şekil F.4	: Birinci kat planı; 1/100 rölöve	
Şekil F.5	: Zemin kat planı; 1/100 rölöve (ölçülü)	
Şekil F.6	: Birinci kat planı; 1/100 rölöve (ölçülü)	
Şekil F.7	: Çatı planı; 1/100 rölöve	
Şekil F.8	: A-A kesiti; 1/50 rölöve	
Şekil F.9	: A'-A' kesiti; 1/50 rölöve	
Şekil F.10	: B -B kesiti; 1/50 rölöve	
Şekil F.11	: B'-B' kesiti; 1/50 rölöve	
Şekil F.12	: C -C kesiti; 1/50 rölöve	
Şekil F.13	: C' -C' kesiti; 1/50 rölöve	
Şekil F.14	: D -D kesiti; 1/50 rölöve	
Şekil F.15	: D' -D' kesiti; 1/50 rölöve	
Şekil F.16	: E -E kesiti; 1/50 rölöve	
Şekil F.17	: E' -E' kesiti; 1/50 rölöve	
Şekil F.18	: Doğu cephesi; 1/50 rölöve	
Şekil F.18.a	: Batı cephesi; 1/50 rölöve	
Şekil F.18.b	: Merdiven detayları; 1/50,1/2 rölöve	
Şekil F.18.c	: Detaylar; 1/5,1/4	
Şekil F.18.d	: Döşeme detayları; 1/10	
Şekil F.18.e	: Kapı tipleri ve detayları;1/50,1/25	
Şekil F.18.f	: Taşıyıcı sistem (Zemin Kat Planı); 1/100	

Şekil F.19	: Taşıyıcı sistem (Birinci Kat Planı); 1/100
Şekil F.20	: Zemin kat planı; 1/100 malzeme analizi
Şekil F.21	: Birinci kat planı; 1/100 malzeme analizi
Şekil F.22	: A-A kesiti; 1/50 malzeme analizi
Şekil F.23	: A'-A' kesiti; 1/50 malzeme analizi
Şekil F.24	: B-B kesiti; 1/50 malzeme analizi
Şekil F.25	: B'-B' kesiti; 1/50 malzeme analizi
Şekil F.26	: C-C kesiti; 1/50 malzeme analizi
Şekil F.27	: C'-C' kesiti; 1/50 malzeme analizi
Şekil F.28	: D-D kesiti; 1/50 malzeme analizi
Şekil F.29	: D'-D' kesiti; 1/50 malzeme analizi
Şekil F.30	: E-E kesiti; 1/50 malzeme analizi
Şekil F.31	: E'-E' kesiti; 1/50 malzeme analizi
Şekil F.32	: Doğu cephesi; 1/50 malzeme analizi
Şekil F.33	: Batı cephesi; 1/50 malzeme analizi
Şekil F.34	: Zemin kat planı; 1/100 hasar analizi
Şekil F.35	: Birinci kat planı; 1/100 hasar analizi
Şekil F.36	: A-A kesiti; 1/50 hasar analizi
Şekil F.37	: A'-A' kesiti; 1/50 hasar analizi
Şekil F.38	: B-B kesiti; 1/50 hasar analizi
Şekil F.39	: B'-B' kesiti; 1/50 hasar analizi
Şekil F.40	: C-C kesiti; 1/50 hasar analizi
Şekil F.41	: C'-C' kesiti; 1/50 hasar analizi
Şekil F.42	: D-D kesiti; 1/50 hasar analizi
Şekil F.43	: D'-D' kesiti; 1/50 hasar analizi
Şekil F.44	: E-E kesiti; 1/50 hasar analizi
Şekil F.45	: E'-E' kesiti; 1/50 hasar analizi
Şekil F.46	: Doğu cephesi; 1/50 hasar analizi
Şekil F.47	: Batı cephesi; 1/50 hasar analizi
Şekil F.48	: Zemin kat planı; 1/100 dönem analizi
Şekil F.49	: Birinci kat planı; 1/100 dönem analizi
Şekil F.50	: A-A kesiti; 1/50 dönem analizi
Şekil F.51	: A'-A' kesiti; 1/50 dönem analizi
Şekil F.52	: B-B kesiti; 1/50 dönem analizi
Şekil F.53	: B'-B' kesiti; 1/50 dönem analizi
Şekil F.54	: C-C kesiti; 1/50 dönem analizi
Şekil F.55	: C'-C' kesiti; 1/50 dönem analizi
Şekil F.56	: D-D kesiti; 1/50 dönem analizi
Şekil F.57	: D'-D' kesiti; 1/50 dönem analizi
Şekil F.58	: E-E kesiti; 1/50 dönem analizi
Şekil F.59	: E'-E' kesiti; 1/50 dönem analizi
Şekil F.60	: Doğu cephesi; 1/50 dönem analizi
Şekil F.61	: Batı cephesi; 1/50 dönem analizi
Şekil F.61.a	: Vaziyet planı; 1/500 restitüsyon (1913)
Şekil F.62	: Vaziyet planı; 1/500 restitüsyon (1980'ler)
Şekil F.63	: Zemin kat planı; 1/100 restitüsyon (1913)
Şekil F.64	: Birinci kat planı; 1/100 restitüsyon (1913)
Şekil F.65	: Zemin kat planı; 1/100 restitüsyon (1980'ler)
Şekil F.66	: Birinci kat planı; 1/100 restitüsyon (1980'ler)
Şekil F.67	: A-A kesiti; 1/50 restitüsyon (1913)

- Şekil F.68** : A'-A' kesiti; 1/50 restitüsyon (1913)
Şekil F.69 : B -B kesiti; 1/50 restitüsyon (1913)
Şekil F.70 : B'-B' kesiti; 1/50 restitüsyon (1913)
Şekil F.71 : C -C kesiti; 1/50 restitüsyon (1913)
Şekil F.72 : C' -C' kesiti; 1/50 restitüsyon (1913)
Şekil F.73 : D -D kesiti; 1/50 restitüsyon (1913)
Şekil F.74 : D' -D' kesiti; 1/50 restitüsyon(1913)
Şekil F.75 : E -E kesiti; 1/50 restitüsyon (1913)
Şekil F.75.a : E' -E' kesiti; 1/50 restitüsyon (1913)
Şekil F.75.b : E -E kesiti; 1/50 restitüsyon (1980' ler)
Şekil F.76 : E' -E' kesiti; 1/50 restitüsyon (1980' ler)
Şekil F.77 : Doğu cephesi; 1/50 restitüsyon (1913)
Şekil F.78 : Batı cephesi; 1/50 restitüsyon (1913)
Şekil F.79 : Doğu cephesi; 1/50 restitüsyon (1980' ler)
Şekil F.80 : Batı cephesi; 1/50 restitüsyon (1980' ler)
Şekil F.81 : Vaziyet planı; 1/500 restorasyon
Şekil F.82 : Zemin kat planı; 1/100 restorasyon
Şekil F.83 : Birinci kat planı; 1/100 restorasyon
Şekil F.84 : A-A kesiti; 1/50 restorasyon
Şekil F.85 : A'-A' kesiti; 1/50 restorasyon
Şekil F.86 : B-B kesiti; 1/50 restorasyon
Şekil F.87 : B'-B' kesiti; 1/50 restorasyon
Şekil F.88 : E -E kesiti; 1/50 restorasyon
Şekil F.89 : E' -E' kesiti; 1/50 restorasyon
Şekil F.90 : Doğu cephesi; 1/50 restorasyon
: Batı cephesi; 1/50 restorasyon

BÜYÜKDERE VAPUR İSKELESİ RESTORASYON PROJESİ

ÖZET

Bu tez kapsamında, 1913'te Büyükdere'de inşa edilen vapur iskelesinin mevcut durumu belgelenmiş, tarihsel araştırmalarla yapının geçmişi aydınlatılarak restitüsyon projesi hazırlanmış ve yapı için öngörülen müdahaleleri ve yeni kullanım önerisini ortaya koyan bir restorasyon projesi geliştirilmiştir.

Bu amaçla, ilk olarak Boğaz'da deniz taşımacılığının ve iskele yapılarının tarihsel gelişimleri incelenmiştir. Birinci Ulusal Mimarlık Dönemi iskele yapılarının yapım sistemleri ve yerleşim düzenleri, aynı dönemde inşa edilmiş olan ve bu dönemin üslup özelliklerini gösteren Büyükdere Vapur İskelesi ile ilişkilendirilmiştir. Ayrıca Büyükdere semti ayrıntılı olarak araştırılarak, semtin, yapının inşa edildiği dönemdeki tarihsel ve fiziksel koşulları irdelenmiştir.

13.05.1972'de Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu' nun 6462 sayılı kararı ile II. dereceden korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescil edilen Büyükdere Vapur İskelesi, Şirket-i Hayriye İdaresi tarafından yaptırılmıştır ancak mimarı konusunda kaynaklara dayalı kesin bir bilgi yoktur. Yapı, iskele işlevinin yanı sıra, ticaret ve eğlence birimleri içeren mekanlarla donatılmış, ve 1988'de, Boğaz'ın bu kesiminde kazıklı yolun inşası sonucunda hizmet dışı kalmıştır. Önce Ankara Gazeteciler Cemiyeti'ne, ardından CCS Spor ve Turizm İşletmeleri Anonim Şirketi ile Türkerler İnşaat Şirketi'ne kiralandan yapı 2001 yılına kadar farklı işlevler üstlenerek gelmiş, bu tarihten sonra da boşaltılarak hızlı bir bozulma sürecine girmiştir.

Büyükdere Vapur İskelesi, İstanbul'un erken tarihli betonarme yapılarından biridir. Tuğla dolgulu betonarme karkas bir iskelet ile yer yer ahşap bölümlerin bir arada bulunduğu karma bir sisteme sahiptir. Hem işlev, hem de yapım sistemindeki değişiklikler hakkındaki bilgilerin yetersiz oluşu, yapının restitüsyon sorunlarını

Çalışmanın son aşamasında, yeni yol düzenlemeleri nedeniyle asıl işlevine kavuşturulması mümkün olmayan Büyükdere Vapur İskelesi'nin özgün elemanları ve mekânsal bütünlüğüyle korunması ve gelecek nesillere aktarılabilmesi için, bir yeni kullanım önerisi geliştirilmiş ve bu güzel anıt, taşıdığı anılarla ve özgün ruhuyla gelişmeyecek bir 'Yolculuk Planlama Merkezi' işleviyle donatılmıştır.

THE RESTORATION PROJECT OF BUYUKDERE PEER

SUMMARY

The aim of this thesis is the documentation of the Büyükdere Peer, which was constructed in 1913. The restitution project based on the investigation of its past by historical research was followed by suggestions for possible re-use of the building respecting the original features.

History of sea transportation and peer building activities in Bosphorus are also investigated. The stylistic and constructional features of the First National Architecture Period in Turkey were researched in order to point out the similarities between Büyükdere Peer and the other buildings of the same period. Furthermore some outstanding monuments of Büyükdere were evaluated in respect of their historical value and physical conditions.

By the decision of the Turkish Ministry of Culture and Tourism, dated 13.05.1972, the building was registered as a cultural property of grade II. Although the name of the architect is not known precisely, it is evident that the building was constructed by ‘Şirket-i Hayriye Company’ and included commercial units and entertainment sections besides the peer proper. Since the time of construction up to 2001 this building served to various purposes. After 1988, when the road was constructed in front of it by dumping the sea, the building has completely lost its primary function. However it was rented to ‘Ankara Newspapermen Association’, later to ‘CCS Sport and Tourism A.Ş.’, and finally to ‘Türkmenler İnşaat Co.’ It is deserted since 2001.

Büyükdere Peer is an early example of reinforced concrete buildings of Istanbul, the skeleton being filled with brick. The restitution of the building is somewhat problematic because of insufficient information about changes of constructional system applied by tenants and also changes originated by purpose of utility demands. Therefore restitution work had to be based on clues that are present in the building and on investigations.

The last chapter of the thesis includes suggestions for preservation and for its re-use as a Travel Design Center that would respect the memories and the “genius loci” of this beautiful monument.

1.GİRİŞ

İstanbul'un kültür varlıkları arasında seçkin bir yer tutan vapur iskeleleri kentin denizle olan ilişkisine tanıklık eden önemli yapılardır. Bu yapıların bir bölümü günümüze kadar özgün işlevini yitirmeden gelebilmişse de yapım tarihlerinden itibaren sayısız müdahaleye maruz kalmışlardır. Bu müdahaleler sonucunda özgünlüklerini yitiren vapur iskelelerinden biri de Büyükdere Vapur İskelesi'dir. Terk edilerek yok olma tehlikesi ile karşı karşıya kalan bu yapının korunması için fiziksel, teknik ve ekonomik her türlü koşulun sağlanması gerekmektedir.

İstanbul'daki vapur iskelesi yapılarından bir bölümü günümüzde asıl fonksiyonları dışında kullanılmaktadır. Bir iskele yapısı olarak Koruma Kurulu tarafından tescil edilmiş, zaman içinde farklı işlevler üstlenmiş fakat daha sonra kaderine terk edilmiş olan Büyükdere Vapur İskelesi, şu anda barındırdığı verileri ile belgelenmiş, çeşitli araştırmalar yapılarak, geleceğe aktarılması amaçlanmıştır.

1.1 Amaç

İstanbul Büyükdere' de Büyükdere Mahallesi' nde 593 ada, 9 nolu parsel üzerinde yer alan Büyükdere Vapur İskelesi Birinci Ulusal Mimarlık Dönemi yapılarındadır. 1989'da Boğaziçi'nin bu kesimine kazıklı yolun yapımı sonucunda deniz ile ilişkisi kesilmiş olan yapı iskele işlevini ve tüm anlamını yitirerek 2001 yılına kadar farklı işlevler yüklenmiştir. 2001 yılından beri kullanılmayan yapı çok hızlı bir bozulma sürecine girerek yapı yok olma tehlikesi ile karşı karşıya kalmıştır. Bu nedenle bu tezin öncelikli amacı Büyükdere Vapur İskelesi' ni tüm bileşenleriyle birlikte ayrıntılı olarak belgelemek olmuştur. Bu kapsamlı belgelemenin ardından, yapının tarihine ve geçirdiği değişikliklere ışık tutan eski harita, fotoğraf gibi görsel belgeler araştırılmış, yapının taşıdığı izler ve bu araştırmanın sonuçları ışığında restitüsyon projesi hazırlanmıştır.

Uğradığı radikal değişiklikler nedeniyle özgün işlevine kavuşturulması olanaksız hale gelen Büyükdere Vapur İskelesi’ nin kimliğine ve mekânsal bütünlüğüne saygılı bir biçimde yeniden kullanımı ve saptanan hasarlarının ortadan kaldırılması için bir restorasyon projesi hazırlanması, bu tezin nihai amacı olmuştur.

1.2. Kapsam ve Yöntem

Tez çalışmasının ilk bölümünde Büyükdere Vapur İskelesi hakkındaki kaynaklar yetersiz olduğu için, yapının geçmişini aydınlatmak amacı ile deniz taşımacılığının ve iskele yapılarının tarihsel gelişimleri incelenmiştir. Birinci Ulusal Mimarlık Dönemi’nde yapılmış olan iskele binaları ayrıntılı olarak irdelenerek Büyükdere Vapur İskelesi ile ilişkilendirilmeye çalışılmıştır. Ayrıca bu dönemin yapım teknikleri araştırılmıştır.

Tez çalışmasının ikinci bölümünde Büyükdere semtinin tarihsel ve fiziksel koşulları incelenerek, yapının yapıldığı dönem aydınlatılmaya çalışılmıştır. Yapının rölöve çalışmaları ile bugünkü durumu belgelenmiş ve ayrıntılı olarak incelenmiştir. Yapının 1/2, 1/4, 1/5, 1/50, 1/100 ve 1/500 ölçeklerinde detaylı çizimleri yapılmıştır. Bu çizimler fotoğraflarla desteklenmiştir. Binanın geçirmiş olduğu değişiklikler, mevcut bozulmalar ve hasarlar incelenmiştir.

Çalışmanın üçüncü bölümünde ulaşılan eski tarihli haritalar ve Koruma Kurulu’ndan alınan rölöve ve fotoğraflar ışığında yapının restitüsyon projesi hazırlanmıştır.

Çalışmanın son aşamasında yapının sürekliliğini sağlamak amacı ile yapıya yeni bir işlev önerisi getirilmiştir. Yapının ayakta kalmasını sağlamak amacı ile çeşitli sağlamlaştırma ve koruma teknik ve yöntemleri araştırılmıştır.

2. BOĞAZ’ DA DENİZ TAŞIMACILIĞININ VE İSKELE YAPILARININ TARİHSEL GELİŞİMİ

2.1. 19. Yüzyıl Öncesinde Deniz Ulaşımı

Osmanlı döneminde Boğaz köylerinin İstanbul ile bağlantısı, Haliç ve Marmara’nın yakın yerleşim merkezlerinde olduğu gibi, kürekli ya da yelkenli deniz taşıtları ile sağlanmıştır (Şekil A1). Yükler, pazar kayıkları, yelkenli tekneler, kürekli mavnalar ile taşınmış, yolcular ise çoğunlukla Pazar kayıklarına, peremelere, piyadelere, büyüklü küçüklü kayıklara binmişlerdir [20, s. 181]. Osmanlı padişahları ise saltanat kayıkları ile Boğaz’ da gezinti yapmışlardır. Saltanat kayığını bostancıbaşı yönetmiş ve padişaha sahilde bulunan yalı, bahçe, kasır, iskele ve diğer yapılar hakkında bilgi vermiştir. Bu iş için düzenli defter tutan bostancıbaşılar, bu defterler sayesinde padişahın sorularını anında cevaplandırmışlardır. [13, s. 260].

2.2. 19. Yüzyılda Deniz Ulaşımı

İlk buharlı vapur 20 Mayıs 1828 günü İngiltere’den satın alınarak İstanbul’ a gelmiştir [20, s. 181]. Bu tarih dünyada ilk buharlı geminin işlemeye başlamasından 21 yıl sonradır. ‘*Swift*’ adını taşıyan bu İngiliz gemisi aynı zamanda İstanbul’a gelen ilk makineli gemidir [15, s. 26]. Sultan II. Mahmut bu tip teknelerden daha başkalarının da getirtilmesini ve bunların kendi tersanelerimizde yapılmasını istemiştir. Bunun üzerine buharlı gemilerin sayısı kısa sürede artmıştır. Bu gemilerin bir kısmı donanmanın emrine verilmiş, bir kısmı da Tersane- i Amire bünyesinde yolcu ve yük taşınmasına ayrılmıştır [20, s. 181]. İstanbullular kendi kendine yürüyen bu küreksiz ve yelkensiz gemileri ‘*Buğu Gemisi*’ olarak adlandırmışlardır. Padişahın vapuruna da ‘*Taht Gemisi*’ denmiştir. Sultan Abdülmecit zamanında şehir hatlarında ve limanlar arasında seferler buharlı gemiler ile yapılmaya başlanmıştır [18, s. 211] (ŞekilA2).

Boğaziçi'nde ilk vapurların görülmesi ile Pazar kayıkları seferleri ortadan kalkmaya başlamıştır [18, s. 358].

2.2.1. Fevaid- i Osmani

Boğaziçi'nde yolcu taşımacılığını, 1837'de biri İngiliz biri Rus olan iki yabancı vapurculuk kumpanyası başlatmıştır. Kadınlar, 1849 yılına kadar dışarı postası yapan vapurlara alınmış fakat şehir hatları seferi vapurlarına bindirilmemişlerdir. Boğaziçi'nde işleyen Rus bandıralı vapur, kadın yolcuları da taşımaya başlamıştır [18, s. 360]. Kapitülasyonların kendilerine sağladığı haklardan yararlanarak birer vapurla Boğaz'da yolcu taşımaya başlayan bu iki şirketin faaliyetine engel olunamayacağı için, Tersane-i Amire 1851'de *Hümapervaz* adlı vapurunu Boğaz hattında çalıştırarak onlarla rekabete girmiştir [20, s. 181].

Rus ve İngiliz vapur şirketlerinin keyfi tarifeleri, kadınların alınmaması istenildiği zaman seferlerin iptali gibi nedenlerle Boğaziçi halkından gelen istek üzerine hatta konan tersane vapurları belli bir rahatlık sağlamış ve İstanbul halkının artık daha kolay ulaşılan bir yer olan Boğaziçi'ne olan ilgisini arttırmıştır [9, s. 9].

Fevaid-i Osmani şirketi, 1849 yılında, yabancılara karşı, başlı başına vapur işletmeciliği ile uğraşacak bir idareye ihtiyaç olduğu için Kurulmuştur. Bu işletme zamanının Bahriye Nezareti'ne bağlanmıştır [9, s. 9]. 1851 yılında Üsküdar'a günde dörder defa olmak üzere *Vesile- i Ticaret* ve *Girit* adlı vapurlarla seferler düzenlenmeye başlanmıştır [18, s. 360]. 1858 yılında İngiltere'de inşa edilen sekiz gemi daha filoya katılmıştır. Ancak iki yaka arasında yük taşımak isteyenler mavnaları ve Pazar kayıklarını kullanmak zorunda kalmışlardır. Şirket 1860'lı yıllarda büyük maddi sarsıntılar geçirmiştir [9, s.11].

2.2.2. Şirket- i Hayriye

Boğaz'da düzenli olarak vapur çalıştırılması 1851'de Kurulan Şirket-i Hayriye'nin getirdiği vapurların sefere konması ile mümkün olmuştur. Şirketin özelliği Türkiye'de Kurulan ilk anonim ortaklık olmasıdır [20, s. 181].

Şirket-i Hayriye ile Boğaz'da kayık dönemi kapanmış ve kayıklar sadece eğlence aracı olarak kullanılmışlardır [18, s. 361].

Sadaret Müsteşarı Fuat Efendi ile Cevdet Efendi'nin yürüttükleri ön çalışmanın ardından, Şirket-i Hayriye kurulmuş ve Boğaziçi seferleri düzene girmiştir. Hükümet de 1851 yılında Boğaz' da çalışan yabancı bandıralı vapurların seferden alıkonulmasına teşebbüs etmiştir. Kurulan yeni şirket İngiltere' de John Robert Wigth Fabrikası'na altı adet vapur ısmarlamış ve 1853'de gelen *Rumeli*, *Tarabya*, *Göksu*, *Beylerbeyi*, *Tophane* ve *Beşiktaş* isimli vapurların Boğaziçi'ndeki ilk uğrak yeri Üsküdar olmuştur [18, s. 361]. Boğaz'ın uzak köyleri Şirket-i Hayriye vapurlarının düzenli bir şekilde çalıştırılması ile tanınmış, gelişme ve büyüme imkanı bulmuştur [20, s. 182].

Şirket önceleri gemicilik işlerinden anlamayan kişilerin eline verilmiştir. Daha sonra, Ali Hilmi Efendi' nin müdürlüğünde Polanyan, Huce Kevork Bahçevanyan, Yakup Yakupyan ve Giritli Hüseyin Haki Efendi'den oluşan idari heyete teslim edilmiştir. Bu idare heyeti aynı zamanda Türk sivil denizcilik tarihinin ilk yönetim Kurulu olmuştur [20, s. 182].

Şirket özellikle Trablusgarp ve I. Dünya savaşları sırasında elindeki vapurları ordunun emrine vermiştir. Zaman içinde 77 adet vapuru bulunan şirketin savaşlar sonrasında elinde 18 vapuru kalmıştır. Savaş sonrasında iflasın eşiğine gelen şirket devletin, ordunun emrine verilen vapurlar için ödediği para sayesinde batmaktan kurtulmuştur.

Şirket 1920'li yılların sonlarından itibaren Boğaziçi' nin kalkınması ve Boğaz' da yaz kış oturulabilmesi için bazı girişimlerde bulunmuşsa da 1 Temmuz 1944 tarihinde bütün vapurları, taşınır taşınmaz mal varlıkları ile Ulaştırma Bakanlığı tarafından satın alınmıştır. Vapurları ve mal varlığı Devlet Denizyolları İşletmesi Genel Müdürlüğü Şehir Hatları Müdürlüğü' ne devredilmiştir. 15 Ocak 1945'de Şirket-i Hayriye fiilen ortadan kalkmıştır [20, s. 184].

2.3. Cumhuriyet Döneminde Deniz Ulaşımı

Cumhuriyet Dönemi'nde deniz ulaşımının düzenli yürütülebilmesi için aşağıda adı geçen müesseseler Kurulmuş, bu müesseseler sonunda kapatılarak, Denizcilik Bankası T. A. O. bünyesinde toplanmıştır [9, s. 15].

Türkiye Seyri Sefain İdaresi

Osmanlı Seyrisefain İdaresi, Büyük Millet Meclisi'nin Kurulmasının ardından, 1923 yılında Türkiye Seyri Sefain İdaresi adını almıştır.

Akay İşletmesi

1933 yılında Türkiye Seyri Sefain İdaresi üç bölüme ayrılmıştır. Bunlar Akay, Denizyolları ve Fabrika ve Havuzlar Müdürlükleri' dir.

Denizbank Umum Müdürlüğü

1938 yılında İktisat Vekaleti'ne bağlı olarak Kurulmuş ve Akay, Denizyolları ve Fabrika ve Havuzlar Müdürlükleri ile İstanbul Liman İşletmesi ve Gemi Kurtarma Müessesesi bu banka bünyesi içine alınmıştır. Bir buçuk yıl sonra lağvedilen Denizbank Umum Müdürlüğü'ne bağlı müesseseler, Ulaştırma Bakanlığı'na bağlı olmak üzere '*Devlet Denizyolları İşletmesi Umum Müdürlüğü*' adı altında toplanmıştır.

Devlet Deniz Yolları İşletmesi Umum Müdürlüğü

1939 yılında Devlet Denizyolları, Akay İdaresi'ni de bünyesine katarak Şehir Hatları adı ile çalıştırmış ve 1941 yılında Haliç Şirketi' ni devralmıştır.

Haliç Şirketi 1913 yılında bir İtalyan şirketi ile Haliç'in iki yakasına gemi çalıştırmış fakat İtalyan şirketin faaliyetlerini durdurması ile bütün menkul ve gayrimenkullerine belediye tarafından el konulmuştur. İşletme, belediyenin kendi bünyesinde Kurulan bir idareye geçmiştir. Belediye İdaresi, işletmeyi 1935' den 1941'e kadar devam ettirmişse de başarılı olamamıştır. Bunun üzerine işletme, 1941 yılında, Devlet Denizyolları Umum Müdürlüğü'ne devredilmiştir [9, s. 15].

Devlet Deniz Yolları ve Limanları İşletme Umum Müdürlüğü

1944’de Devlet Denizyolları İşletmesi, Devlet Limanları İşletmesi Umum Müdürlüğü ile birleşerek bu isim altında 1952 yılına kadar faaliyetine devam etmiştir. 1945 yılında Şirket-i Hayriye’ yi satın almıştır. Bu umum müdürlük 1951’ de lağvolunmuştur [9, s. 15].

2.4. Boğaziçi Vapur İskele Yapılarının Tarihsel Gelişimi

İskeleler deniz ulaşım ağının duraklarıdır. Önceleri kayıkların, buhar döneminden sonra da vapurların yanaştığı, yolcu ve yük alıp boşalttığı yerlerdir. İskele yapıları, deniz ulaşımının gelişmesi ve Boğaz köylerinin tanınması ile sadece vapurların yanaştığı, yolcu indirme ve bindirmenin yapıldığı binalar olmaktan çıkarak içlerinde birçok işlevi barındıran ve halkın birçok ihtiyacının da karşılandığı mekânların bünyesinde toplandığı yapılar haline gelmiştir.

2.4.1. 19. Yüzyıl Öncesi Vapur İskelesi Yapıları

19. yüzyıla kadar pazar kayıklarının yanaşabilmesi için kayıkçı iskeleleri yapılmıştır. Bu iskeleler suya doğru uzatılmış ahşap köprüler biçimindedir (Şekil A.3). Halkın genel kullanımına açık bu iskelelerin dışında, sarayların ve yalıların da özel iskeleleri vardır [3, s. 198].

19. yüzyıla kadar olan bu dönemde sahillerdeki kayıkçı iskeleleri, bir tarafından (doğudakinden) bindirme, diğer tarafından (batıdakinden) indirme yapılan iki veya daha fazla kısma bölünmüştür. İskelelerin etrafında dükkânların ve işyerlerinin yanı sıra kayıkçıların ve hamalların gittiği kahveler bulunmaktadır. İskelelerin bakım ve onarımları devlet, ilgili vakıflar ve halk tarafından yapılmaktadır [14, s. 98-99].

2.4.2. 19. Yüzyılda Vapur İskelesi Yapıları

19. yüzyılda Fevaid-i Osmani Şirketi’nin Kurulması ve vapur sayılarının artması ile Boğaz kıyılarında yerleşimler çoğalmaya başlamıştır. İlk yıllarda birçok Boğaz köyü henüz bir iskeleye sahip değilken vapurların düzenli çalışmaları ve Boğaz’daki yerleşimlere ulaşımın eskiye göre daha kolay olması yolcu kapasitelerinin devamlı artmasına sebep olmuştur. Şirketin büyümesi ile sahip olduğu iskele sayısı da artmış,

motorlu gemilerin yanaşması için sahillerdeki köylere rıhtımlar yapılmıştır. İskelelerin çevresi yapılanmaya ve Boğaz köylerindeki arazi değerleri hızla artmaya başlamıştır [9, s. 10].

Boğaziçi'nde ilk olarak Üsküdar İskelesi yapılmıştır (Şekil A4). Yapım tarihi 1849-1850 olan bu iskelenin yapılış nedeni yukarıda da belirtildiği gibi, kapitülasyon haklarından yararlanarak Boğaziçi' ne yolcu taşınması yapan biri Rus biri İngiliz olmak üzere iki yolcu vapurunun varlığı olmuştur [15, s. 29].

Şirket- i Hayriye İdaresi' nin 1851 yılında devletten almış olduğu imtiyaz alanı Anadolu yakasında Harem İskelesi' nden başlayarak Salacak, Üsküdar, Kuzguncuk, Beylerbeyi, Çengelköy, Vaniköy, Kandilli, Küçüksu, Anadoluhisarı, Kanlıca, Çubuklu, Paşabahçe, Beykoz, Anadoluakavağı ve Sötlöce İskeleleri ve Rumeli yakasında da, 1903 yılında açılan Sirkeci, Salıpazarı, Kabataş, Beşiktaş, Ortaköy, Kuruçeşme, Arnavutköy, Bebek, Rumelihisarı, Emirgan, İstinye, Yeniköy, Tarabya, Kireçburnu, Büyükdere, Mezarburnu, Yenimahalle ve Rumelikavağı İskeleleri' ne kadar olan bölgeyi kapsamaktadır.

Şirket- i Hayriye' nin ilk yaptırdığı iskele 1851 yılında tamamlanan Beşiktaş İskelesi' dir (Şekil A5). 1853 yılından itibaren vapur iskeleleri, bekleme salonları ve gişeler yapılmaya başlanmıştır.

2.4.3. 20. Yüzyılda Vapur İskelesi Yapıları

20. yüzyılda yapılmış olan vapur iskelesi yapılarını yapım sistemlerine göre ahşap ve kargir iskele yapısı olarak, işlevine göre sadece iskele kullanımlı iskeleler ve iskele fonksiyonunun yanında başka işlevler de taşıyan iskeleler olarak sınıflandırmak mümkündür.

Genellikle iskele dışında başka işlev yüklenmemiş olan ahşap iskelelere karşılık kargir iskeleler dükkân, dernek lokali gibi ikincil işlevleri de yüklenmiş durumdadır. Bunun yanında kargir iskele binaları biçim olarak da ahşap olanlardan farklılık gösterir. Genellikle çift katlı olan bu yapıların bazı yeni örnekler dışında hepsi neoklasik tarzıdır. Bunların planları çok işlevli oldukları için çeşitlilik gösterir. Ahşap veya beton yanaşma yerleri de çeşitli şekildedir. Bu yanaşma yerlerinin bir

kısmı denize doğru uzanmakta bir kısmı ise bina önünde dar bir şerit biçiminde yer almaktadır [3, s. 199].

2.4.3.1. Bostancı Vapur İskelesi

1912-1913 yıllarında inşa edilmiştir. Betonarme kazıklar üzerinde denize uzayan yanaşma yeri iskelenin ucundadır. Bu iskele 80 m uzunluğundadır. İskele binası tek katlı yüksek çatılıdır. Binanın içinde kara yönünden girildiğinde kullanılmayan bir gişe, baş memur, çımacı odaları ile küçük bir bekleme salonu bulunmaktadır [3, s. 205]. İç mekandaki alçı tavan bezemeleri, sütun başlıkları, kemerlerin arasındaki çini panolar ve bitimlerinde kabaralar bulunan saçak payandaları ile Birinci Ulusal Mimarlık Dönemi'nin mimarlık anlayışını yansıtmaktadır. (Şekil A.6) Bu binanın bir karakteristik özelliği Beşiktaş, Kadıköy ve Büyükkada iskeleleri gibi çatısında kubbe bulunmasıdır. İskelenin yolcu mahalli 1978' den sonra genişletilmiştir [21, s. 117].

Tarihi iskeleye kara tarafından ulaşımı sağlayan taş rıhtımın üzeri kapatılarak buraya yeni iskele fonksiyonu verilmiştir. Bilet gişeleri ve personel odaları için ayrılmış mekânlar dışında taş rıhtım boyunca bekleme yerleri sıralanmıştır. Oldukça bakımsız durumda bulunan ve iskele işlevini yitirmiş olan tarihi Bostancı İskelesi ise günümüzde idari personel ve çay ocağı birimlerinden oluşmaktadır. Yapı 2002 yılında restorasyon geçirmiştir.

2.4.3.2. Moda Vapur İskelesi

İnşasına 1914' de başlanan ve 1916-1917 yıllarında yapımı sona eren Moda İskele Binası' nın mimarı Vedat Tek'tir. İki katlı olarak inşa edilmiş iskelenin özgün durumunda üst katı gazino olarak kullanılmıştır. Gazino, 1917' den itibaren Rus İhtilali' nden kaçan Ruslar tarafından uzun yıllar işletilmiştir. İngiliz ailelerinin hem sayı hem de sosyal etkinlik bakımından ön planda oldukları 1900'lü yıllarda bu aileler Moda Vapur İskelesi' nin üstünde bir kulüp açarak '*Yacht Kulübü*' adını vermiş, sonra da bu kulübün adı '*Turko-İngiliz Kulübü*' olarak değiştirilmiştir. Daha sonraları Turko İngiliz Kulübü'nün boşalttığı mekana Moda Su Sporları Kulübü açılmıştır fakat bu kulübün ömrü kısa sürmüş ve kapanmıştır [21, s. 157]. Gazinonun bulunduğu üst kat şiddetli lodos fırtınaları nedeniyle 15 Eylül 1937' de yıkılmıştır

[22]. Başka bir kaynakta yapının 1930' da bir tadilat geçirmiş olduğu ve bu katın tadilat sırasında kaldırıldığı belirtilmektedir [16, s. 67].

Moda Vapur İskelesi, 1964 yılı ekiminden yeniden açıldığı 1979 yılına kadar sahil gazinosu olarak kullanılmıştır. Kadıköy iskelelerinin onarım ve yeniden inşası süresince Adalar'ın Kadıköy ile bağlantısı bu iskeleden yapılmıştır. 1992 yılı nisan ayında iskele tamamen terk edilmiştir [21, s. 115].

Tarihi iskeleye uzun taş bir rıhtımdan ulaşılmaktadır. Yapı, 2000-2001 yılları arasında Deniz Ticaret Odası tarafından restore edilmiştir. Sonradan kaldırılmış olan üst kat restorasyon sonrasında tekrar yapılmıştır (Şekil A.7). Günümüzde bu kat restoran olarak kullanılmaktadır. Zemin kata ise kafeterya işlevi verilmiştir (Şekil A.8). 2000' den beri çeşitli sergilerin de yapıldığı Moda İskelesi'ne vapur seferleri az da olsa devam etmektedir (Şekil A.9) (Şekil A.10)

2.4.3.3. Haydarpaşa Vapur İskelesi

1908'de hizmete açılan Haydarpaşa Garı'nın önündeki iskele binası yine Mimar Vedat Tek tarafından Seyr-i Sefain İdaresi (şimdiki Denizcilik İşletmeleri) adına yapılmıştır [22]. 1915-1917 yılları arasında yığma taş bina olarak inşa edilen yapının 1988 yılının Şubat ayında aslına uygun olarak restorasyonu yapılmıştır [21, s. 111].

Osmanlı'nın son eserlerinden biri olan yapıda denize bakan cephede bulunan çini panoda 1334 (1915) tarihi görülmektedir. Üç salondan oluşan yatay dikdörtgen bir plana sahiptir. Ortadaki salon yan salonlardan daha yüksek ve iki kat genişliğinde tutulmuştur. Deniz tarafına üç sivri kemerle açılır. Bunlardan iki yandakiler kapı, ortadaki ise kitleden hafif dışarı taşan bir gözetleme bölümüdür. Orta salonun önünde, yine kitleden dışarı taşan ve iki yanında birer kapı bulunan sekizgen formlu bir gişe bölümü yer alır. Yolcu inişlerine ayrılan yan salonlar orta salondan payelerle ayrılmıştır. Bunların kara ve deniz taraflarında birer kapısı bulunur. Yapının dış cephesi çininin yanı sıra, taş işçiliği ile de bezenmiştir. Ayrıca ön cephede bir vitray çalışması vardır. Kapı lentolarının üstü, pencere üzerindeki kemerler, kemer aynaları ve alınlıkları, pencere kemer alınlıklarının yan ve üçgen boşlukları çinilerle kaplanmıştır. Tek katlı olarak inşa edilmiş Haydarpaşa İskelesi günümüzde iskele işlevini sürdürmektedir (Şekil A.11).

2.4.3.4. Büyükada Vapur İskelesi

Büyükada'nın ilk vapur iskelesi eski Plaj Oteli'nin yakınındaki kayalık yerdedir. 1899' da bugünkü iskelenin olduğu yerde yeni bir ahşap iskele binası yapılmıştır fakat ihtiyacı karşılamadığı için 1914-1915 yıllarında İzmitli mimar Mihran Azaryan tarafından bugünkü taş iskele binası inşa edilmiştir [21, s. 119] (Şekil A.12, A.13).

Yapı iki katlı ve dikdörtgen planlıdır. Binanın zemin katında giriş kapısı ve iç koridorun iki yanında banka, dükkanlar ve memur odası sıralanmıştır. 250 cm uzunluğundaki bu geniş koridor tam karşısına gelen gişeler ve yolcu bekleme salonunun önünden ikiye ayrılarak binanın yanlarındaki çıkış mahalli ile birleşmektedir. Deniz tarafındaki cephesinde revaklı bölümün üzeri teras çatı ile örtülerek ikinci katın uzantısı haline gelmektedir. Daha küçük olan ikinci kat yan yana üç ayrı çatısı ve tepedeki küçük kubbesi ile dikkati çekmektedir. Üst kat tamamen iskele dışı işlevlere ayrılmıştır. En büyük orta salon meclis toplantıları ve nikah salonu olarak, diğer bölümler belediye tabibi ve zabıta tarafından kullanılmaktadır [3, s. 206] (Şekil A.14).

3. BÜYÜKDERE

3.1. Coğrafi Konum

İstanbul' un merkezine 30 km uzaklıkta bulunan Büyükdere, Boğaziçi'nin Rumeli yakasında kurulmuş sahil köyüdür. Boğaz üzerinde kurulmuş olan on üçüncü iskele burada yer almaktadır [7, s. 2] (Şekil B.1, B.2).

Kireçburnu-Kefeliköy ile Sarıyer arasında, Hacıosman Bayırı'ndan inen yolun sahile kavuştuğu Çayırbaşı'ndan kuzeye doğru uzanan, Büyükdere Koyu'nun kuzeybatı sahilinde ve çevredeki yamaçlar üzerinde Kurulu semttir [4, s. 359].

Büyükdere, Sarıyer ilçesinin merkez bucağıdır. Bu bucak Çayırbaşı ve Büyükdere mahallelerinden oluşur.

Büyükdere Mahallesi' nin Çayırbaşı ve Piyasa Caddeleri olmak üzere iki ana caddesi bulunmaktadır [23, s. 119].

3.2. Tarihsel Gelişim

Büyükdere semti önceleri sakin bir balıkçı köyü iken daha sonra yeşil alanlarından dolayı padişahların mesiresi olmuş, deniz ve kara taşımacılığının gelişimi ile nüfusu artmıştır.

3.2.1 Bizans Dönemi Öncesi Büyükdere

Eski devirlerde Boğaziçi'nde kayda değer bir yerleşim bulunmamaktadır. Boğaz kıyıları kutsal kabul edilmiştir. Karadeniz'deki Yunan kolonileri halkı, denize açılmaktan korktukları için önce geçit yeri olan Boğaziçi'nde adaklarda bulunmuşlar, bu sebeple birçok adak yerleri ve tapınaklar inşa etmişlerdir [7, s. 13].

3.2.2. Bizans Döneminde Büyükdere

Büyükdere, Belgrad Ormanı'ndaki Valide Bendi' nin doğusundaki tepelerden doğan ve Büyükdere Koyu'na dökülen '*Bakla Deresi*' de denen derenin etrafında ve sahilde kurulmuş bir balıkçı köyüdür [4, s. 359].

Büyükdere' ye Bizans döneminde 'derin dere' anlamına gelen '*Bathkolpos*' denilmiştir. Megaralılar ise putperest tanrıları 'Saron' adına yapılmış adak yerinden dolayı '*Saron Deresi*', az ilerideki burnu da '*Saron Burnu*' olarak adlandırmışlardır. Büyükdere, Bizans döneminde saraylıların, soyluların ve din adamlarının rağbet ettiği bir mesire olmuştur. İmparator I. Justinianus 527-565 yıllarında buraya Aya Teodoras Kilisesi'ni inşa ettirmiştir. Patrik Terez ise 782-804 yıllarında bütün azizler adına bir manastır yaptırmıştır [4, s. 359].

3.2.3. 16-20. Yüzyıllarda Büyükdere

Fetihten sonraki ilk yüzyılda Osmanlılar tarafından, yerleşmeye rağbet olmamıştır. Gür bitki örtüsü ile kaplı olan Büyükdere' de Bakla Deresi ve Çayırbaşı Düzlüğü' nü kaplayan çayır, Sultan II. Selim zamanında av alanı olarak kullanılmıştır [23, s. 119].

16. yüzyılda yapılmış Cerrah Mahmut Efendi Camii ve Kanuni Devri' nde Ali Ağa tarafından yapılmış çeşme bu yüzyılda Büyükdere' de bir köy yerleşmesinin varlığını kanıtlamaktadır [7, s. 15].

17. yüzyıl Büyükdere'sini Evliya Çelebi Seyahatname'sinde şu şekilde tanımlamaktadır: '*..bu kasaba dahi II. Sultan Selim' in teferrücgahı idi. Bir dağlık dere içinde bina olunmuştur. Burada çınar, kavak, servi, salkım söğüt ağaçları vardır ki her biri gökyüzüne ulaşmış ulu ağaçlardır. Zeminine güneş tesir etmez bir cilvegahtır. Günagun çemenzar sofraları, namazgahlar ve nice akarsularla müzeyyen bir mesire-i dilaradır. İşte böyle emsali bulunmaz mesire olduğu cihetle yanında Büyükdere Kasabası kurulup mamur olmuştur. Bin kadar haneleri vardır. Bir İslam Mahallesi yedi mahalle balıkçı mahallesi, gemici, bahçıvan evleri vardır. İskele başında Koca Mehmet Paşa Camii vardır. Bir hamam birkaç muhtasar sokağı olup bağ ve bahçeleri sayısızdır.*' [2, s. 1305].

Aynı yüzyılda yaşamış Eremya Çelebi Kömürciyan ise köyün nüfusunun Rumlar'dan oluştuğunu ve evlerin dere çevresinde yapıldığını söylemektedir [4, s. 359].

Sultan IV. Mehmet ve Sultan IV. Murat zamanında Büyükdere ile Sarıyer arasındaki Çelebi Sokak Bahçesi meşhur kiraz alemlerinin yapıldığı bir eğlence yeri olmuştur [8, s. 373].

Sultan I.Abdülhamit'in sahilden Büyükdere Çayırı'nın içlerine kadar uzanan bir araba yolu yaptırdığı bilinmektedir [4, s. 359].

Büyükdere'nin şöhret ve güzelliği Sultan II. Mahmut zamanında (1808-1839) daha da artmış, bu dönemden başlayarak Büyükdere, Boğaz'ın en seçkin yerleri arasına girmiştir [2, s. 1305].

19. yüzyılın ikinci yarısında Boğaziçi'nin en büyük belediye dairesi Yedinci Daire ismiyle burada kurulmuştur.

Çeşitli av eğlencelerinin ve gezintilerin yapıldığı Büyükdere'nin gelişmesinde, Sultan II. Abdülhamit zamanında Şişli-Maslak yolunun açılması da etkili olmuştur [23, s. 120].

Şişli-Maslak yolunun açılması ile yabancı elçilerin dinlenme amaçlı yazlık edinme istekleri burayı canlandırmıştır [5, s. 270] (Şekil B.1).

Yabancıların bölgeye yerleşmeleri, elçilik ve konsoloslukların yazlıklarının Büyükdere çevresine dizilmesi, Fransız elçisi Comte de Vergennes' in 1757'de Büyükdere ve çevresine yabancıların oturabilmesi için gerekli izni alması ile başlamıştır [4, s. 359]. Kireçburnu'ndan Sarıyer İskeleyi'ne kadar uzanan sahil şeridindeki yalılar gayrimüslimlerin olmuştur (Şekil B.3, B.4, B.5).

20. yüzyılın başında Büyükdere semtinde Abraham Paşa Korusu sınırından başlamak üzere güneye doğru sahil boyunca Avusturya, Rusya, Danimarka, İspanya, Portekiz ve Hollanda sefaretlerinin yazlık binaları, dere yakınında gemi kalafat yerleri, 11 tuğla imalathanesi, Nektar adlı bir bira fabrikası bulunmaktadır. 1930'da bira fabrikasının arsası üzerine kurulan Eski Kibrit Fabrikası, Topser Kiremit Fabrikası, Üstübeç tesisi semte canlılık getirerek iş alanı açan işletmelerdir [4, s. 361].

Büyükdere sahilinin görünümünü ve toplumsal yaşantısını etkileyen en önemli değişme 1985-1989 arasında denize çakılan kazıklar üzerinden geçirilen kazıklı yol olmuştur. Bu yolun yapımı ile sahildeki eski kalafat ve tekne inşa tezgahları kaldırılmış ve bu bölgedeki yahılar yolun arka tarafında kalarak Boğaziçi'nin simgesi olan yalı-su ilişkisinden koparılmıştır [4, s. 359].

3.3. Sosyo-Ekonomik Yapı

Büyükdere, uzun süreler boyunca çeşitli dinlerden ve etnik gruplardan meydana gelen nüfusun bir arada yaşadığı bir semt olmuştur.

Şirket-i Hayriye'nin '*Boğaziçi Salnamesi*' ne göre, Büyükdere'nin nüfusu 4300 Rum, 700 İslam, 300 Musevi ve 180 Ermeni' den oluşmaktadır [2, s. 1305]. 1814- 1815 tarihli Bostancıbaşı Defteri' ndeki kayıtlardan ise 19. yüzyıldan sonra Büyükdere' nin nüfusunun zengin katolik Ermeniler' den oluştuğu anlaşılmaktadır [6, s. 289].

Yerleşik nüfusun yanında, öteden beri gayrimüslimlerin ve Türk orta sınıflarının yazlığı olan Büyükdere' ye 20. yüzyılın son çeyreğinde Arap turistler ilgi göstermişlerdir [4, s. 361].

3.4. Genel Yerleşim Düzeni

Büyükdere' de çeşitli anıtsal yapılar, eğitim yapıları, elçilik yapıları, resmi yapılar, sivil yapılar ve su yapıları bulunmaktadır.

3.4.1. Anıtsal Yapılar

Büyükdere, Osmanlı dönemi boyunca av, mesire ve eğlence yeri olması sebebi ile özellikle sahil boyunca gazinoları, Rum lokantaları ve meyhaneleri ile ünlenmiştir.

Bölgede Sultan I.Abdülhamit döneminden kalma bir av kasrının kalıntılarının bulunduğu dair notlar vardır [4, s. 359].

Yerleşmede çeşitli dinlerden ve etnik gruplardan oluşan bir nüfusun bir arada yaşaması ile sade camiler ve kiliseler yan yanadır.

Yerleşmede bulunan Kara Kethüda Camii, Sultan III. Mustafa zamanında Kara Kethüda Ahmet Ağa tarafından 1765 yılında yaptırılmıştır [13, s. 256]. Vakıflar Baş Müdürlüğü tarafından 1965’ de restore edilen yapı, geçirmiş olduğu onarımlar sonucunda özgünlüğünü yitirmiştir (Şekil B.6).

Cerrah Mahmut Efendi Camii, 18. yüzyılın sonlarına doğru Cezayirli Gazi Hasan Paşa tarafından yaptırılmıştır. ‘Cezayirli Hasan Paşa Camii’ olarak da bilinmektedir [12, s. 84].

Ayios Paraskevi Rum Ortodoks Kilisesi Büyükdere’ de çarşı içinde sayılabilecek bir yerdedir. Yapıya iki ayrı sokaktan ulaşılmaktadır. Bunlardan biri Danişment Sokak, diğeri Mektep Sokak’tır. Kilise bahçe içinde olup bu bahçede kiliseye ait evler, mezarlık, ayazma bulunmaktadır (Şekil B.4). Kilisenin güneyinde bulunan ayazmaya kilisenin içinden ulaşılmaktadır. Bir yangında harap olan eski kilisenin yerine 1831’ de yeni kargir kilise yapılmıştır. 1949’ da kiliseye bir çan kulesi eklenmiştir. Kilisenin bahçe dışında bir de Rum Okulu bulunur (Şekil B.7).

Surp Boğos Ermeni Katolik Kilisesi Piyasa Caddesi üzerinde bulunmaktadır. Kilisenin arazisini, 1847’ de Bogos Bilezikçıyan isimli biri bağışlamıştır. Arsa üzerinde bir kilise ve dört dükkan inşa edilmiştir. Kilise 1885 yılında yapılmıştır. Kilisenin ana kapısının iki yanına konulan mermer yazıtlardan birinde kilisenin II. Sultan Abdülhamit döneminde Mimar Kirkor Hürmüzyan tarafından yapılmış olduğu belirtilmiştir. Bu yazıtlar bugün yerlerinde yoktur. Tek nefli bazilikal plan şeması olan kilisenin duvarları kârgir, tavanı ahşap tonozdur (Şekil B.8).

Santa Maria İtalyan Katolik Kilisesi, tek nefli bazilikal plan şemalı olup Büyükdere’ deki en büyük kilisedir. Çayırbaşı Caddesi üzerinde bulunan kilisenin çevresinde bir manastır ve İtalyan okulu bulunmaktadır (Şekil B.9).

3.4.2. Eğitim Yapıları

Büyükdere’ de bulunan eğitim yapıları iki katlı yığma bir yapı olan ve günümüzde kullanılmayan Rum Mektebi ile üç katlı, kârgir bir yapı olan ve halen kullanılan Pratik Kız Sanat Okulu’ dur.

3.4.3. Elçilik Yapıları

Bölgedeki ilk elçilik binası yaptırma iznini Fransız M. Le Comte de Vergennes almıştır. Daha sonra diğer ülkeler bu semtte yazlıklar yaptırmışlardır. Bu yazlıklardan biri Piyasa Caddesi üzerinde bulunan ve İspanya Elçiliği'nin yazlık olarak kullanılmak amacı ile yaptırmış olduğu yapıdır. Büyük bir bahçe içinde yer alan ahşap yapı üç katlıdır (Şekil B.10).

Yerleşmede diğer bir elçilik yapısı Rusya Elçiliği'dir. Danimarka Elçisi'nin Hübsch Yalısı'nın yanında bulunan Rusya Elçiliği'nin, yazlık olarak kullanılmak için yaptırmış olduğu iki katlı, kârgir bina, eklektik üsluptadır.

3.4.4. Resmi Yapılar

Sarıyer Kaymakamlığı, Belediye Şube Müdürlüğü, Emniyet Amirliği, P. T. T. , Mal Müdürlüğü, Gümrük Muhafaza Memurluğu, Liman Memurluğu, Fener Memurluğu, Noter, Denizcilik Bankası'nın Gemi Kurtarma İstasyonu, Vilayet Fidanlık Müdürlüğü, Eski Kibrit Fabrikası Büyükdere'nin resmi yapılarıdır.

3.4.5. Sivil Yapılar

Yerleşmede bulunan sivil yapılardan biri Büyükdere Vapur İskelesi'dir. Tez konusu olan bu yapının yanı sıra Büyükdere'de anılmaya değer çeşitli sivil mimarlık örnekleri bulunmaktadır. Bunlardan biri Keçecizade Fuat Paşa Yalısı'dır. 18. yüzyılın sonlarına doğru inşa edildiği sanılan yapı birçok sahip değiştirmiş, sonunda Sultan II. Abdülhamit' in sadrazamlarından Keçecizade Fuat Paşa tarafından yapılan bazı onarımlarla yeniden kullanımını sürdürmüştür. Yapı, 1940'ların sonuna doğru tekrar ele alınmış, yapılan ilavelerle otel-pansiyon şeklinde kullanımına başlanmıştır. 1991 yılında tamamen yıkılıp yeniden inşa edilmiştir [23, s. 117]. Bugün Fuat Paşa Oteli olarak hizmet vermektedir (Şekil B.11)

Yerleşmede bulunan diğer bir sivil yapı Sadberk Hanım Müzesi' dir. Azaryan Yalısı olarak da bilinir. 19. yüzyıl sonlarında ahşap ve kârgir malzeme ile inşa edilmiştir. 1950 yılında sanayici Vehbi Koç tarafından satın alınan yapı, Vehbi Koç Vakfı tarafından müzeye dönüştürülerek 14 Ekim 1980 tarihinde hizmete açılmıştır. Bugün Türk İslam Eserleri ve Arkeoloji olarak iki bölümden oluşmaktadır [23, s. 117].

3.4.6. Su Yapıları

İstanbul' un ilk otellerinden biri olduğu söylenen Lapir Otel Büyükdere' de yapılmıştır ve otelin sahibi 1853 yılında bir de çeşme yaptırmıştır. Bölgede bunun dışında da bulunan birçok çeşme günümüze kadar gelememiştir [23, s. 113]. Ali Bey Çeşmesi'nin Büyükdere Caddesi'nin genişletilmesi sırasında konumu değiştirilerek geriye alınmıştır. Çeşmenin şekli bozularak yeniden yapılmıştır. Meydan çeşmesidir (Şekil B.12).

Büyükdere'deki su yapılarından biri olan Damatzade Mehmet Murat Efendi Çeşmesi'nin iki kitabesi bulunmaktadır. İlk kitabesinde tarih H. 1170- M. 1756, onarım kitabesinde tarih H. 1341- M. 1927 olarak yazılmıştır. Meydan çeşmesi özelliğindedir (Şekil B.13).

4. BÜYÜKDERE VAPUR İSKELESİ

4.1. Coğrafi Konum

Büyükdere Vapur İskelesi, Boğaziçi'nin Rumeli yakasında, Büyükdere Mahallesi'nde 83 pafta, 593 ada, 9 nolu parsel üzerinde yer almaktadır. Yapının bulunduğu ada, batıdan Büyükdere Caddesi ve doğudan Çetin Emeç ve Demokrasi Şehitleri Caddesi ile çevrilmiştir. Yapının güneyinde Keçecizade Fuat Paşa Otel, kuzeyinde ise küçük barakalar yer almaktadır.

4.2. Tarihsel Gelişim

Büyükdere'de ilk iskele 1851 yılında Camii Kebir' in önündeki kayık iskelesine ilaveler yapılarak oluşturulmuştur. 1908 yılında bu iskele yıkılmıştır [22].

1912 yılında dönemin ileri gelenlerinden İbrahim Paşa'nın deniz kıyısında sahibi olduğu arsa, önüne iskele ve üzerine bina inşa olunmak üzere satın alınmıştır. Bu arsaya, 1912-1913 yıllarında Şirket-i Hayriye İdaresi tarafından, iskele ve on dükkan ile büyük bir gazino inşa edilmiştir. Bu yapının kimin tarafından tasarlandığı konusunda, belgelere dayalı kesin bir bilgi yoktur. Bir kaynakta Nafilyan Bey tarafından yapılmış olduğu yazmaktadır. Vedat Tek' in okul arkadaşı olan Mimar Nafilyan, Paris' te Güzel Sanatlar Okulu'nda (Ecole Des Beaux Arts) öğrenim görmüştür. [1, s. 10] [5.a]. Karaköy'deki Hovagimyan Han da Mimar Nafilyan'ın eseridir. Diğer bir kaynakta Büyükdere Vapur İskelesi'nin Mimar Ali Talat Bey tarafından tasarlandığı öne sürülmektedir. Mühendishane hocalarından olan Mimar Ali Talat Bey Beşiktaş Vapur İskelesi'nin de mimarıdır.

Büyükdere Vapur İskelesi binası 13.05.1972' de Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun 6462 sayılı kararı ile II. dereceden korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescil edilmiştir. Yapının tapu senedinde Devlet Deniz Yolları İşletmesi Genel Müdürlüğü adına kayıtlı iken 5842

sayılı kanunun geçici 1. Maddesi uyarınca Denizcilik Bankası Türk Anonim Ortaklığı adına tescil edildiği belirtilmektedir.

1988 yılına kadar iskele işlevini sürdüren yapı bu tarihte hizmet dışı kalmıştır. 1 Ocak 1990 tarihinde Ankara Gazeteciler Cemiyeti' ne on yıllığına kiralandan yapı, 13 Ocak 1997 tarihinde onarım ve restorasyon yükümlölüklerini yerine getirmediği için Ankara Gazeteciler Cemiyeti' nden geri alınmıştır. 18 Eylül 1998 tarihinde CCS Spor ve Turizm İşletmeleri Anonim Şirketi' ne kiralandan yapı, 14 Eylül 1999 tarihinde CCS Spor ve Turizm İşletmeleri Anonim Şirketi ile Türkerler İnşaat Şirketi' nin ortaklık anlaşması yapımaları sonucu bu iki şirkete tekrar kiralandanmıştır. 5 Nisan 2001 tarihinde onarım ve restorasyon yükümlölükleri yerine getirilmediği için geri alınan ve Kültür ve Turizm Bakanlığı' nın tekrar kiralanmasına izin vermediği yapı, bu tarihten beri kullanılmamaktadır. 2006 yılında Sarıyer Belediyesi'nin yapının kendilerine devredilmesi için Özelleştirme İdaresi' ne başvurduğu öğrenilmiştir. [22].

5. YAPININ ÖZELLİKLERİ

5.1. Zemin Kat Genel Tanım

1912-1913 yıllarında yapılmış olan yapı, iskele işlevinin yanı sıra zemin katında bulunan dükkan sırası ve birinci katta bulunan gazino ile sosyal ve ekonomik işlevler de yüklenmiştir.

1985-1989 yılları arasında trafiği hafifletmek amacı ile yapılan, denize çakılan ayaklar üzerinden geçirilen ‘kazıklı yol’, Büyükdere Eski Vapur İskelesi’nin deniz ile olan ilişkisini kesmiştir. Kazıklı yolun deniz tarafına Büyükşehir Belediyesi’nce yapılan Yeni Büyükdere İskelesi, 13 Şubat 1989 tarihinde hizmete açılmıştır.

Büyükdere Vapur İskelesi iki katlı, betonarme iskeletin tuğla bölme duvarlar ile tamamlanması şeklinde yapılmış bir yapıdır. Parsel içerisinde yapı, doğuda kısa kenarı Çetin Emeç ve Demokrasi Şehitleri Caddesi’ne ve batı kenarı Büyükdere Caddesi’ne paralel olarak konumlanmıştır. Yapının güney ve kuzey kenarlarının birbirine paralel olmadığı gözlenmiştir.

Yapıya, doğu ve batı olmak üzere iki yönden giriş mevcuttur. Doğu yönünde yapıya giriş, Çetin Emeç ve Demokrasi Şehitleri Caddesi üzerinden olmaktadır. Batı yönünde ise Büyükdere Caddesi üzerinden yapıya ulaşılmaktadır.

Doğu yönünde, yeni yapılan Büyükdere İskelesi’nin giriş kotu Çetin Emeç ve Demokrasi Şehitleri Caddesi’nin kotu ile aynı olmakla birlikte, Eski Büyükdere İskelesi’nin sonradan doldurulmuş betonarme rıhtımı, bu caddenin kotunun 48 cm aşağısında kalmıştır. Yol ile rıhtımı sonradan eklenmiş üç adet betonarme basamak bağlamaktadır. Öyle ki, rıhtımın betonarme olarak doldurulması ile yapının ilk yapıldığında ahşap olan rıhtımının kotu da yükselmiş, bu durum rıhtım ile yapının zemini arasında da kot farkı yaratmıştır. Rıhtımdan yapının girişine üç betonarme basamakla ulaşılmaktadır.

İki katlı ve betonarme olan yapının zemin katında, iskele işlevleri için ayrılmış mekânlar ile dükkân sıraları yer almaktadır (Şekil C.1, C.2). Yapıya doğu yönünden girildikten sonra yapının deniz ilişkisi sağlayan giriş mekânına ulaşılmaktadır. Giriş mekânı, 'T' şeklinde bir hole bağlanmakta ve bu holün güneyinde ve kuzeyinde simetrik olarak yerleştirilmiş birer adet yolcu salonu ile bilet gişeleri ve memur odaları için ayrılmış mekânlar bulunmaktadır (Şekil C.3). Holün batı ucu, güney ve kuzey kolları simetrik olan ve bu kollarda beşer adet dükkân sıralanan bir geçide, altı kanattan oluşan bir kapı ile bağlanmaktadır. Yanlardaki birer kanadı serbest, ortadaki dört kanadı birbirine bağlı olan bu kapı iki payeye dayandırılmıştır. Geçidin kuzeyindeki ve güneyindeki dükkân dizilerinin arkasında bulunan ve aydınlık olarak tasarlanan mekanlar da simetriktir. Kuzey ve güney yönünde bitişik nizam olan yapının bu aydınlıklar sayesinde doğal ışıktan faydalanması amaçlanmıştır. Geçidin simetrikliği, güney yönündeki iki adet merdiven holü ile bozulmaktadır (Şekil C.4, C.5) Burada zemin katı birinci kata bağlayan merdivenler yer almaktadır. Geçidin batısında yapı, Büyükdere Caddesi' ne açılmaktadır. Zemin katta yapının simetrikliği, girişin kuzeyinde yer alan ve 'yolcu çıkış holü' olarak adlandırılan mekân ile bozulmaktadır. Batı yönünde geçide bağlanan bu hol, yolcuların vapurdan inerek geçit vasıtası ile Büyükdere Caddesi' ne ulaşmalarını sağlamaktadır.

Bina yaklaşık olarak 1196 m²'lik kapalı alana sahiptir.

5.1.1. Zemin Kat Mekanları

Zemin kat iki ana bölümden oluşmaktadır. Bu bölümler deniz tarafında, iskele işlevine ayrılmış olan Denizcilik Bankası'na bağlı mekânlar ile kara tarafında, pasaj niteliğinde iki tarafı dükkânlarla sıralı geniş holün bulunduğu kısımdır.

Zemin katta iskele işlevine ait olan bölümler doğuda, (ZK01) numaralı giriş holü ile başlamaktadır. Bu hole, batıda (ZK03) ve (ZK04) numaralı yolcu bekleme salonları eklenmiştir. Bu giriş holü, (ZK02) ve (ZK05) numaralı mekânlardan oluşan ve yukarıda sözü edilen 'T' şeklindeki hole bağlanmaktadır. 'T' şeklindeki holü güneyde (ZK03) numaralı yolcu bekleme salonu, (ZK06) ve (ZK08) numaralı memur odaları sınırlamaktadır. Holün batısında (ZK11) numaralı geçit ile kuzeyinde (ZK04) numaralı yolcu bekleme salonu, (ZK09) ve (ZK10) numaralı memur odaları

bulunmaktadır. 'T' şeklindeki hol, yapıyı batıda Büyükdere Caddesi' ne bağlayan geçit niteliğindeki (ZK11) numaralı kesime açılmaktadır.

(ZK11) numaralı kesim, yapının zemin katında bulunan iskele işlevi için ayrılmış mekânlar ile dükkân işlevi için ayrılmış mekânları birbirine bağlamaktadır. (ZK11) numaralı geçit niteliğindeki holün etrafında, simetrik olarak konumlanmış (ZK17), (ZK18), (ZK19), (ZK20), (ZK22), (ZK23), (ZK24), (ZK25), (ZK26) ve (ZK27) numaralı dükkânlar bulunmaktadır.

(ZK11) numaralı geçidin simetrikliğini bozan (ZK12) numaralı merdiven holü, zemin kat ile birinci katı birbirine bağlayan yirmi bir basamaklı merdiveni barındırmaktadır. Çatıdaki hasar ve bakımsızlık nedeni ile merdiven büyük ölçüde molozla kaplanmıştır.

Geçidin simetrikliğini bozan diğer merdiven holü (ZK21) numaralı mekândır ve çatı tamamen çöktüğü için buraya girilememiştir. Bu merdiven zemin katla birinci kat arasındaki geçişi sağlamakta olup (ZK12) numaralı merdiven holü ile benzer niteliktedir.

Zemin katın simetrik plan şemasını bozan diğer bir mekân olan (ZK28) numaralı yolcu çıkış holü, rıhtım ile (ZK11) numaralı geçidi birbirine bağlamaktadır.

ZK01 Numaralı Mekân (Giriş)

Kuzey-güney yönünde uzanan 17.60x3.30 m ölçülerindeki dikdörtgen biçimli mekân, yaklaşık 58 m² lik alana sahiptir.

Giriş, betonarme rıhtım ile iskele mekânları arasındaki ilişkiyi sağlamaktadır. Beş birimden oluşan mekânı batı yönünde (ZK03) ve (ZK04) numaralı yolcu bekleme salonları ile (ZK02) numaralı hol sınırlamaktadır. (ZK28) numaralı yolcu çıkış holü, girişin kuzeyinde yer alan mekândır.

—0.48 kotundaki (ZK01) numaralı mekâna, kotu +0.00 kabul edilmiş olan eski rıhtımdan sonradan eklenmiş üç betonarme basamak ile ulaşılmaktadır. Bu basamaklardan ikisinin boyutları 30x114x16 cm ve diğerinin boyutu 30x123x16 cm'dir. Mekânı doğu yönünde sınırlayan 52 cm kalınlığındaki duvar üzerinde bulunan beş adet sivri kemerli kapıdan yapının simetri aksı üzerindeki ZKA03

kapısı, bu merdivene açılmaktadır. Bu kapı aynı zamanda yapının doğu yönünde giriş kapısıdır (Şekil C.6). 235x262 cm boyutlarındaki ZKA01 kapısının kemer üzengi kotu +1.66, kemer üst kotu +2.86' dir. ZKA02, ZKA03, ZKA04, ZKA05 numaralı kapılar da aynı boyutlardadır. Bu kapılar arasındaki ayaklar 122 cm uzunluğunda ve 52 cm kalınlığında dikdörtgen planlı olup, uzun kenar 28 cm' den sonra mekânın içine doğru 8 cm girinti yapmakta, bu girinti 66 cm devam etmekte ve buradan sonra 64 cm olan ayak kalınlığı 52 cm' ye düşmektedir. Bütün ayaklarda 24 cm yüksekliğinde süpürgelik bulunmaktadır. ZKA01 kapısı dışındaki kapılarda demir parmaklıklar bulunmaktadır. Her bir demir çubuk boyutu 1.3x204 cm olup bir parmaklıkta 21 adet demir çubuk bulunmaktadır.

Mekânı güney yönünde çevreleyen duvarının uzunluğu 232 cm olup bu duvar üzerinde sivri kemerli bir niş oluşturulmuştur. Bu nişin boyutları 235x262 cm'dir (Şekil C.7). Duvar üzerinde başka bir açıklık bulunmamaktadır. Bu duvarda da 24 cm yüksekliğinde taş bir süpürgelik bulunmaktadır.

Girişi batı yönünde (ZK03) ve (ZK04) numaralı yolcu bekleme salonlarının doğu duvarları ve (ZK02) numaralı hol ile sınırlanmaktadır (Şekil C.8). Yolcu bekleme salonlarının doğu duvarı üzerinde bulunan ZKB01, ZKB02, ZKB03, ZKB04 numaralı sivri kemerli ahşap kapılar, (ZK03) ve (ZK04) numaralı mekânlarda daha ayrıntılı anlatılacaktır.

Girişin kuzey yönündeki duvarının uzunluğu 308 cm, kalınlığı 52 cm' dir. Bu mekân, yolcu çıkış holüne, sivri kemerli 2.35x2.62 m boyutlarında ZKA06 açıklığı ile bağlanmaktadır. Bu açıklığın kemer üzengi kotu 162 cm, kemer üst kotu 280 cm' dir. ZKA06, mekânın güney duvarı üzerinde bulunan nişin simetriği niteliğindedir. Açıklıkta doğrama yoktur fakat demir parmaklık bulunmaktadır. Bu parmaklık yukarıda sözü edilen parmaklıklar ile aynı özelliktedir (Şekil C.9).

Döşemenin üzerine moloz ve çöp yığılmıştır. Girişin özgün döşemesinin terrazzo kaplama olduğu görülmektedir. Fakat mekânın büyük bölümünde bu kaplamanın üzerine şap uygulanmıştır.

Giriş mekânının duvar yüzeyleri üzerinde özgün olmadığı düşünülen püskürtme sıva bulunmaktadır.

Girişin kat yüksekliği 442 cm' dir. Bu bölümde girişin tavanında kirişler duvarlara birer bezemeli konsol ile birleştirilmiştir. Böylece konsollar kirişlere taşıyıcı olmuştur. Konsollar +2.54 kotunda başlamakta +3.73 kotunda bitmektedir. ZKA02 ve ZKA03 numaralı sivri kemerli kapıların iki yanındaki konsollar ve bu konsolların girişe göre batı duvarı üzerindeki simetrikleri korunabilmiştir. Diğer konsolların duvar üzerindeki izlerinden, bu konsollarla ve taşıdıkları kirişlerle mekân içinde bir kemer sistemi kurulduğu anlaşılmaktadır. Kirişlerin üzerinde, mekânın duvarları boyunca devam eden mukarnaslı koltuk silmesi görülmektedir (Şekil C.10).

Giriş mekânındaki bütün duvarlar üzerinde rutubet izleri görülmektedir. Mekânı sınırlayan doğu ve batı duvarlarında sıva çatlakları tespit edilmiştir. Doğru duvarı üzerinde bulunan sivri kemerli kapıların arasındaki ayaklarda malzeme kaybı görülmektedir. Bu kapıların demir çubuklarında kopma ve paslanma meydana gelmiştir. ZKA01 kapısında bulunan demir parmaklık ise yok olmuştur ve sadece kapının iki yanındaki duvarlar üzerindeki parmaklık yuvası görülmektedir. Yapıya betonarme rıhtımdan ulaşımı sağlayan betonarme merdiven sonradan eklenmiştir. Mekânı doğu yönünde sınırlayan duvar üzerinde bulunan ahşap doğramalı sivri kemerli ZKB01, ZKB02, ZKB03 ve ZKB04 numaralı kapılardaki bozulmalar, (ZK03) ve (ZK04) numaralı mekânlarda daha ayrıntılı anlatılacaktır. Girişin özgün terrazzo kaplaması üzerine yer yer şap dökülmüştür. Orijinal kaplama kısmen görülmesine rağmen oldukça kötü durumdadır. Girişin döşemesi üzerine moloz ve çöpler yığılmıştır. Kirişleri taşıyan konsollarda ve mukarnaslı koltuk silmelerinde sıva dökülmesi ve kopmalar görülmektedir.

ZK02 Numaralı Mekân (Hol)

3.75x7.25 m boyutlarındaki dikdörtgen biçimli mekân yaklaşık 27 m²'lik alana sahiptir.

(ZK02) mekânının, girişi (ZK05) numaralı hole bağlamakta ve bu hol ile 'T' şeklinde bir geçit oluşturmaktadır. (ZK02), doğuda (ZK01), güneyde (ZK03), batıda (ZK05) ve kuzeyde (ZK04) numaralı mekânlarla sınırlandırılmıştır.

Mekân, doğu yönünde girişten geçerek ulaşılmaktadır. Mekânın doğu duvarının uzunluğu 375 cm olup kalınlığı 50 cm' dir. Bu duvar üzerinde, mekânın güney ve kuzey yönünde iki adet 42 cm uzunluğunda ayak oluşturulmuş ve bu ayakların

arasında 280 cm uzunluğunda bir açıklık bırakılmıştır. Bu açıklık, girişi (ZK02) numaralı mekana bağlamaktadır. Ayakların üzerinde +2.35 kotunda başlayıp +3.60 kotunda biten iki adet konsol ve bu konsolların taşıdığı kiriş bulunmaktadır (Şekil C.10).

(ZK02) holünün güney duvarı aynı zamanda (ZK03) numaralı yolcu bekleme salonunun da kuzey duvarıdır. Bu duvarın uzunluğu 725 cm, kalınlığı 30 cm' dir. Duvar üzerinde, doğu duvarına 54 cm uzaklıktan başlayarak 63 cm aralıklarla yerleştirilmiş ZPA01, ZPA02 ve ZPA03 pencereleri bulunmaktadır (Şekil C.11, C.12). Bu pencereler aynı nitelikte olup (ZK03) numaralı mekânda ayrıntılı olarak anlatılmıştır. Duvar yüzeyinde pencere dizisini vurgulamak amacı ile açıklıkların etrafına 18 cm genişliğinde 2 cm kalınlığında sıva ile kabartma söve yapılmıştır. ZPA03 penceresine 133 cm uzaklıkta ZKC01 kapısı bulunmaktadır. Bu kapı (ZK03) numaralı mekânda ayrıntılı olarak anlatılmıştır. Bu kapı aynı zamanda (ZK03) numaralı yolcu bekleme salonuna açılmaktadır. ZKC01 kapısı ile ZPA03 penceresi arasında, ZPA03 penceresine 43 cm uzaklıkta, +2.35 kotunda başlayıp +3.60 kotunda biten konsol bulunmaktadır (Şekil C.13). Bu konsolun simetriği holün kuzey duvarı üzerinde bulunmakta ve bu iki konsol bir kirişi taşımaktadır. Aynı kotta, (ZK02) mekânının güney duvarı üzerinde bir de konsol izine rastlanmıştır (Şekil C.14). Bu iz, ZKC01 kapısının 11 cm batısında yer almaktadır. Bu izin üzerinde diğer konsollarda olduğu gibi mekânı enine bölen bir kiriş bulunmaktadır. Bu konsolun kuzey duvarı üzerindeki simetriği yok olmuştur fakat izi görülmektedir.

Hol, batıda (ZK05) numaralı hole bağlanmaktadır.

(ZK02) holünün kuzey duvarı, mekânın güney duvarının simetriği olup bu duvar üzerinde ZKC03 kapısı ve ZPA04, ZPA05 ve ZPA06 pencereleri bulunmaktadır. ZKC03 kapısı ZKC02 kapısı ile ZPA04, ZPA05 ve ZPA06 pencereleri de ZPA01, ZPA02 ve ZPA03 pencereleri ile aynı niteliktedir. Holün kuzey ve güney duvarı arasındaki mesafe 375 cm'dir.

Mekânın duvarları betonarme olup bütün duvarları üzerinde özgün olmadığı düşünülen püskürtme sıva bulunmaktadır. Duvarlar boyunca 25 cm'lik bir taş süpürgelik görülmektedir. Mekânın döşemesi sonradan şap kaplanmıştır. Özgün döşeme olan terrazzo kaplama bazı yerlerde tespit edilmiştir. Mekânın batısına doğru döşeme üzerinde 60x120 cm boyutlarında demir turnike ayağına rastlanmıştır.

Mekânın kat yüksekliği 438 cm' dir. Girişte görülen konsollardan ve bu konsolların taşıdığı kirişlerden oluşan kemer sistemi burada da görülmektedir. Kirişlerin üzerinde mukarnaslı koltuk silmeleri bulunmaktadır (Şekil C.13, C.14).

Mekânın duvarlarında rutubet izine ve sıva dökülmesine rastlanmıştır. Kuzey ve güney duvarları üzerinde bulunan tepe pencerelerinin demir parmaklığında paslanma görülmektedir. ZPA06 penceresini çevreleyen sıvalı kabartma söve dökülmüş olduğundan altındaki yapı elemanı (tuğla) açığa çıkmıştır. ZKC01 ve ZKC02 kapılarının ahşap doğramalarında çürüme tespit edilmiştir. Mekânı, enine bölen batıdaki kirişte mimari eleman kaybı görülmektedir. Bu kirişi taşıyan konsollar da yukarıda bahsedildiği gibi yok olmuştur. Holün zemininin özgün terrazzo kaplaması bakımsızlıktan dolayı oldukça kötü durumdadır ve yer yer şapla kaplanmıştır.

ZK03 Numaralı Mekân (Yolcu Bekleme Salonu)

Yaklaşık 45 m² lik alana sahip dörtgen biçimli mekândır.

Yolcu bekleme salonu, doğuda ZKB01 ve ZKB02 kapıları ile (ZK01) numaralı girişe, kuzeyde ZKC01 kapısı ile (ZK02) numaralı hole, batıda ZKC02 kapısı ile (ZK05) numaralı hole ve (ZK06) numaralı memur odasına açılmaktadır.

ZKB01 ve ZKB02 kapıları, mekânın doğu duvarı üzerinde bulunmaktadır. Bu duvar 650 cm uzunluğunda, 35 cm kalınlığındadır. ZKB01 kapısı, mekânın güney duvarından 25 cm uzaklıktadır. Boyutları 265x310cm olan ZKB01 kapısı, sivri kemerli ve ahşap doğramalıdır. Kapının kemer üzengi kotu +1.60, kemer üst kotu +2.60'dır. Ortada 128 cm genişliğinde çift kanat ve yanlarda 35 cm genişliğinde sabit kanatlardan oluşmaktadır. ZKB01 ve ZKB02 kapıları arasında 93 cm vardır. ZKB02 kapısının kuzey duvarına olan uzaklığı 17 cm' dir. ZKB02 kapısının ortadaki kanatları yok olmuştur. Bu duvar üzerinde, ZKB01 ve ZKB02 kapıları arasında, +2.25 kotunda başlayıp +3.45 kotunda biten bezemeli konsol bulunmaktadır.

Güney duvarının uzunluğu 702 cm'dir. Bu duvar üzerinde herhangi bir açıklık bulunmamaktadır. Duvar boyunca 25 cm yüksekliğinde bir taş süpürgelik görülmektedir.

Batı duvarı 660 cm uzunluğundadır. Duvar üzerinde kuzey duvarına 90 cm uzaklıkta ZKC02 kapısı bulunmaktadır. Boyutları 130x330 cm olan kapının kanadı bulunmamaktadır fakat duvar üzerindeki 20 cm'lik ahşap kasa izinden ahşap doğramalı olduğu anlaşılmakta ve bu kapının ZKC01 kapısı ile aynı nitelikte olduğu düşünülmektedir (Şekil C.15). Batı duvarı, ZKC02 kapısına 40 cm mesafede, mekân içine doğru 10 cm uzunluğunda 40 cm'lik bir girinti yapmaktadır. Bu girinti üzerinde +2.25 kotunda başlayıp +3.45 kotunda biten bezemeli bir konsol bulunmakta ve bu konsol doğu duvarı üzerinde bulunan konsol ile birlikte bir kirişi taşımaktadır. Duvar boyunca 25 cm yüksekliğinde bir taş süpürgelik görülmektedir.

Kuzey duvarı 695 cm uzunluğundadır. Bu duvarın kalınlığı 30 cm' dir. Kuzey duvarı üzerinde ZKC01 kapısı ile ZPA01, ZPA02 ve ZPA03 pencereleri bulunmaktadır. ZKC01 kapısı batı duvarına 7 cm mesafede olup boyutları 130x330 cm'dir. Ahşap doğramalı olan bu özgün kapı düz atkılı, masif ve tek kanatlı olup ahşap kasasının kalınlığı 20 cm'dir. Kapı üzerinde, +2.12 kotunda, ZPA01, ZPA02 ve ZPA03 pencereleri ile aynı nitelikte kemerli, demir parmaklıklı tepe penceresi bulunmaktadır. Tepe penceresinin kemer üzengi kotu + 2.45, kemer üst kotu +2.70 'dir. Parmaklıkların kalınlıkları 2,5 cm olup bu parmaklıklar 13 cm aralıklarla yerleştirilmişlerdir. Bu kapı aynı zamanda (ZK02) numaralı hole açılmaktadır. ZPA01 penceresi, mekânın doğu duvarına 54 cm mesafede olan sivri kemerli penceredir. Bu pencerenin genişliği 83 cm olup +2.01 kotunda başlamaktadır. Pencerenin kemer üzengi kotu +2.45, kemer üst kotu +2.70'dir. Bu pencerede doğrama görülmemekte, fakat 2,5x2,5 cm boyutlarında 4 adet demir çubuk parmaklık bulunmaktadır. Bu parmaklığın ortadaki iki çubuğunun uzunluğu 13,5 cm, diğer iki çubuğun uzunluğu 46,5 cm'dir. ZPA02 ve ZPA03 pencereleri de ZPA01 penceresi ile aynı niteliktedir (Şekil C.12, C.13). Duvar boyunca 25 cm yüksekliğinde taş bir süpürgelik görülmektedir.

Mekân içerisinde ϕ 10 çapında çelik kolon yerleştirilmiştir. Bu kolon kuzey ve güney duvarına 315 m, batı duvarına 350 cm, doğu duvarına 330 cm uzaklıktadır. Kolon, batı ve doğu duvarlarında bulunan iki adet konsol ile birlikte bir kirişi taşımaktadır. Bu kolonun sonradan eklendiği düşünülmektedir (Şekil C.16).

Mekânın döşemesi şap kaplanmıştır. Ancak düzgün olmayan bu kaplamanın sonradan yapılmış olduğu anlaşılmaktadır.

Yolcu bekleme salonunun kat yüksekliği 436 cm' dir.

Mekânın duvarlarında rutubet izine ve sıva dökülmesine rastlanmıştır. ZKB01 ve ZKB02 kapılarının ahşap olan doğramalarının kötü durumda olduğu gözlenmiştir. ZKB02 kapısının çift kanatları yok olmuştur. ZKC01 kapısının duvar üzerinde sadece ahşap olan kasası kalmış, kapı kanadı yok olmuştur. ZKC02 kapısının ahşap doğramasının çürüdüğü, tepe penceresinin demir parmaklıklarının paslandığı gözlenmiştir. ZPA01, ZPA02 ve ZPA03 pencerelerinin demir parmaklıklarında da paslanma görülmektedir.

ZK04 Numaralı Mekân (Yolcu Bekleme Salonu)

(ZK03) numaralı yolcu bekleme salonunun simetriği olan yaklaşık 46 m²' lik alana sahip bu mekânın doğusunda (ZK01) numaralı giriş, güneyinde (ZK02) numaralı hol, batısında (ZK05) numaralı hol ve (ZK09) ve (ZK10) numaralı memur odaları ile kuzeyinde (ZK28) numaralı yolcu çıkış holü bulunmaktadır.

Mekâna giriş, güneydeki ZKC03 ve batıdaki ZKC04 kapılarından olmaktadır. Bu kapılar, (ZK03) numaralı yolcu bekleme salonunda anlatılmış olan ZKC01 ve ZKC02 kapıları ile aynı niteliktedir (Şekil C.17).

Mekânın 700 cm uzunluğundaki doğu duvarının kalınlığı 35 cm' dir. Bu duvar üzerinde ZKB03 ve ZKB04 kapıları bulunmaktadır. Bu kapılar, (ZK03) numaralı yolcu bekleme salonunda anlatılmış olan ZKB01 ve ZKB02 kapıları ile aynı nitelikte olup (ZK02) holüne göre simetrik yerleştirilmiştir (Şekil C.18) ZKB03 kapısının güney duvarına olan uzaklığı 27 cm, ZKB04 kapısının kuzey duvarına olan uzaklığı 65 cm' dir. ZKB03 ve ZKB04 kapıları arasında 92 cm mesafe vardır. İki kapı arasında +2.25 kotunda başlayıp +3.45 kotunda biten bezemeli konsol bulunmaktadır (Şekil C.16).

695 cm uzunluğundaki güney duvarının kalınlığı 30 cm' dir. Bu duvar üzerinde bir adet ZKC03 kapısı ile ZPA04, ZPA05 ve ZPA06 pencereleri bulunmaktadır. Bu mekânın güney duvarı, (ZK03) mekânının kuzey duvarının simetriğidir. ZPA04, ZPA05 ve ZPA06 pencereleri (ZK03) numaralı mekânda anlatılmış olan ZPA01, ZPA02 ve ZPA03 pencereleri ile aynı niteliktedir. Duvar boyunca 25 cm yüksekliğinde taş bir süpürgelik görülmektedir.

Mekânı batı yönünde sınırlayan duvar, 655 cm uzunluğundadır. Bu duvarın kalınlığı 30 cm'dir. Duvar üzerinde bulunan tek açıklık, mekâna bu yönden girişı sağlayan ve güney duvarından 90 cm uzaklıkta yer alan ZKC04 kapısıdır. Bu kapı güney duvarından 90 cm uzaklıktadır. ZKC04 kapısı (ZK03) numaralı mekânda anlatılmış olan ZKC01 ve ZKC02 kapıları ile aynı nitelikte olup duvar üzerinde sadece ahşap kasalarının izi kalmıştır. Kapı kanadı yok olmuştur. Duvar, kuzey duvarına 320 cm uzaklıkta mekân içine 10 cm' lik girinti yapmaktadır. Bu girinti üzerinde +2.25 kotunda başlayıp +3.45 kotunda biten bezemeli bir konsol bulunmakta ve bu konsol doğu duvarı üzerinde bulunan konsol ile birlikte bir kirişı taşımaktadır. Duvar boyunca 25 cm yüksekliğinde taş bir süpürgelik görölmektedir.

Mekânın kuzey duvarı 704 cm uzunluğundadır ve bu duvarın kalınlığı 30 cm' dir. (ZK04) mekânının simetrikliğini bozan bu duvar üzerinde ZPC01, ZPC02 ve ZPC03 pencereleri bulunmaktadır. ZPC01 penceresi doğu duvarına 10 cm, ZPC03 penceresi batı duvarına 70 cm mesafededir. 210x260 cm boyutlarındaki pencereler, ahşap doğramalıdır. Sivri kemerli pencereler +0.60 kotunda başlamaktadır ve kemer üzengi kotları +1.80 , kemer üst kotları +3.18'dir. Üç kanatlı pencerelerin ortadaki kanatları hareketli, yanlardaki birer kanadı sabit kanattır. Pencerelerin 3cm kalınlığında 10 cm genişliğinde 260 cm uzunluğunda ahşap denizliği bulunmaktadır (Şekil C.19). Denizliğin başlangıç kotu +0.57'dir. Bu duvarda 25 cm yüksekliğinde taş bir süpürgelik bulunmaktadır.

Mekân içerisinde ϕ 10 çapında çelik kolon yerleştirilmiştir. Bu kolon kuzey duvarına 350 cm, güney duvarına 304 cm, batı duvarına 355 cm, doğu duvarına 330 cm uzaklıktadır. Kolon, batı ve doğu duvarlarında bulunan iki adet konsol ile birlikte bir kirişı taşımaktadır. Bu kolonun, (ZK03) mekânında olduğu gibi, sonradan eklendiği düşünölmektedir.

Düzgün olmayan mekân döşemesi şap kaplanmıştır fakat bazı yerlerde şapın altından özgün 20x20 cm boyutlarındaki terrazzo kaplaması görölmektedir.

(ZK04) mekânının kat yüksekliği 438 cm' dir.

Yolcu bekleme salonunun duvarlarında rutubet izine ve sıva dökölmesine rastlanmıştır. ZKB03 ve ZKB04 kapılarının ahşap olan doğramalarının kötü durumda olduğu gözlenmiştir. ZKB03 kapısının çift kanatlarından biri yok olmuştur. ZKC04

kapısının duvar üzerinde sadece ahşap olan kasası kalmış, kapı kanadı yok olmuştur. ZKC03 kapısının ahşap doğramasının çürüdüğü, tepe penceresinin demir parmaklıklarının paslandığı gözlenmiştir. ZPA04, ZPA05 ve ZPA06 pencerelerinin demir parmaklıklarında da paslanma görülmektedir. ZPC01, ZPC02 ve ZPC03 pencerelerinin ahşap olan doğramaları çürümüş, camları kırılmıştır. Ayrıca ZPC02 penceresinin ortadaki kanadı yok olmuştur.

ZK05 Numaralı Mekân (Hol)

5.95x9.15 m boyutlarındaki dikdörtgen biçimli mekân, yaklaşık 54 m² lik bir alana sahiptir.

Mekânın doğusunda (ZK02) numaralı hol ile (ZK03) ve (ZK04) numaralı yolcu bekleme salonları, güneyinde (ZK06) ve (ZK08) numaralı memur odaları, batısında ZKF01, ZKG01 ve ZKF02 kapıları ve kuzeyinde (ZK09) ve (ZK10) numaralı memur odaları bulunmaktadır. (ZK05) numaralı mekân, (ZK02) numaralı hol ile (ZK11) numaralı geçidi birbirine bağlamaktadır.

(ZK05) numaralı mekâna, (ZK03) yolcu bekleme salonunun ZKC02 kapısı, (ZK06) numaralı mekânın ZKD01 kapısı, (ZK08) numaralı memur odasının ZKD02 kapısı, (ZK09) numaralı memur odasının ZKD03 kapısı, (ZK10) numaralı mekânın ZKD04 kapısı, (ZK04) yolcu bekleme salonunun ZKC04 kapısı ve geçit ile (ZK05) holünü birbirine bağlayan ZKF01, ZKG01 ve ZKF02 kapıları açılmaktadır.

Holün doğu duvarını (ZK03) ve (ZK04) numaralı mekânların batı duvarı ile (ZK02) numaralı mekânlar oluşturmaktadır. Bu kenar üzerinde ZKC02 kapısı ve ZKC04 kapısı bulunmaktadır. ZKC04 kapısına 110 cm uzaklıkta +2.35 kotundaki başlayıp +3.60 kotunda biten bezemeli konsol bulunmaktadır. Bu konsolun simetriği, ZKC02 kapısının 110 cm uzağına yerleştirilmiştir. Bu konsolların simetrikleri ise holün batı kenarı üzerinde bulunmaktadır. Karşılıklı iki konsol bir kirişi taşımaktadır. Böylece mekân enine girişlerle üç bölüme ayrılmıştır.

Mekânın güney duvarı (ZK06) ve (ZK08) numaralı mekânların kuzey duvarıdır. Bu duvarın kalınlığı 20 cm olup duvar üzerinde ZKD01 ve ZKD02 kapıları bulunmaktadır. ZKD01 kapısı doğu duvarından 23 cm uzaklıktadır. Kapı boşluğu 80x220 cm boyutlarındadır (Şekil C.20). Düz atkılı kapının duvar üzerinde ahşap

kasa izleri kalmış, kanadı yok olmuştur ZKD02 kapısı, ZKD01 kapısının duvar üzerindeki simetriğidir (Şekil C.21). Kapı boyutu 80x220 cm olup ahşap doğramalı olan kanadı durmaktadır. ZKD02 kapısı batı duvarından 20 cm mesafededir. ZKD01 ve ZKD02 kapıları, (ZK06) mekânında daha ayrıntılı anlatılacaktır. İki kapı arasında ahşap bilet gişesi doğraması bulunmaktadır. Boyutları 270x300 cm olan bilet gişesi döşemeden 84 cm yüksekliktedir. Üst tarafı 10x10 cm boyutlarındaki karelere bölünmüş gişenin +0.40 kotunda bilet satın alınan iki adet sivri kemerli, 18x24 cm boyutlarında gözü bulunmaktadır (Şekil C.22).

Hol, batıda pasaj niteliğindeki geçide bağlanmaktadır. Holün batı kenarının uzunluğu 915 cm' dir. Bu kenara iki adet 40x45 cm boyutlarında kolon yerleştirilmiştir. Bu kolonlardan biri güney duvarına 217 cm mesafededir. Güney duvarı ile bu kolon arasına ahşap doğramalı, tek kanatlı boyutları 90x370 cm olan ahşap ZKF01 kapısı yerleştirilmiştir. Dikdörtgen biçimli kapı, sade ahşap çerçevesi içinde iki bölüm olarak düzenlenmiş, dikdörtgen biçimli üstteki kısım camlı bölmelere ayrılarak tepe penceresi görevi üstlenmiş, altta ise dikdörtgen şeklinde tek kanatlı, camlı bölmeli kapı yer almıştır. Holün batı kenarı üzerine yerleştirilmiş diğer kolonun kuzey duvarına olan uzaklığı 240 cm olup kuzey duvarı ile kolon arasında bir ZKF02 kapısı bulunmaktadır. Bu kapı ZKF01 kapısı ile aynı niteliktedir. İki kolon arasında boyutları 375x330 cm olan ZKG01 kapısı bulunmaktadır. Ahşap doğramalı kapının +1.98 ve +3.07 kotları arasında kalan tepe penceresi korunabilmiştir (Şekil C.23). Tepe penceresinin ortası sağır olup, iki yanlarda 35x75 cm boyutlarında dikdörtgen biçimli camlı bölmeler bulunmaktadır.

Mekânın kuzey duvarı, güney duvarının simetriği olup bu duvar, (ZK09) ve (ZK10) numaralı bilet gişelerinin güney duvarını oluşturmaktadır. Bu duvar 595 cm uzunluğunda olup 24 cm kalınlığındadır. Duvar üzerinde ZKD03 ve ZKD04 kapıları bulunmaktadır. ZKD3 kapısı batı duvarından 15 cm uzaklıktadır. Kapı kasası ve kanadı yok olmuştur. ZKD04 kapısının ahşap doğraması durmaktadır. ZKD03 ve ZKD04 kapıları arasında 323 cm mesafe bulunmaktadır. Burada, güney duvarında olduğu gibi boyutları 270x300 cm olan bilet gişesi bulunmaktadır.

Mekânın döşemesi şap kaplanmıştır. Bazı yerlerde özgün terrazzo kaplama görülmektedir.

Holü çevreleyen bütün duvarlarda 25 cm yüksekliğinde bir taş süpürgelik bulunmaktadır.

Kat yüksekliği 440 cm'dir. Girişte ve (ZK02) holünde görülen konsolların taşıdığı kirişlerle oluşturulmuş kemer sistemi ve mukarnaslı koltuk silmeli çerçeve bu holün tavanında da görülmektedir.

Holü çevreleyen duvarlarda ve tavanda sıva dökülmeleri ve rutubet izleri tespit edilmiştir. ZKD01 ve ZKD03 kapılarının kapı kanatları yok olmuştur. ZKD02 ve ZKD04 kapılarının ahşap olan doğramaları çürümüştür. ZKF01 ve ZKF02 kapılarının ahşap doğramaları zarar görmüş, camları kırılmıştır. ZKG01 kapısının tepe penceresi korunmuş olsa da kapı kanatları yok olmuştur. Holü güneyde ve kuzeyde sınırlayan duvarların üzerinde bulunan ahşap bilet gişelerinin doğramaları çürümüştür. Mekânın tavanında bulunan mukarnaslı koltuk silmeli çerçevesi oldukça harap olmuştur. Ayrıca tavan ve kirişlerde sıva çatlakları görülmektedir. Kirişleri taşıyan bezemeli konsollarda da malzeme kaybı tespit edilmiştir. Mekânın özgün terrazzo kaplaması oldukça zarar görmüştür. Kaplamanın üzerine sonradan dökülmüş olan şap, mekânla bütünlük sağlamamaktadır.

ZK06 Numaralı Mekân (Memur Odası)

Boyutları 2.70x3.30 m olan bir dikdörtgene boyutları 1.30x1.60 m olan başka bir dikdörtgenin eklenmesiyle oluşmuş 'L' şeklindeki bir mekândır. Mekân yaklaşık 11 m² lik alana sahip.

(ZK06) numaralı memur odasına, mekânın kuzey duvarı üzerinde bulunan ZKD01 kapısından ulaşılmaktadır. ZKD01 kapısı bilet gişesi ile (ZK05) numaralı holü birbirine bağlamaktadır. Kapı kanatları yok olmuştur (Şekil C.20). Boşluğun boyutları 80x220 cm' dir. (ZK08), (ZK09) ve (ZK10) mekânlarının kapıları ile aynı nitelikte olduğundan, bu kapının da ahşap doğramalı olduğu düşünülmektedir. Kuzey duvarının uzunluğu 160 cm olup duvar kalınlığı 21 cm' dir.

Mekânın doğu duvarının uzunluğu 390 cm' dir. Bu duvar aynı zamanda (ZK03) numaralı yolcu bekleme salonunun da batı duvarının bir bölümünü oluşturmaktadır. Bu duvar güney duvarı ile kesiştiği noktada, mekân içine doğru, 20 cm uzunluğunda 27 cm genişliğinde bir girinti yapmaktadır. Duvar kalınlığı 30 cm' dir.

Mekânın güney duvarı 330 cm uzunluğundadır. Bu duvarın kalınlığı 40 cm' dir. Duvar üzerinde herhangi bir açıklık bulunmamaktadır.

Mekânın batı duvarının 113 cm uzunluğundaki bölümünden (ZK07) numaralı mekâna girilmektedir. Bu duvar üzerinde ZKE01 numaralı kapı boşluğu bulunmaktadır. Kapı kasası ve kanadı yok olmuştur. Batı duvarının ZKE01 kapısından itibaren 145 cm olan kısmı aynı zamanda (ZK08) numaralı mekânın doğu duvarını oluşturmaktadır. Bu noktada batı duvarı mekân içine doğru 170 cm'lik bir girinti yapmakta, doğu duvarına paralel olarak 130 cm devam edip kuzey duvarına saplanmaktadır. Bütün batı duvarı üzerindeki tek açıklık yukarıda sözü edilen ZKE01 kapı boşluğudur. Bütün batı duvarı 15 cm kalınlığındadır.

Mekânın döşemesi şap kaplanmıştır.

Kat yüksekliği 440 cm' dir.

Memur odasının bütün duvarlarında sıva dökülmeleri ve rutubet izleri görülmektedir. Yapının beden duvarının bir bölümünü de oluşturan güney duvarının yapı malzemesi olan tuğla açığa çıkmıştır. ZKE01 kapısının üzerinde düzgün dikdörtgen biçiminde bir bölümün sıvası yoktur. Kapı boşluğunun üzerine gelen bu bölümün tuğla ile sonradan kapatıldığı düşünülmektedir. Mekânın tavanında sıva dökülmesi, taşıyıcı kirişlerde sıva dökülmesi ve malzeme kaybı tespit edilmiştir. Kirişlerin donatı demirleri görülmektedir (Şekil C.24, C.25) Zemin sonradan şap kaplanmıştır ve üzeri moloz ve çöp yığılıdır.

ZK07 Numaralı Mekân (WC)

Yaklaşık 1.20x2.70 m boyutlarındaki dikdörtgen biçimli mekânın doğusunda (ZK06) memur odası, güneyinde yapının beden duvarı, batısında (ZK14) numaralı WC ve kuzeyinde (ZK08) numaralı memur odası bulunmaktadır.

Mekâna, doğu duvarı üzerinde bulunan ZKE01 kapısından girilmektedir. Bu kapı aynı zamanda mekânı (ZK06) numaralı bilet gişesine de bağlamaktadır. ZKE01 kapısının boyutları 85x210 cm'dir. Kapı kasası ve kanadı yok olmuştur. Kapı boşluğunun üstü tuğla ile örülmüştür ve tuğlalar açıkta bırakılmıştır. Buradan bu kapıya müdahale edilmiş olduğu anlaşılmaktadır. Doğru yönünde mekânı sınırlayan bu duvarın uzunluğu 113 cm ve kalınlığı 15 cm'dir (Şekil C.26).

Mekânın güney duvarının uzunluğu 270 cm olup duvar kalınlığı 40cm'dir. Aynı zamanda yapının beden duvarı olan bu sağır duvar, döşemeden itibaren 150 cm yükseklikte, 18 cm genişlikte beyaz renkli, 20x20 cm boyutlarında kare fayanslarla kaplanmıştır (Şekil C.27).

Mekânın batı duvarının uzunluğu 118 cm' dir. Duvar kalınlığı 30 cm' dir. Bu duvar üzerinde herhangi bir açıklık bulunmamaktadır. Güney duvarında görülen fayans kaplama aynı şekilde bu duvarda da devam etmektedir (Şekil C.27).

Mekânın kuzey duvarı 270 cm uzunluğunda 10 cm kalınlığındadır. Bu duvar aynı zamanda (ZK08) numaralı memur odasının güney duvarını oluşturmaktadır. Duvar üzerinde herhangi bir açıklık bulunmamakta, güney ve batı duvarlarında görülen fayans kaplama bu duvarda da devam etmektedir.

Mekânın döşemesi karomozaik kaplanmıştır. Döşemenin üzerinde moloz ve çöp yığını bulunmaktadır (Şekil C.28). 40x50 cm boyutlarında bir hela taşı da yer almaktadır.

(ZK07) numaralı WC' de tavan görülmemiştir (Şekil C.29).

Duvarlarında sıva dökülmeleri tespit edilen mekâna ulaşımı sağlayan ZKE01 kapısı, kapı boşluğu olarak kalmıştır. Mekânın döşemesinin üzerinde çöp ve moloz yığını bulunmaktadır. Mekânda aynı zamanda bir adet klima bulunmaktadır. Bu klimanın, Fuat Paşa Otel'i' ne ait olduğu düşünülmektedir.

ZK08 Numaralı Mekân Memur Odası

2.70x2.80 m boyutlarındaki dikdörtgene boyutları 1.15x1.75 m olan başka bir dikdörtgenin eklenmesi ile oluşmuş mekândır. Mekân yaklaşık 9 m² lik bir alana sahiptir.

Memur odasının doğusunda (ZK06) numaralı memur odası, güneyinde (ZK07) numaralı WC, batısında merdiven holü ve kuzeyinde (ZK05) numaralı hol bulunmaktadır.

(ZK08) numaralı memur odasına, mekânın kuzey duvarı üzerindeki ZKD02 kapısından ulaşılmaktadır (Şekil C.30). Mekânı aynı zamanda (ZK05) numaralı hole bağlayan kapının boyutları 80x220 cm'dir. Ahşap doğramalı olan masif kapı, tek

kanatlı ve düz atkılıdır. Kapı, batı duvarına 30 cm mesafededir. Mekânın kuzey duvarının uzunluğu 450 cm, kalınlığı 21 cm'dir. Kuzey duvarında duvar boyunca devam eden, 20 cm genişliğinde ahşap bir tezgah bulunmaktadır (Şekil C.31).

Mekânı doğu yönünde sınırlayan duvar, aynı zamanda, (ZK06) numaralı mekânın batı duvarıdır.

Mekânın güney duvarının uzunluğu 270 cm, kalınlığı 10 cm' dir. Bu duvar sağır duvar olup (ZK07) numaralı WC' nin de kuzey duvarını oluşturmaktadır.

Mekânın batı duvarının uzunluğu 280 cm, duvar kalınlığı 30 cm' dir. Aynı zamanda merdiven holünün doğu duvarı olan batı duvarı, taşıyıcı duvar olup üzerinde herhangi bir açıklık bulunmamaktadır.

Memur odasının doğusunda, 10 cm kalınlığında bir bölme duvarıyla ayrılmış bir mekân oluşturulmuştur. Bölme duvar üzerinde 65x220 cm boyutlarında bir kapı boşluğuna rastlanmıştır. 10 cm kalınlığındaki ahşap kasa izlerinden kapının ahşap doğramalı olabileceği düşünülmektedir. Bu bölme duvarının yüksekliği 260 cm olup, ahşap doğramalı gişeyi gelişigüzel bölmektedir. Bu sebeple bu duvarın sonradan eklendiği düşünülmektedir (Şekil C.32).

Mekân içinde moloz ve çöp yığılmış olduğundan döşeme algılanamamaktadır. Döşemenin görülebilen yerlerinde ise şap kaplama tespit edilmiştir. Mekânın duvarları boyunca 25 cm yüksekliğinde taş bir süpürgelik görülmektedir.

Kat yüksekliği 440 cm' dir.

Mekânın duvarlarında sıva dökülmesi ve rutubet izine rastlanmıştır. Mekânın özellikle batı duvarının sıvası tamamen dökülmüş olup duvarın yapı malzemesi açığa çıkmıştır. ZKD02 kapısının ahşap olan doğraması çürümüştür. Mekâna sonradan eklenmiş olan bölme duvarı üzerindeki kapının kanadı yok olmuştur. Bu bölme duvarı, kuzey duvarı boyunca devam eden ahşap bankoyu ortasından bölmektedir.

ZK09 Numaralı Mekân (Memur Odası)

(ZK10) numaralı mekândan, sonradan eklenmiş ahşap bir bölme ile ayrılan bu mekânın boyutları yaklaşık olarak 320x340 cm' dir. Mekân yaklaşık 8 m²' lik alana sahiptir.

(ZK09) numaralı memur odasının doğusunda (ZK10) numaralı memur odası, güneyinde (ZK05) numaralı hol, batısında (ZK11) numaralı geçit ve kuzeyinde (ZK28) numaralı yolcu çıkış holü bulunmaktadır.

(ZK09) numaralı memur odasına, mekânın güney duvarı üzerinde bulunan ZKD03 kapısından ulaşılmaktadır. Bu kapı, (ZK06) ve (ZK08) numaralı memur odalarına girişi sağlayan ZKD01 ve ZKD02 kapıları ile aynı niteliktedir. Kapı, batı duvarına 30 cm mesafede olup mekânın güney duvarının uzunluğu 265 cm, kalınlığı 24 cm' dir.

Mekânın doğusunda mekânı (ZK10) numaralı mekândan ayıran ahşap bölme bulunmaktadır (Şekil C.33). Bu bölme sonradan eklenerek, aslında tek hacim olan (ZK09) ve (ZK10) mekânlarından iki ayrı mekân elde edilmiştir. 300 cm uzunluğundaki ahşap bölme, güney duvarına dik olan 54 cm uzunluğundaki duvar parçasına saplanmaktadır (Şekil C.35).

Mekânın batı duvarının uzunluğu 340 cm, kalınlığı 30 cm'dir. Yapının taşıyıcı duvarlarından olan bu duvar üzerinde herhangi bir açıklık bulunmamaktadır.

Mekânın kuzey duvarının uzunluğu 300 cm, kalınlığı 30 cm'dir. Bu duvar aynı zamanda yolcu çıkış holünün de güney duvarının bir bölümünü oluşturmaktadır. Duvar üzerinde boyutları 340x260 cm olan ahşap doğramalı, dört kanatlı ZPB01 penceresinin 180 cm uzunluktaki bölümü bulunmaktadır (Şekil C.34). Bu pencere mekân içine sonradan eklenmiş olduğu düşünülen ahşap bölme ile gelişigüzel olarak iki bölüme ayrılmıştır (Şekil C.35). +0.31 kotunda bulunan pencerenin diğer bölümü (ZK10) mekanının içinde kalmıştır. Bu pencerenin (ZK09) numaralı mekânda, 180 cm uzunluğunda 14 cm genişliğinde ve 3 cm kalınlığında ahşap pervazı bulunmaktadır. ZPB01 penceresinin yolcu çıkış holüne bakan cephesi demir parmaklıkla kapatılmıştır (Şekil C.36). 2.5x2.5 cm kesitli demir çubukların boyutu 250 cm ' dir.

Döşemenin görülebilen yerlerinde şap kaplama tespit edilmiştir.

Kat yüksekliğinin 440 cm olduğu mekânın tavanı sıvanmıştır. Sıvanın döküldüğü bazı yerlerde, (ZK02) ve (ZK05) numaralı hollerde görülen mukarnaslı koltuk silmesine rastlanmıştır (Şekil C.37).

Memur odasının batı duvarında sıva dökülmesi ve şişme gözlenmiştir. Kuzey ve güney duvarlarının sıvaları dökülmüş olup, doğu duvarını oluşturan ahşap bölme yer yer parçalanmıştır. ZKD03 kapısının kanadı ve kasası yok olmuştur. ZPB01 penceresinin üzeri muşamba ile örtülerek kapatılmıştır. Muşambanın açılan bazı yerlerinden pencerenin ahşap doğramasının çürümüş olduğu tespit edilmiştir. Pencere parmaklıklarında paslanma gözlenmektedir. Mekânın tavanında sıva dökülmüştür. Mukarnaslı koltuk silmesinin tespit edildiği yerlerde, bu çerçevenin oldukça kötü durumda olduğu görülmektedir.

ZK10 Numaralı Mekân (Memur Odası)

3.05x3.75 m boyutlarındaki dikdörtgen biçimli mekân yaklaşık 11 m²’ lik bir alana sahiptir.

Mekânın doğusunda (ZK04) numaralı yolcu bekleme salonu, güneyinde (ZK05) numaralı hol, batısında (ZK09) numaralı memur odası ve kuzeyinde (ZK28) numaralı yolcu çıkış holü bulunmaktadır.

Memur odasına, ZKD04 kapısından ulaşılmaktadır (Şekil C.38). Bu kapı, mekânı (ZK05) numaralı hole de bağlamaktadır. Mekânın güneyinde bulunan kapı ZKD01, ZKD02 ve ZKD03 kapıları ile aynı nitelikte olup kapının ahşap kanadı yerindedir. Kapı, doğu duvarına 30 cm uzaklıktadır. Mekânın güney duvarının uzunluğu 300 cm, kalınlığı 24 cm’dir. Bu duvar (ZK09) mekânının güney duvarının bir uzantısıdır.

Mekânın doğu duvarı 375 cm uzunluğunda ve 30 cm kalınlığındadır. Bu duvar üzerinde herhangi bir açıklık bulunmamaktadır.

Mekânın batı duvarını, (ZK09) numaralı mekânda bahsedilen sonradan eklenmiş ahşap bölme oluşturmaktadır. Ahşap bölme, güney duvarına dik olan 53 cm uzunluğundaki duvar parçasına saplanmaktadır.

Mekânın kuzey duvarının uzunluğu 300 cm olup kalınlığı 30 cm' dir. Bu duvar üzerinde ZPB01 penceresinin 160 cm uzunluğundaki bölümü bulunmaktadır. Bu pencere (ZK09) numaralı mekânda ayrıntılı olarak anlatılmıştır (Şekil C.39).

Mekânın döşemesi şap kaplanmıştır.

Kat yüksekliği 440 cm'dir. Memur odasında, yer yer mukarnaslı koltuk silmesi görülmektedir (Şekil C.40).

Duvarlarında ve tavanda sıva dökülmesi ve rutubet izine rastlanmış olan mekânın ZKD04 kapısının ve ZPB01 penceresinin ahşap doğramaları çürümüştür. Mukarnaslı koltuk silmesinin kötü durumda olduğu tespit edilmiştir. Döşeme üzerine çöp ve moloz yığılmıştır.

ZK11 Numaralı Mekân (Geçit)

'T' biçimli mekân, yaklaşık 190 m² lik alana sahiptir.

Geçit, doğuda iskele işlevine ayrılmış mekânlar, güneyde (ZK12) ve (ZK21) numaralı merdiven holleri, (ZK14), (ZK15), (ZK16) numaralı tuvalet birimleri ve (ZK17), (ZK18), (ZK19), (ZK20) ve (ZK22) numaralı beş adet dükkan ve kuzeyde (ZK28) numaralı yolcu çıkış holü ile (ZK23), (ZK24), (ZK25), (ZK26) ve (ZK27) numaralı beş adet başka dükkan ile sınırlıdır (Şekil C 41, C.42).

İki yanında dükkânların sıralandığı pasaj niteliğindeki geçide, (ZK05) numaralı holün batısında bulunan ZKF01, ZKG01 ve ZKF02 kapıları ile yapının batı yönündeki giriş kapısı olan ZKM02 kapısından ulaşılmaktadır. ZKF01, ZKG01 ve ZKF02 kapıları (ZK05) numaralı holde ayrıntılı olarak anlatılmıştır. Boyutları 600x330 cm olan ZKM02 pasaj giriş kapısı, boyutları 40x78 cm olan iki adet ayak arasına yerleştirilmiş olup kapı sonradan sac levha ile kapatılmıştır.

Geçit, (ZK02) ve (ZK05) numaralı hollerde olduğu gibi bezemeli konsolların ve bu konsollar tarafından taşınan kirişlerin oluşturduğu kemer sistemi ile enine bölünmüş ve yedi birime ayrılmıştır. Burada konsollar, dükkân vitrinlerinin arasında kalan taşıyıcı ayaklar üzerinde bulunmaktadır. (ZKI02) ve (ZKI03) numaralı dükkânlar ile bu dükkânların karşısındaki (ZKI09) ve (ZKI10) numaralı dükkanların sınırladığı

dikdörtgen biçimli bölümde, geçidin üzeri açık bırakılarak burada bir galeri boşluğu yaratılmıştır. Burada görülen kirişler özgün değildir (Şekil C.43, C.44).

Mekânın döşemesi şap kaplamadır. Döşemenin bazı yerlerinde özgün terrazzo kaplama görülmektedir. Döşeme üzerinde moloz ve çöp yığılmıştır. Mekânın zemin kotu, Büyükdere Caddesi' ne doğru yükselmekte, ZKM02 kapısının önünde bir rampa oluşmaktadır.

Geçidi bölümlere ayıran kirişler oldukça kötü durumdadır. Bu kirişlerde sıva dökülmesi ve yapı malzemesi kaybı görülmektedir. Geçidin zemininin (ZK12) numaralı merdiven holü ile tuvalet hacimleri arasında kalan bölümünde derin deliklere rastlanmıştır. Geçidin zeminini oluşturan özgün terrazzo kaplama neredeyse yok olmuştur. Bu kaplamanın yerine yer yer şap dökülmüştür. Şap kaplamanın da bulunmadığı yerlerde toprak dokusu görülmektedir. Zeminin üzerine moloz ve çöp yığılmıştır.

ZK12 Numaralı Mekân (Merdiven Holü)

Yaklaşık boyutları 4.00x6.00 m olan dikdörtgen biçimli merdiven holü, yaklaşık 24 m² lik alana sahiptir.

İskele işlevleri için ayrılmış mekânlar ve dükkan sıralarından oluşan zemin kat ile yapının ilk yapıldığı tarihlerde iskelenin idari birimlerinin ve bir gazinonun bulunduğu birinci katı birbirine bağlayan merdiven holü otuz adet dökme mozaik basamaktan oluşan merdiven ile birinci kata ulaşmaktadır. Ahşap küpeştesi ve dövme demirden babası ve trabzanı bulunan, rıht yüksekliği 15,5 cm olan üç kollu dikdörtgen basamaklı merdivenin basamaklarının genişlikleri 28 cm' dir. İlk basamağın boyu 177 cm, diğer basamakların boyu 132 cm' dir (Şekil C.45, C.46).

Mekânın doğu duvarı bütün katlarda devam etmektedir ve bu duvar zemin katta (ZK07) ve (ZK08) numaralı mekânlara komşudur. Duvar yüzeyinde zemin katta herhangi bir açıklık bulunmamaktadır. Duvar kalınlığı 30 cm, uzunluğu 600 cm olarak ölçülmüştür. Bu duvara dik olarak yerleştirilmiş 19 adet basamakla +2.52 kotuna ulaşılmaktadır.

Mekânın güney sınırını oluşturan duvar yapının taşıyıcı akslarından biridir. Duvarın kalınlığı 40 cm, uzunluğu 400 cm' dir. Bu duvar aynı zamanda merdivenin iki adet sahanlığını da taşımaktadır. Bu iki sahanlık arasına yerleştirilmiş olan iki basamak bulunmaktadır.

Mekânın batı duvarı (ZK16) ve (ZK17) numaralı mekânların da doğu duvarıdır. Duvarın kalınlığı 30 cm, uzunluğu 600 cm'dir. Bu duvar 9 adet basamak taşımaktadır (Şekil C.47).

Merdivenin ahşap olan küpeştesi ile dövme demirden trabzanı ve babası ile dökme mozaik basamakları merdiven holünün üzerindeki çatının çökmesi sebebiyle oldukça hasar görmüştür.

ZK13 Numaralı Mekân (Merdiven Altı)

1.32x2.17 m boyutlarındaki mekân yaklaşık 3 m² lik bir alana sahiptir.

Mekân (ZK11) numaralı geçitten 8 cm yükseklikte bir seki ile ayrılmaktadır.

Mekâna giriş, batı duvarının üzerindeki 69x167 cm boyutlarındaki ZKE02 kapısından olmaktadır. Kapı kasası ve kanadı yok olmuştur.

Mekânın doğu duvarının uzunluğu 217 cm olup kalınlığı 30 cm' dir. Bu duvar, (ZK08) numaralı memur odasının batı duvarının da bir bölümünü oluşturmaktadır.

Mekânın güney duvarının uzunluğu 132 cm olup kalınlığı 20 cm' dir. Bu duvar aynı zamanda (ZK14) numaralı WC' nin kuzey duvarını oluşturmaktadır.

Mekânın döşemesi şap kaplanmıştır. Döşeme üzerinde moloz ve çöp yığılmıştır

ZK14 Numaralı Mekân (WC)

1.37x1.68 m boyutlarında dikdörtgen biçimli mekândır.

(ZK15) numaralı mekânın içinde yer almaktadır. Bu iki mekân birbirinden 8 cm yüksekliğinde bir seki ile ayrılmaktadır.

ZKE04 kapısından WC' e girilmektedir (Şekil C. 48). Bu kapının boyutları 87x210 cm olup ahşap olan kasasının genişliği 10 cm' dir. Kapının üzerinde bulunduğu

duvarın uzunluğu 170 cm ve kalınlığı 15 cm' dir. ZKE02 kapısından 10 cm mesafede ZPD02 penceresi bulunmaktadır. Bu pencerenin boyutları 62x87 cm' dir. Pencere +62.2 kotunda başlamaktadır. Pencerenin bulunduğu kotun 15 cm altından döşemeye kadar devam eden fayans kaplama görülmektedir.

Mekânın doğu duvarının uzunluğu 168 cm, kalınlığı 30 cm' dir. Bu duvar (ZK07) numaralı WC'nin de batı duvarıdır. Duvar üzerinde ZPD01 pencere boşluğu bulunmaktadır. Bu boşluğun boyutları 30x30 cm' dir. Duvar, döşemeden itibaren 80 cm yüksekliğe kadar fayans ile kaplanmıştır.

Mekânın sağır olan kuzey ve güney duvarlarının uzunluğu 137 cm'dir. Güney duvarı 40 cm, kuzey duvarı 20 cm kalınlıktadır. Bu duvarlarda da döşemeden itibaren 80 cm yükseklikte devam eden fayans kaplama görülmektedir.

Mekânın döşemesi şap kaplamadır. Döşeme üzerinde moloz ve çöp yığılmıştır.

Kat yüksekliği 230 cm' dir.

(ZK14) numaralı WC' yi oluşturan bütün duvarlarda boya ve sıva dökülmesi görülmektedir. ZKE02 kapısının ve ZPD02 penceresinin kanatları yok olmuştur. Duvar üzerinde kalan ahşap kasalar çürümüştür. Mekânın kuzey, güney ve doğu duvarları boyunca devam eden fayans kaplama kırılmıştır. Mekânın tavanının sıvası dökülmüştür.

ZK15 Numaralı Mekân (WC)

Boyutları yaklaşık 1.72x2.32 m olan dikdörtgen biçimli mekândır.

Doğusunda (ZK14) numaralı mekân, güneyinde yapının beden duvarı, batısında (ZK16) numaralı mekân ve kuzeyinde (ZK11) numaralı geçit bulunmaktadır.

Mekânın kuzeyinde bulunan ZKE03 kapısından mekâna girilmektedir. Kapı boşluğunun boyutları 87x210 cm' dir. Bu kapı doğu duvarına 50 cm mesafededir. ZKE03 kapısının kasası ve kanadı yok olmuştur. ZKE03 kapısından 40 cm mesafede bir adet ZPD03 penceresi bulunmaktadır. 52x65 cm boyutlarındaki pencere boyutları +1.00 kotunda başlamaktadır. ZKE03 kapısının ve ZPD03 penceresinin üzerinde bulunduğu kuzey duvarının uzunluğu 231 cm, kalınlığı 20 cm' dir.

Mekânın doğu duvarı üzerinde ZKE04 kapısı ve ZPD02 penceresi bulunmaktadır. Bu kapı ve pencere (ZK14) numaralı mekânda ayrıntılı olarak anlatılmıştır.

Mekânın güney duvarının uzunluğu 232 cm ve kalınlığı 40 cm' dir. Aynı zamanda yapının beden duvarının bir bölümünü oluşturan bu duvar üzerinde herhangi bir açıklık yoktur.

Mekânın sağır olan batı duvarının uzunluğu 177 cm, kalınlığı 20 cm' dir.

Mekânın döşemesi şap kaplamadır. Döşeme üzerinde moloz ve çöp yığılmıştır.

Kat yüksekliği 230 cm' dir.

(ZK15) numaralı WC' yi oluşturan bütün duvarlarda boya ve sıva dökülmesi görülmektedir. ZKE03 kapısının ve ZPD03 penceresinin doğramaları yok olmuştur. Mekânın tavan sıvası dökülmüştür.

ZK16 Numaralı Mekân (WC)

Boyutları 2.80x4.15 m olan mekândır.

Doğuda (ZK11) numaralı geçit ve (ZK15) numaralı WC, güneyde yapının beden duvarı, batıda aydınlık ve kuzeyde (ZK17) numaralı dükkân ile sınırlıdır.

Mekâna girişi sağlayan ZKE05 kapısı doğu duvarı üzerinde bulunmaktadır. Bu kapı mekânı geçide bağlamaktadır. Kapının boyutları 70x220 cm' dir. Kapı kanadı yok olmuştur fakat ahşap olan kasası durmaktadır. Kapının bulunduğu doğu duvarının uzunluğu 280 cm, kalınlığı 20 cm' dir.

Mekânın güney duvarının uzunluğu 412 cm kalınlığı 40 cm' dir. Bu duvar üzerinde üç adet pisuar bölmesi bulunmaktadır. Pisuarlardan doğu duvarına yakın olanı yerinde değildir (Şekil C.49).

Mekânın batı duvarının uzunluğu 260 cm, kalınlığı 30 cm' dir. Bu duvar 15 cm kalınlığında 110 cm uzunluğunda bir bölme duvarla, içlerinde birer adet helâ taşının bulunduğu iki ayrı mekâna ayrılmıştır (Şekil C.50, C.51). Bu mekanlardan güney duvarına yakın olanına ZKH02 kapısından girilmektedir. 90x200 cm boyutlarındaki kapının doğraması bulunmamaktadır. Bu mekânın boyutları 108x110 cm olup pisuarların bulunduğu bölümden 15 cm'lik seki ile ayrılmaktadır. Mekânın sağır

güney duvarı aynı zamanda yapının beden duvarının bir bölümünü oluşturmakta, batı duvarının üzerinde ZPD04 penceresi bulunmaktadır. Bu pencerenin boyutları 50x180 cm'dir. Pencerenin kasası ve kanadı yok olmuştur. Pencere döşemeden 40 cm yüksekliktedir. Bu mekânın batı duvarı, pencere boşluğunun alt kotundan döşemeye kadar fayans kaplanmıştır. Bu pencerenin 50 cm üzerinde bir adet pencere boşluğu daha tespit edilmiştir. Ahşap doğramalı pencere kasası durmaktadır. 65 cm genişliğindeki pencerenin boyu ölçülememiştir. Batı duvarının hemen önünde yerde helâ taşı yer almaktadır. Helâ taşının bulunduğu ikinci mekânın boyutları 109x130 cm'dir. Bu bölüme ZKH01 kapısından girilmektedir. 90x200 cm boyutlarındaki kapının doğraması bulunmamaktadır. Duvarları döşemeden itibaren 150 cm yükseklikte fayans ile kaplanmış bu mekânın batı duvarı üzerinde +2.03 kotunda, 100x100 cm boyutlarında duvar içinde oluşturulmuş bir niş bulunmaktadır (Şekil C.52). Bu nişin hangi amaçla oluşturulmuş olduğu anlaşılamamıştır. Helâ taşlarının bulunduğu bu iki mekânı birbirinden ayıran bölmenin üzerinde ZPD05 penceresi yer almaktadır. Boyutları 60x180 cm olan bu pencerenin doğraması yok olmuştur (Şekil C.53).

Mekânın kuzey duvarının uzunluğu 430 cm, kalınlığı 18 cm' dir. Bu duvara bitişik iki adet lavabo bulunmaktadır. 60x60 cm boyutlarındaki lavaboların doğal taş tezgâh boyutu 65x125 cm'dir. Bu duvar boyunca 120 cm yüksekliğinde fayans kaplama görülmektedir (Şekil C.54).

Mekânın döşemesi şap kaplamadır. Döşeme üzerinde moloz ve çöp yığılmıştır.

Kat yüksekliği 230 cm' dir.

(ZK15) numaralı mekânın duvarlarında rutubet ve sıva dökülmeleri görülmektedir. Mekânın pisuarları kırılmış ya da yok olmuştur. Helâ taşlarının bulunduğu mekânları bu bölümlerden ayıran ZKH01 ve ZKH02 kapıları yok olmuştur. Mekânın batı duvarı üzerinde bulunan pencerelerin doğramaları yok olmuştur. Helâ taşlarının olduğu mekânları birbirinden ayıran bölme duvarında malzeme kaybı görülmektedir. Mekânı sınırlayan duvarlardaki fayans kaplama yer yer kırılmıştır. Kuzey duvarında bulunan lavabolar da kırılmıştır. Tavanda sıva dökülmesi görülmektedir (Şekil C.55). Mekânın zemininin üzerinde moloz ve çöp yığılmıştır.

ZK17 Numaralı Mekân (Dükkân)

Mekân doğu-batı doğrultusunda uzanmaktadır. Dikdörtgen biçimli mekân yaklaşık 9 m² lik alana sahiptir.

Mekân, doğuda ve kuzeyde (ZK11) numaralı geçit, güneyde (ZK16) numaralı WC ve batıda (ZK18) numaralı dükkân ile sınırlıdır (Şekil C.56).

Dükkân kotu, geçidin döşeme kotundan 5 cm yüksektedir. Dükkâna kuzeydeki ZKI01 kapısından girilmektedir. Bu kapı dükkân ile geçidi birbirine bağlamaktadır. 310x338 cm boyutlarındaki ahşap doğramalı kapı, iki adet 85 cm genişliğinde ahşap doğramalı kanattan ve bir adet 140 cm genişliğinde ahşap doğramalı pencereden oluşmaktadır. Kapıların üzerinde ikişer adet 30x40 cm boyutlarında ahşap doğramalı sabit pencere bulunmaktadır. Ahşap doğramalı pencerenin üzerinde ise bu sabit pencerelerden dört adet bulunmaktadır. Bu sistemin üzerinde aynı şekilde devam eden boyutları 32x56cm olarak değişen başka bir sabit pencere düzeni görülmektedir. ZKI01 kapısı, iki adet 40x45cm boyutlarındaki ayaklar arasına yerleştirilmiştir. Bu iki ayak üzerinde birer adet bezemeli konsol izi bulunmaktadır. Doğudaki ayağın üzerinde bulunan bezemeli konsolun ayak üzerindeki izi +2.00 kotunda, batıdaki ayak üzerinde bulunan konsolun izi +2.03 kotundadır.

Taşıyıcı olan doğu duvarının uzunluğu 265 cm, kalınlığı 20 cm' dir. Bu duvar üzerinde herhangi bir açıklık bulunmamaktadır. Bu duvarda 33 cm yüksekliğinde taş bir süpürgelik bulunmaktadır.

Güney duvarının uzunluğu 340 cm olan mekânın bu duvarının kalınlığı 20 cm' dir. Bu duvarda 33 cm yüksekliğinde taş bir süpürgelik bulunmaktadır.

Dükkânı batı yönünde sınırlayan taşıyıcı duvarın uzunluğu 235 cm olup kalınlığı 22 cm'dir. Bu duvarda 33 cm yüksekliğinde taş bir süpürgelik bulunmaktadır.

Mekânın -0.54 kotundaki döşemesi terrazzo kaplamadır.

Kat yüksekliği 42cm'dir.

Dükkânın vitrinini taşıyan iki ayak üzerinde sıva dökülmesi ve yosunlanma görülmektedir. Bu ayaklar üzerinde kirişleri taşıyan konsollar yok olmuştur. Ayakların arasına yerleştirilmiş olan ZKI01 vitrininin kapı ve pencere doğramaları

çürümüş, camları kırılmıştır. Mekânın döşemesi üzerinde moloz yığını görülmektedir.

ZK18 Numaralı Mekân (Dükkân)

2.35x3.45 m boyutlarında bir dikdörtgene, kenarından 145x245 cm boyutlarında başka bir dikdörtgenin eklenmesi ile oluşturulan 'L' biçimli mekânın alanı yaklaşık olarak 12 m² dir.

Mekân, kuzeyde (ZK11) numaralı geçit, doğuda (ZK17) numaralı dükkân, güneyde aydınlık ve batıda (ZK19) numaralı dükkân ile sınırlıdır.

Dükkâna kuzeydeki ZKI02 kapısından girilmektedir (Şekil C.57). Bu kapı dükkân ile geçidi birbirine bağlamaktadır. 310x338 cm boyutlarındaki ahşap doğramalı kapı, (ZK17) numaralı mekânda ayrıntılı olarak anlatılan ZKI01 kapısı ile aynı niteliktedir. ZKI02 kapısı, doğuda 40x45 cm, batıda 42x45 cm boyutlarındaki iki adet ayak arasına yerleştirilmiştir. Doğudaki ayağın üzerinde bir adet +2.03 kotunda başlayan bezemeli konsol izi görülmektedir. Batıdaki ayak tamamen sıvandığından bu ayak üzerinde bir ize rastlanmamıştır.

Mekânın doğu, batı ve güney duvarları taşıyıcı duvardır. Kalınlığı 20 cm olan doğu duvarı aynı zamanda (ZK16) ve (ZK17) numaralı mekânların batı duvarıdır. Bu duvarın, (ZK16) numaralı mekânın genişlemesi için 145 cm'lik bölümünden mekânın içine doğru 100 cm kadar çekildiği düşünülmektedir. Bu duvarda 28 cm yüksekliğinde taş bir süpürgelik bulunmaktadır.

Kalınlığı 30 cm olan güney duvarı üzerinde ZPE01 penceresi bulunmaktadır (Şekil C.58). Bu pencere 175x180 cm boyutlarındadır ve +1.11 kotundan başlamaktadır. Güney duvarı üzerinde bulunan özgün pencerenin doğu duvarının öne çekilmesinden sonra bu çift kanatlı pencere ile değiştirildiği düşünülmektedir. Bu pencere batı duvarından 25 cm mesafededir. Bu duvarda 28 cm yüksekliğinde taş bir süpürgelik bulunmaktadır.

Dükkânın taşıyıcı batı duvarı aynı zamanda (ZK19) numaralı dükkânın doğu duvarıdır. Bu duvarın uzunluğu 390 cm, kalınlığı 20 cm'dir. Duvar üzerinde herhangi bir açıklık bulunmamaktadır.

Dükkân kotu, geçidin döşeme kotundan 3 cm yüksektedir. Mekânın -0.40 kotundaki bozulmuş olan döşemesi terrazzo kaplamadır.

Kat yüksekliği 406 cm'dir.

Dükkânın vitrinini taşıyan iki ayak üzerinde sıva dökülmesi ve yosunlanma görülmektedir. Bu ayaklar üzerinde kirişleri taşıyan konsollar yok olmuştur. Ayakların arasına yerleştirilmiş olan ZKI02 vitrininin kapı ve pencere doğramaları çürümüş, camları kırılmıştır. Camları kırılmış olan ZPE01 penceresinin özgün olmadığı düşünülmektedir. Mekânın döşemesi üzerinde moloz yığını görülmektedir.

ZK19 Numaralı Mekân (Dükkân)

3.70x3.90 m boyutlarında dikdörtgen biçimli mekân yaklaşık 15 m² dir.

Doğuda (ZK18) numaralı dükkânla, güneyde aydınlıkla, batıda (ZK20) numaralı dükkânla ve kuzeyde geçitle sınırlıdır.

Mekâna, geçide açılan ve ZKI01 ile ZKI02 kapıları ile aynı nitelikte olan ZKI03 kapısından girilmektedir (Şekil C.59). Boyutları 325x340 cm olan ahşap doğramalı kapı, doğuda 42x45 cm, batıda 42x49 cm boyutlarındaki iki adet ayağın arasına yerleştirilmiştir.

Mekânın doğu, batı ve güney duvarları taşıyıcı duvarlardır. Doğu duvarının kalınlığı 20 cm olup (ZK18) numaralı mekânın da batı duvarıdır. Bu duvar 390 cm uzunluktadır. Duvar boyunca 30 cm yüksekliğinde taş bir süpürgelik görülmektedir.

Uzunluğu 370 cm, kalınlığı 30 cm olan güney duvarı aynı zamanda dükkân ile aydınlığı ayırmaktadır. Bu duvar üzerinde ZPF01 penceresinin izi görülmektedir. Bu pencere örülerek kapatılmıştır. Kapatılan izin boyutları yaklaşık 270x165 cm' dir. Duvar boyunca 30 cm yüksekliğinde taş bir süpürgelik görülmektedir.

Dükkânın, 400 cm uzunluğundaki, 20 cm kalınlığındaki batı duvarı üzerinde sonradan açıldığı düşünülen ve boyutları 141x210 cm olan ZKJ01 kapısı bulunmaktadır (Şekil C.60). Bu kapı güney duvarından 188 cm mesafededir. Kapının 32 cm yüksekliğinde bir eşiği bulunmaktadır. Kapıda herhangi bir doğrama izine rastlanmamıştır. Dükkân, bu kapı ile (ZK20) numaralı dükkâna bağlanmaktadır. Duvar boyunca 30 cm yüksekliğinde taş bir süpürgelik görülmektedir.

Mekân içerisinde doğu, batı ve güney duvarları boyunca döşemeden 72 cm yükseklikte 20 cm kalınlığında ahşap bir sandalyelik geçmektedir (Şekil C.61).

Dükkân kotu, geçidin döşeme kotundan 3 cm yüksektedir. Mekânın -0.27 kotundaki döşemesi üzerinde moloz ve çöp yığılmıştır. Döşemenin görülebilen kısımlarından terrazzo kaplama olduğu anlaşılmaktadır.

Dükkânın kat yüksekliği 393 cm' dir.

Dükkânın vitrinini taşıyan iki ayak üzerinde sıva dökülmesi ve yosunlanma görülmektedir. Doğudaki ayak üzerinde kirişı taşıyan konsol yok olmuştur. Ayakların arasına yerleştirilmiş olan ZKI03 vitrininin kapı ve pencere doğramaları çürümüş, camları kırılmıştır. Vitrinin doğu kapı kanadı yok olmuştur, ortadaki kapının kanadı ahşap elemanlarla kapatılmıştır. Güney duvarı üzerinde izi görülen ZPF01 penceresi sonradan kapatılmıştır. Batı duvarı üzerinde bulunan ZKJ01 kapısının sonradan açıldığı düşünülmektedir. Doğu, batı ve güney duvarları üzerinde bulunan ahşap sandalyelik çürümüştür. Mekânın döşemesi üzerinde moloz yığını görülmektedir.

ZK20 Numaralı Mekân (Dükkân)

Yaklaşık 15 m² alana sahip olan mekânın boyutları 3.60x4.15 m' dir.

Mekân doğuda (ZK19) numaralı dükkânla, güneyde aydınlıkla, batıda (ZK21) merdiven holyle ve kuzeyde geçitle sınırlıdır.

Mekâna, geçide açılan ZKI04 kapısından girilmektedir (Şekil C.62). Boyutları 325x340 cm olan ahşap doğramalı vitrinin üç adet kanadı bulunmaktadır. Bu kanatlardan ortadaki 140 cm, doğudaki ve batıdaki kanatlar 92 cm genişıliğindedir. Ortadaki ve batıdaki kanat sabit olup dükkâna doğudaki kanattan girilmektedir. Bu kanatların üzerinde dört adet sabit 60x75 cm boyutlarında tepe penceresi bulunmaktadır. Dükkân vitrini doğuda 42x49 cm, batıda 42x50 cm boyutlarındaki iki adet ayağın arasına yerleştirilmiştir. Batıdaki ayak üzerinde +1.95 kotunda bezemeli konsol bulunmaktadır. Bu konsolun boyutları 30x125 cm' dir.

Mekânın doğu, batı ve güney duvarları taşıyıcı duvarlardır. Mekânı doğu yönünde sınırlayan duvarın uzunluğu 403 cm ve kalınlığı 20 cm olup, mekân bu duvar

üzerinde bulunan ve yukarıda ayrıntılı olarak anlatılan ZKJ01 kapısı ile (ZK19) numaralı dükkâna bağlanmaktadır (Şekil C.63). Mekânda doğu duvarına bitişik olarak 60 cm genişliğinde 153 cm uzunluğunda, 75 cm yüksekliğinde 'L' şeklinde tuğla bir tezgah yerleştirilmiştir. Aynı zamanda, duvar üzerinde, tezgahın yanında bir adet musluk bulunmaktadır. Duvar boyunca 30 cm yüksekliğinde taş bir süpürgelik görülmektedir.

Mekânı güney yönünde sınırlayan duvar aynı zamanda, dükkân ile aydınlığı birbirinden ayırmaktadır. Bu duvarın uzunluğu 360 cm, kalınlığı 30 cm'dir. Güney duvarı üzerinde 267x165 cm boyutlarında ZPF02 penceresi bulunmaktadır (Şekil C.64). Döşemeden 145 cm yükseklikte bulunan bu pencere muşamba ile kapatılmıştır. Ahşap doğramalı pencerenin iki kanadı sabit olup ortadaki iki kanadı çift kanattır. Döşeme kotundan pencere kasasının alt kotuna kadar güney duvarı fayans kaplanmıştır. Duvar boyunca 30 cm yüksekliğinde taş bir süpürgelik görülmektedir.

Batı duvarı aynı zamanda (ZK21) numaralı mekânın doğu duvarı olup 415 cm uzunluğunda, 30 cm kalınlığındadır. Bu duvar üzerinde 315x150 cm boyutlarında döşeme kotundan 130 cm yüksekliğe kadar fayans bulunmaktadır. Duvar boyunca 30 cm yüksekliğinde taş bir süpürgelik görülmektedir.

Dükkân kotu, geçidin döşeme kotundan 1 cm yüksektir. Mekânın -0.28 kotundaki döşemesi üzerinde moloz ve çöp yığılmıştır. Döşemenin görülebilen kısımlarından terrazzo kaplama olduğu anlaşılmaktadır.

Dükkânın kat yüksekliği 393 cm' dir.

Dükkânın vitrinini taşıyan iki ayak üzerinde sıva dökülmesi ve yosunlanma görülmektedir. Sonradan yapılan sıvanın altından açık pembe boya çıkmıştır. Batıdaki ayak üzerinde kirişi taşıyan konsolun sıvaları dökülmüştür. Ayakların arasına yerleştirilmiş olan ZKI04 vitrininin kapı ve pencere doğramaları çürümüş, camları kırılmıştır. Vitrinin diğer dükkân vitrinlerinden farklı boyut ve görünüşünden, bu vitrinin sonradan değiştirilmiş olduğu düşünülmektedir. Güney duvarı üzerindeki ZPF02 penceresi muşamba ile kapatılmıştır. Pencerenin ahşap doğramaları çürümüş, camları kırılmıştır. Ortadaki çift kanatlarından biri yok

olmuştur. Doğu duvarı üzerinde bulunan ZKJ01 kapısının sonradan açıldığı düşünülmektedir. Mekânın döşemesi üzerinde moloz yığını görülmektedir.

ZK21 Numaralı Mekân (Merdiven Holü)

2.30x3.50 m boyutlarındaki mekân yaklaşık olarak 8 m²’ lik bir alana sahiptir.

Merdiven holünün doğusunda (ZK20) numaralı dükkân, güneyinde ve batısında (ZK22) numaralı dükkân ve kuzeyinde geçit yer almaktadır.

Merdiven holü, kuzeyde ZKK01 kapısı ile geçide açılmaktadır (Şekil C.65). Bu kapının boyutları 90x280 cm olup, tek kanatlı ve demir parmaklıklıdır. Doğraması olmayan kapının demir çubuklarının kesiti 2x2 cm olup her çubuk 182 cm uzunluğundadır. Kapının 30 cm doğusunda bulunan ZPG01 penceresinin boyutları 85x220 cm’dir. Ahşap doğramalı pencere düz atkılı ve tek kanatlıdır. Pencerenin +0.34 kotunda başlayan ahşap denizliği 95 cm uzunluğunda, 15 cm genişliğinde ve 2 cm kalınlığındadır. Demir parmaklıklı pencerenin demir çubuk boyutu 2x220 cm’ dir. ZKK01 kapısı ve ZPG01 penceresi, doğuda 42x50 cm boyutlarındaki ayak ile batıda 30x30 cm boyutlarındaki kolon arasında bulunmaktadır (Şekil C.65). Doğudaki ayak üzerinde +1.95 kotunda bezemeli konsol bulunmaktadır. Bu konsolun boyutları 30x125 cm’ dir.

Mekânı doğu yönünde sınırlayan duvarın uzunluğu 350 cm, kalınlığı 30 cm’ dir.

Mekânın güney duvarının uzunluğu 230 cm, kalınlığı 20 cm’dir.

Mekânın 360 cm uzunluğunda, 20 cm kalınlığındaki batı duvarı üzerinde kuzey duvarına doğru kırılma görülmektedir. Bu kırılma (ZK22) numaralı dükkân içinde daha fazla algılanmaktadır.

Zemin kat ile birinci katı birbirine 24 adet dökme mozaik basamaktan oluşan yarım dönel merdiven bağlamaktadır (Şekil C.66). 33x105 cm boyutlarındaki ilk basamak üzerinde (ZK12) numaralı merdiven holü ile aynı nitelikte dövme demir baba bulunmaktadır. İlk basamaktan sonra on birinci basamağa kadar 30x70 cm olan basamak boyutları, merdivenin on ikinci basamakta dönmeye başlaması ile değişmekte, yirmi birinci basamakta tekrar bu boyuta ulaşmaktadır.

Merdiven holünün çatısının tamamen çökmesi sebebiyle mekâna girilememiştir. Merdivenin ahşap olan küpeştesi ve dövme demir trabzanı ile babası iklim koşullarına maruz kalmış ve merdivenin tamamı yıkılan çatının molozlarından büyük hasar görmüştür (Şekil C.67) (Şekil C.68).

ZK22 Numaralı Mekân (Dükkan)

4.65x4.80 m boyutlarındaki bir dikdörtgene kenarından, 1.20x2.60 m boyutlarındaki başka bir dikdörtgenin eklenmesiyle oluşmuş mekân 'L' biçimindedir. Mekân yaklaşık olarak 26 m² lik bir alana sahiptir.

Dükkân, doğuda (ZK21) merdiven holü, güneyde yapının beden duvarı, batıda Büyükdere Caddesi ve kuzeyde (ZK11) numaralı geçit ile sınırlıdır.

Dükkân geçide, ZKI05 vitrin boşluğu ve ZKL01 kapısı ile açılmaktadır (Şekil C.69). Bu kapıların bulunduğu ve dükkânı kuzey yönünde sınırlayan duvarın uzunluğu 455 cm' dir. Bu duvar batıda 40x78 cm boyutlarında bir kolon ile sınırlandırılmıştır. Bu kolona 335 cm uzaklıkta 30x40 cm boyutlarında başka bir kolon yerleştirilmiş olup iki kolon arasında, ZKI05 dükkân vitrini bulunmaktadır. Bu vitrinin kolonların üzerinde tespit edilen kasa izlerinden ahşap doğramalı olduğu düşünülmektedir. Doğrama yok olmuştur. Dükkânı geçide bağlayan ZKL01 kapısı, 30x40 cm boyutlarındaki kolon ve (ZK21) numaralı merdiven holü ile dükkân arasında bulunan 30x30 cm boyutlarındaki kolon arasında bulunmaktadır. Bu kapının boyutları 70x340 cm' dir ve tek kanatlı, düz atkılı, ahşap doğramalı olup kapı kanadı yok olmuştur. Sadece kanat üzerindeki sabit kısmı kalmıştır.

Mekânın doğu duvarı 502 cm uzunluğunda, 30 cm kalınlığındadır. Duvarın kuzey duvarı ile kesiştiği noktadan itibaren, aynı zamanda (ZK21) numaralı mekânın batı duvarı da olan 380 cm uzunluğundaki bölümü, 250 cm kırılarak güney duvarına saplanmaktadır. Bu kırılan duvar üzerinde 84 cm uzunluğunda mekânın içine doğru 33 cm'lik bir çıkıntı oluşmuştur. Duvar üzerinde kuzey duvarına yakın bölümde yarıçapı 8 cm olacak şekilde bir kırılma görülmektedir. Duvar üzerindeki tek açıklık ZPD06 penceresidir ve bu pencere doğu duvarının 122 cm olan kısmında yer almaktadır. 25x100 cm boyutlarındaki pencerenin döşemeden yüksekliği 98 cm' dir. Pencerenin önünde 120 cm uzunluğunda, 40 cm genişliğinde taş bir tezgah yerleştirilmiştir. 120x260 cm boyutlarındaki dikdörtgen biçimli mekânın, 465x480

cm boyutlarındaki asıl dükkân mekânının mutfağı için ayrılmış bölümü olduğu düşünülmektedir (Şekil C.70).

Sağır güney duvarı 760 cm uzunluğundadır ve bu duvarın kalınlığı 40 cm’dir. Duvar üzerinde 16 cm bir girinti vardır. Bu girintinin uzunluğu 42 cm’dir. Girinti, duvar içinde kalan taşıyıcı kolonun bir bölümüdür.

Mekânın batı duvarı 480 cm uzunluğundadır. Bu duvar üzerindeki tek açıklık ZKM01 kapısıdır (Şekil C.71). Sac levha ile kapatılmış olan açıklığın boyutları 385x265 cm’dir ve bu açıklık mekân döşemesinden 78 cm yüksekliktedir. Döşeme ile açıklık arasına çiçeklik yerleştirilmiştir.

Mekânın düzgün olmayan şap kaplamasından özgün döşemenin değiştirildiği düşünülmektedir. Mekânın -0.23 kotundaki döşemesi üzerinde moloz ve çöp yığılmıştır.

Dükkânın kat yüksekliği 394 cm’ dir.

Mekânın duvarlarında sıva dökülmesi ve rutubet izine rastlanmıştır. Mekâna girişi sağlayan ZKI05 ve ZKL01 kapılarının kanatları yok olmuştur. ZKL01 kapısının mevcut olan kapı kanadı üzerindeki sabit kısım soba borusu geçirilmek için delinmiştir. ZPD06 penceresinin doğraması da yok olmuştur. Bu pencerenin boyutlarından, aydınlıktaki doğal ışıktan faydalanabilmek için sonradan açılmış olabileceği düşünülmektedir. ZKM01 kapısının doğraması yok olmuş ve boşluk sac levha ile sonradan kapatılmıştır.

ZK23 Numaralı Mekân (Dükkân)

Dörtgen planlı mekân 25 m² lik bir alana sahiptir.

Mekân, doğuda (ZK24) numaralı dükkân, güneyde (ZK11) numaralı geçit, batıda Büyükdere Caddesi ve kuzeyde yapının beden duvarının bir bölümü ile sınırlıdır.

Dükkân geçide, güneydeki ZKI06 ve ZKI07 kapıları ile bağlanmaktadır (Şekil C.72, C.73). Bu kapılardan ZKI06 kapısının boyutları 260x340 cm, ZKI07 kapısının boyutları ise 310x340 cm’dir. ZKI06 ve ZKI07 kapıları, (ZK17) numaralı dükkânda ayrıntılı olarak anlatılan ZKI01 kapısı ile aynı niteliktedir. Vitrin boşluğunun boyutu diğer dükkânların vitrin boşluklarından farklı olan ZKI06 kapısında, kapı

kanatlarının boyutu da değişiklik göstermektedir. 90x250 cm boyutlarındaki orta kanat üzerinde 25x65 cm boyutlarında üç adet sabit tepe penceresi, 85x250 cm boyutlarındaki iki yan kanadın üzerinde 25x65 cm boyutlarında ikişer adet sabit tepe penceresi bulunmaktadır. ZKI06 kapısı batıda, 40x78 cm boyutlarında taşıyıcı bir kolonla sınırlandırılmıştır. ZKI07 kapısı ise doğuda 42x45 cm boyutlarında taşıyıcı bir ayağı bitişiktir. ZKI06 ve ZKI07 kapıları arasında 45x45 cm boyutlarında başka bir taşıyıcı ayak daha bulunmaktadır. İki kapı arasında bulunan taşıyıcı ayak üzerinde +2.02 kotunda ve ZKI07 kapısının bitişik bulunduğu taşıyıcı ayak üzerinde +2.03 kotunda birer bezemeli konsola rastlanmıştır. Bu konsolların hemen altında üzerinde dükkân numaralarının yazıldığı plaka izleri bulunmaktadır.

Dükkânı doğu yönünde sınırlayan duvar, taşıyıcı duvardır. Bu duvarın kalınlığı 20 cm ve uzunluğu 485 cm'dir. Duvar üzerinde, mekânın içine doğru, 12 cm uzunluğunda 67 cm genişliğinde bir girinti bulunmaktadır. Duvarın kuzeyinde, 33 cm genişliğinde ZKN01 açıklığının izine rastlanmıştır. Örülerek kapatılmış olan açıklığın aydınlığa bağlandığı düşünülmektedir.

Sağır kuzey duvarı 40 cm kalınlığında tuğla duvardır ve 570 cm uzunluğundadır. Yapının kuzey yönündeki beden duvarının bir bölümünü oluşturmaktadır. Duvar üzerinde, doğu duvarına 330 cm mesafede mekân içine doğru 16 cm uzunlukta, 43 cm genişlikte bir girinti bulunmaktadır. Bu girinti, beden duvarı içinde kalmış olan taşıyıcının duvar dışında kalan bölümüdür.

Mekânı batı yönünde sınırlayan duvar, 40 cm kalınlığında ve 425 cm uzunluğundadır. Duvar üzerinde, yapı ile Büyükdere Caddesi'ni birbirine bağlayan ZKM03 boşluğu bulunmaktadır (Şekil C.74). Boyutları 400x300 cm olan boşluk, sac levha ile kapatılmıştır. Açıklık döşemeden 50 cm yüksektedir. Bu mesafe çiçeklik olarak değerlendirilmiştir.

Mekânın döşemesi şap kaplamadır. Düzgün olmayan bu şap kaplamadan özgün döşemenin değiştirildiğini düşündürmektedir. Mekânın -0.23 kotundaki döşemesi üzerinde moloz ve çöp yığılmıştır.

Dükkânın kat yüksekliği 394 cm' dir.

Dükkânın doğu, batı ve kuzey duvarlarında sıva dökülmesi ve rutubet izi görülmektedir. Dükkânı güney yönünde geçide bağlayan ZKI06 kapısının doğudaki

kapı kanadı yok olmuştur. Bu vitrinde cam olan yerler kapatılmıştır. Ahşap olan doğramanın çürüdüğü gözlenmiştir. ZKI07 vitrinindeki kapı kanatları ve pencereler muşamba ile kapatılmıştır. Vitrinin camları kırılmıştır. Batı duvarı üzerinde bulunan ZKM03 boşluğu sac levha ile sonradan kapatılarak, dükkânın Büyükdere Caddesi ile ilişkisi kesilmiştir. Boşluğun altında bulunan çiçekliğin sıvası dökülmüştür. Dükkânın özgün döşeme kaplamasının değiştirildiği ve döşemenin sonradan şap kaplandığı düşünülmektedir. Döşeme üzerinde moloz ve çöp yığılmıştır.

ZK24 Numaralı Mekân (Dükkân)

4.00x3.60 m boyutlarındaki dikdörtgen biçimli mekân yaklaşık 14 m² lik bir alana sahiptir.

Dükkânı doğuda (ZK23) numaralı dükkân, güneyde (ZK11) numaralı geçit, batıda (ZK23) numaralı dükkân ve kuzeyde aydınlık sınırlamaktadır.

(ZK24) numaralı dükkâna, güney yönündeki ZKI08 vitrin boşluğundan girilmektedir (Şekil C.75). Boyutları 330x340 cm olan boşluk, doğuda ve batıda 42x45 cm boyutlarında birer adet ayak ile sınırlanmıştır. (ZK23) ve (ZK24) dükkânları arasında bulunan ayak üzerinde, yukarıda ayrıntılı olarak bahsedilen bezemeli konsol bulunmaktadır.

Dükkânın 400 cm uzunluğundaki taşıyıcı doğu duvarı 20 cm kalınlıkta olup aynı zamanda (ZK25) numaralı dükkânın batı duvarını oluşturmaktadır. Üzerinde herhangi bir açıklık bulunmayan duvar üzerinde bir adet elektrik kutusuna rastlanmıştır. Duvar boyunca 25 cm yüksekliğinde taş bir süpürgelik görülmektedir.

Kuzey duvarının kalınlığı 30 cm olup 360 cm uzunluğundadır. Bu duvar üzerinde ZPF03 penceresi bulunmaktadır (Şekil C.75). Pencere doğu duvarına 62 cm uzaklıktadır. Boyutları 150x230 cm olan pencere +1.25 kotunda bulunmaktadır. Dikdörtgen biçimli, düz atkılı pencere boşluğu mekânın kuzeyinde bulunan aydınlığa açılmaktadır. Böylece dükkânın doğal ışıktan faydalanması sağlanmıştır. Duvar boyunca 25 cm yüksekliğinde süpürgelik görülmektedir.

Batı duvarı 400 cm uzunluğunda ve 20 cm kalınlığındadır. Bu taşıyıcı duvar sağdır. 25 cm yüksekliğinde taş bir süpürgelik tüm duvar boyunca uzanmaktadır.

Mekânın döşeme kotu geçidin döşeme kotundan 12 cm yukarıdadır. Mekânın -0.17 kotundaki döşemesinin bazı yerlerinde terrazzo kaplama vardır.

Dükkânın kat yüksekliği 394 cm' dir.

Dükkânın doğu, batı ve kuzey duvarlarında sıva dökülmesi ve rutubet izi görülmektedir. Dükkânın güneyindeki ZKI08 vitrin boşluğunda daha önceden vitrin doğramasının bulunduğu vitrini sınırlayan ayaklar üzerindeki ahşap kasa izlerinden anlaşılmaktadır. Bu ayaklardan batıdakinin üzerinde bulunan bezemeli konsolun, doğudaki ayak üzerinde de olabileceği izlerden anlaşılmaktadır. Aydınlığa açılan ZPF03 pencere boşluğu sac levha ile kapatılmıştır. Pencerenin kasa izleri, duvar üzerinde bu noktalarda açıkta kalmış olan tuğlalardan belli olmaktadır. Bu durum pencerenin sonradan kasası ile birlikte sökülerek kapatıldığını düşündürmektedir. Mekânın döşemesi üzerinde moloz ve çöp yığılmıştır. Kaplamanın olmadığı yerlerde yosunlanma görülmektedir.

ZK25 Numaralı Mekân (Dükkân)

4.10x3.60 m boyutlarındaki dikdörtgen biçimli mekân yaklaşık 15 m² lik alana sahiptir.

Dükkânı doğuda (ZK26) numaralı dükkân, güneyde (ZK11) numaralı geçit, batıda (ZK24) numaralı dükkân ve kuzeyde aydınlık sınırlamaktadır.

(ZK25) numaralı dükkâna, güney yönündeki ZKI09 vitrin boşluğundan girilmektedir (Şekil C.76). Boyutları 330x340 cm olan bu boşluk, doğuda ve batıda 42x45 cm boyutlarında birer adet ayak ile sınırlanmıştır. Doğudaki ayak üzerinde bezemeli konsol izine rastlanmaktadır.

Mekânı doğu yönünde sınırlayan taşıyıcı duvar, 410 cm uzunluğundadır ve bu duvarın kalınlığı 20 cm' dir. Aynı zamanda (ZK26) numaralı mekânın batı duvarı olan duvar, sağırdır. Duvar boyunca 30 cm yüksekliğinde taş bir süpürgelik görülmektedir.

Mekânın kuzey duvarı 360 cm uzunluğunda, 30 cm kalınlığındadır. Bu duvar üzerinde ZPF04 penceresi bulunmaktadır (Şekil C.76). Bu pencerenin doğu duvarına olan uzaklığı 50 cm' dir. +1.23 kotunda bulunan pencerenin boyutları 150x230 cm

'dir. Sac levha ile kapatılmış olan pencere boşluğunun çevresinde pencerenin 15 cm kalınlığındaki kasasının izleri tespit edilmiştir. Duvar boyunca 30 cm yüksekliğinde taş bir süpürgelik görülmektedir.

Mekânın sağır olan batı duvarı 410 cm uzunluğunda ve 20 cm kalınlığındadır. Bu duvar aynı zamanda (ZK24) numaralı mekânın doğu duvarıdır. Duvar boyunca 30 cm yüksekliğinde taş bir süpürgelik görülmektedir.

Mekânın döşeme kotu geçidin döşeme kotundan 4 cm yukarıdadır. Mekânın -0.24 kotundaki döşemesinin bazı yerlerinde terrazzo kaplama görülmektedir.

Dükkânın kat yüksekliği 394 cm' dir.

Dükkanın doğu, batı ve kuzey duvarlarında sıva dökülmesi ve rutubet izi gözlenmektedir. Dükkânın güneyindeki ZKI09 vitrin boşluğunda daha önceden vitrin doğramasının bulunduğu, ayaklar üzerindeki ahşap kasa izlerinden anlaşılmaktadır. Batıdaki ayak üzerinde bezemeli konsol izine rastlanmıştır. Aydınlığa açılan ZPF04 pencere boşluğu sac levha ile kapatılmıştır. Pencerenin kasa izleri, duvar üzerinde bu noktalarda açıkta kalmış olan tuğlalardan belli olmaktadır. Bu durum, ZPF03 penceresinde olduğu gibi bu pencerenin de sonradan kasası ile birlikte sökülerek kapatıldığını düşündürmektedir. Mekânın döşemesi üzerinde moloz ve çöp yığılmıştır. Kaplamanın olmadığı yerlerde yosunlanma ve bitkiler görülmektedir.

ZK26 Numaralı Mekân (Dükkân)

Boyutları 4.30x3.40 m olan dikdörtgen biçimli mekân yaklaşık 15 m² lik alana sahiptir.

Dükkânı doğuda (ZK27) numaralı dükkân, güneyde (ZK11) numaralı geçit, batıda (ZK25) numaralı dükkân ve kuzeyde aydınlık sınırlamaktadır.

(ZK26) numaralı dükkâna, güney yönündeki ZKI10 vitrin kapısından girilmektedir (Şekil C.77). Boyutları 310x340 cm olan vitrin, ZKI01 vitrini ile aynı niteliktedir ve doğuda ve batıda 42x45 cm boyutlarında birer adet ayak

Taşıyıcı doğu ve batı duvarları sağır olan mekânın doğu duvarı 430 cm uzunluğunda ve 20 cm kalınlığındadır. Duvar boyunca 30 cm yüksekliğinde taş bir süpürgelik görülmektedir.

Dükkânı batı yönünde sınırlayan 425 cm uzunluğundaki taşıyıcı duvarın kalınlığı 20 cm'dir. Duvar boyunca 30 cm yüksekliğinde taş bir süpürgelik görülmektedir.

Mekânın kuzey duvarı 30 cm kalınlığında ve 340 cm uzunluğundadır. Dükkân ile aydınlık arasında bulunan duvarın doğu ve batı duvarları ile kesiştiği köşelerden 50'şer cm uzaklıkta ZPF05 penceresi bulunmaktadır. Boyutları 150x230cm olan pencerenin boşluğu sac levha ile kapatılmıştır. Pencere +1.21 cm kotundadır. Duvar üzerinde pencerenin 15 cm kalınlığındaki kasa izleri görülmektedir. Duvar boyunca 30 cm yüksekliğinde taş bir süpürgelik görülmektedir.

Mekânın döşeme kotu geçidin döşeme kotundan 8 cm yukarıdadır. Mekânın -0.33 cm kotundaki döşemesinde bazı yerlerde terrazzo kaplama bulunmaktadır. Mekânın girişine, batıda 147x30 cm, doğuda 88x30 cm boyutlarında iki adet çiçeklik yerleştirilmiştir. Bu çiçeklikler -0.33 kotundadır.

Dükkânın kat yüksekliği 406 cm' dir.

Dükkânın doğu, batı ve kuzey duvarlarında sıva dökülmesi ve rutubet izi gözlenmektedir. Dükkânın güneyindeki ZKI10 vitrininin ahşap olan doğraması çürümüştür. Tepe pencerelerinin camları kırılmış olan vitrinin, kapı kanatlarının cam bölmeleri kontrplak levhalarla kapatılmıştır. Aydınlığa açılan ZPF05 pencere boşluğu sac levha ile kapatılmıştır. Pencerenin kasa izleri, duvar üzerinde bu noktalarda açıkta kalmış olan tuğlalardan belli olmaktadır. Bu durum, ZPF02 ve ZPF03 pencerelerinde olduğu gibi bu pencerenin de sonradan kasası ile birlikte sökülerek kapatıldığını düşündürmektedir. Mekânın döşemesi üzerinde moloz ve çöp yığılmıştır.

ZK27 Numaralı Mekân (Dükkân)

Yaklaşık 22 m² lik bir alana sahip olan mekân, dörtgen biçimlidir.

Dükkânı doğuda ve güneyde (ZK11) numaralı geçit, batıda (ZK26) numaralı dükkân ve kuzeyde yapının beden duvarının bir bölümü sınırlamaktadır.

(ZK27) numaralı dükkâna, güney yönündeki ZKI11 vitrin kapısından girilmektedir (Şekil C.78). Boyutları 310x340 cm olan vitrin, ZKI01 vitrini ile aynı nitelikte olup doğuda 42x45 cm ve batıda 45x80 cm boyutlarında birer adet ayak ile sınırlanmıştır.

Batıdaki ayak üzerinde bezemeli konsol izine rastlanmaktadır. Doğudaki ayak üzerinde +2.03 kotunda iki adet bezemeli konsol bulunmaktadır. Bu konsolların boyutları 30x125 cm olup iki konsol arasında 8 cm bulunmaktadır. Batıda bulunan konsolun altında, üzerinde dükkân numarasının yazılı olduğu plaka yer almaktadır.

Mekânın doğu yönünü sınırlayan taşıyıcı duvar 655 cm uzunluğundadır. Bu duvarın kalınlığı 45 cm olup üzerinde ZKO01 kapı izi bulunmaktadır (Şekil C.79). Boyutları 200x315 cm olan kapı izi mekânın iç tarafında tuğla ile kapatılmıştır ve doğrama izi görülmemektedir. Fakat kapının (ZK11) mekânına bakan tarafında ahşap olan doğramasının izlerine rastlanmaktadır. Bu izin 40 cm güneyinde duvar içine 23 cm girinti yapan 70 cm uzunluğunda bir niş bulunmaktadır. Duvar boyunca 25 cm yüksekliğinde taş bir süpürgelik görülmektedir.

Dükkânı batı yönünde sınırlayan taşıyıcı batı duvarı 610 cm uzunluğunda ve 20 cm kalınlığındadır. Duvar üzerinde ZKN02 kapısının izi tespit edilmiştir (Şekil C.80). Aydınlik mekânına açıldığı düşünülen kapı tuğla ile örülerek kapatılmıştır. Bu açıklığın boyutları 75x210 cm'dir. Bu kapının 40 cm üzerinde 75x75 cm boyutlarında tuğla ile örülerek kapatılmış diğer bir açıklık izi bulunmaktadır. Duvar üzerinde başka bir açıklık bulunmamaktadır. Duvar boyunca 25 cm yüksekliğinde taş bir süpürgelik görülmektedir.

Mekânın sağır olan 375 cm uzunluğundaki kuzey duvarı aynı zamanda yapının beden duvarının bir bölümünü oluşturmaktadır. Duvar boyunca 25 cm yüksekliğinde taş bir süpürgelik görülmektedir.

Mekânın döşeme kotu geçidin döşeme kotundan 14 cm yukarıdadır. Mekânın -0.39 kotundaki döşemesinde yer yer terrazzo kaplama kalmıştır.

Dükkânın kat yüksekliği 415 cm' dir.

Dükkânın doğu, batı ve kuzey duvarlarında sıva dökülmesi ve rutubet izi görülmektedir. Dükkânın güneyindeki ZKI11 vitrininin ahşap doğraması çürümüştür. Vitrinin ortadaki kapı kanadı dışındaki kısımları ahşap elemanlarla kapatılmıştır. Vitriini, batı yönünde sınırlayan ayak üzerindeki bezemeli konsolun yok olduğu anlaşılmaktadır. Batıdaki ayak üzerinde bulunan iki adet bezemeli konsolun sıvaları dökülmüştür. Sonradan yapılmış sıvanın altından beyaz boya görülmektedir. Dükkânı doğu yönünde geçide bağlayan ZKO01 kapısı ve aydınlığa açılan ZKN02

kapısı tuğla ile örülerek kapatılmıştır. Mekânın döşemesi üzerinde moloz ve çöp yığılmıştır.

ZK28 Numaralı Mekân (Yolcu Çıkış Holü)

Yaklaşık 60 m² lik bir alana sahip olan mekân, dörtgen biçimlidir.

Yolcu çıkış holünün doğusunda yeni rıhtım, güneyinde (ZK01) numaralı giriş, (ZK04) numaralı yolcu bekleme salonu, (ZK09) ve (ZK10) numaralı memur odaları, batıda (ZK11) numaralı geçit ve (ZK27) numaralı dükkân ile kuzeyde yapının beden duvarının bir bölümü bulunmaktadır.

Yolcu çıkış holü güney yönünde ZKA06 kapısı ile giriş mekânına bağlanmaktadır (Şekil C.81). Bu kapının boyutları 225x330 cm'dir. Sivri kemerli kapının kemer üzengi kotu +1.66, kemer üst kotu +2.86'dir. Bu kapının doğraması bulunmamaktadır. Kapının demir parmaklığı giriş mekânının doğusunda bulunan sivri kemerli kapıların demir parmaklıkları ile aynı niteliktedir. Mekânı güney yönünde sınırlayan duvar üzerinde bulunan ZPC01, ZPC02 ve ZPC03 pencereleri (ZK04) numaralı yolcu bekleme salonunda, ZPB01 penceresi ise (ZK09) ve (ZK10) numaralı memur odalarında ayrıntılı olarak anlatılmıştır. Mekânı güney yönünde sınırlayan duvar 1790 cm uzunluğunda ve 30 cm kalınlığındadır (Şekil C.82).

Mekânın 300 cm uzunluğundaki doğu duvarı üzerinde ZKA07 kapısı bulunmaktadır (Şekil C.83). 225x315 cm boyutlarındaki kapı boşluğu, yolcu çıkış holünü yeni rıhtıma bağlamaktadır. Bu kapı giriş mekânında ayrıntılı olarak anlatılan ZKA01 kapısı ile aynı niteliktedir.

Kuzey duvarı 1700 cm uzunluğundadır. Yapının beden duvarının bir bölümünü oluşturmaktadır. Bu duvar üzerinde sekiz adet pencere bulunmaktadır. ZPH01 penceresinin boyutları 110x150 cm'dir. +1.32 kotunda bulunan düz atkılı pencerenin doğraması yoktur. Bu pencereden 15 cm uzaklıkta ZPH02 penceresi bulunmaktadır. Bu düz atkılı pencerenin boyutları 150x150 cm 'dir. Bu pencereden 30 cm uzaklıkta 205x150 cm boyutlarında düz atkılı ZPH03 penceresi bulunmaktadır. Duvar üzerinde ZPH03 penceresi ile aynı nitelikte ZPH04, ZPH05, ZPH06, ZPH07 ve ZPH08 pencereleri bulunmaktadır. Bu pencerelerin arası 30 cm' dir (Şekil C.84).

Mekân batıda 225 cm bir açıklıkla (ZK11) numaralı mekâna bağlanmaktadır. Bu açıklığı bir adet demir parmaklık kapatmaktadır. Bu demir parmaklık, giriş mekânının doğusunda bulunan kapıların demir parmaklıkları ile aynı niteliktedir. Bu demir parmaklığın, (ZK28) numaralı mekân ile (ZK11) numaralı mekânı arasında yolcu giriş çıkışlarının kontrolü için konulduğu düşünülmektedir.

Mekânın -0.48 kotundaki döşemesi üzerinde moloz ve çöp yığılmıştır. Döşemenin bazı yerlerinde terrazzo kaplama görülmektedir.

Mekânın kat yüksekliği 440 cm' dir.

Mekânı sınırlayan doğu, güney ve kuzey duvarlarında sıva dökülmelerine ve rutubet izlerine rastlanmıştır. Mekânı yeni rıhtıma bağlayan ZKA07 kapısı giriş mekânının doğu yönündeki kapılarında olduğu gibi sac levha ile kapatılmıştır. Güney yönünde mekânı girişe bağlayan ZKA06 sivri kemerli açıklığının ZPB01 penceresinin demir parmaklıkları ile batı yönünde mekânı geçitten ayıran demir parmaklıklarının parmakları yer yer paslanmıştır. Kuzey duvarı üzerinde bulunan pencereler doğramaları sökülerek pencere boşlukları sac levha ile kapatılmıştır. Mekânın döşemesi üzerinde moloz ve çöp yığını bulunmaktadır. Terrazzo kaplamanın üzerine bazı yerlerde şap dökülmüştür.

5.2. Birinci Kat Genel Tanım

Yapı iskele işlevini yitirdiği 1989 tarihinden 2001 tarihine kadar kullanılmıştır. Bu tarihler arasında yapının kullanım durumu gösteren bir belgeye ulaşılamamıştır. Tezin hazırlanmaya başlandığı 2005 tarihinde ise, yapının 1989 yılında çizilen birinci kat planlarında mevcut olan bazı duvarların yıkıldığı ve yeni duvarların eklenerek yeni mekanların elde edildiği görülmüştür. Bu durum, 1989 ve 2001 yılları arasında yapıyı kiralamış farklı kullanıcıların ihtiyaçları doğrultusunda yapıda değişiklikler yaptıklarını göstermektedir. Fakat hangi değişikliğin hangi kullanıcı tarafından yapıldığı bilinmemektedir.

Zemin katı iskele ve dükkan işlevlerine ayrılmış olan yapının birinci katında, ilk yapıldığı tarihlerde bir gazonun varlığı 1926 tarihli Rumeli Ciheti Haritaları' ndan ve sözlü kaynaklardan bilinmektedir.

Yapının 1989 yılında kazıklı yolun ve yeni Büyükdere İskelesi'nin açılması ile işlevini yitirmiş olduğundan 'Büyükdere İskelesi'nin Tarihsel Gelişimi' adlı bölümde söz edilmiştir. Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nda bulunan 'Büyükdere İskelesi' dosyasından elde edilen 1980 tarihli rölöveden anlaşıldığı kadarıyla, yapının henüz iskele olarak kullanıldığı bu tarihte, birinci katta gümrük, çay ocağı ve kahve işlevlerine ayrılan mekânlar ile oyun salonlarının yer aldığı görülmektedir. 1980 tarihli rölövede, tez çalışmasında (BK16) olarak tanımlanan mekânda gümrük müdürü odası, memur odası, bölge amirinin odası, depo ve arşiv ile asma kata çıkan merdivenlerin yer aldığı görülmektedir. (BK05) numaralı mekân yazı işleri, (BK06) numaralı mekân çay ocağı, (BK07) numaralı mekân kahve, (BK10), (BK11), (BK12) ve (BK14) numaralı mekanlar oyun salonları, (BK15) olarak tanımlanan mekan ise gümrük yatakhane olarak kullanılmıştır. (BK09) ve (BK13) numaralı mekânların depo, (BK03), (BK04) ve (BK08) numaralı mekânların ise WC işlevine ayrılmış olduğu görülmektedir. Ayrıca, bu belgede, yapının birinci katında bulunan, günümüzde boş olan terası üzerinde Liman Denetleme Şefliği' ne ait bir yapının da varlığı görülmektedir.

5.2.1. Birinci Kat Mekânları

(ZK12) ve (ZK21) numaralı merdiven holleri ile ulaşılan birinci kat mekânları, kuzeyde (BK15) ve (BK16) numaralı iki adet salondan, batıda (BK07) hol, (BK11), (BK12), (BK13), (BK14) numaralı ofisler ile güneyde (BK02) hol, (BK03), (BK04) ve (BK08) numaralı WC' ler, (BK05), (BK06), (BK09) ve (BK10) numaralı ofisler ve doğuda (BK01) numaralı terastan oluşmaktadır.

Yapının birinci katına ulaşımı sağlayan (ZK12) ve (ZK21) numaralı merdiven holleri, zemin kat mekânlarında ayrıntılı olarak anlatılmıştır. (ZK12) merdiven holü, birinci katta, doğuda (BK01) numaralı terasa, batıda (BK02) numaralı hole ve kuzeyde (BK16) numaralı salona açılmaktadır. (ZK21) numaralı merdiven holü 'T' şeklindeki (BK07) numaralı hole açılmaktadır. Bu holün batısında (BK10), (BK11), (BK12) numaralı ofisler, güneyinde (BK05), (BK06), (BK09) numaralı ofisler ile (BK08) numaralı WC bulunmaktadır. Holün doğusunda (BK14) ve kuzeyinde (BK13) numaralı ofisler vardır. Holün güneyinde bulunan (BK02) numaralı başka bir hole açılan (BK03) ve (BK04) numaralı WC'ler bulunmaktadır. (BK02) numaralı hol, güneyinde bulunan kapı ile (ZK12) numaralı merdiven holüne bağlanmaktadır.

BK01 Numaralı Mekân (Teras)

Yaklaşık boyutları 17.00x21.00 m olan dörtgen biçimli mekândır. Bu mekânın yaklaşık olarak sahip olduğu alan 351 m²' dir.

Terasın batısında (ZK12) numaralı merdiven holü ile (BK16) numaralı salon bulunmaktadır.

Mekâna giriş batıda bulunan BKA01 kapısından olmaktadır (Şekil C.85). Bu kapı merdiven holünden, 7 cm yükseklikte çeyrek daire şeklindeki dökme mozaik bir adet basamak ile ayrılmaktadır. At nalı kemerli, ahşap doğramalı kapının kemer üzengi kotu +6.55, kemer üst kotu +7.25'dir. Mekânın batı duvarı aynı zamanda merdiven holünün ve (BK16) numaralı mekânların da doğu duvarıdır. Bu duvarın uzunluğu 2062 cm, kalınlığı 42 cm'dir. Duvar üzerinde BPA01, BPA02, BPA03, BPA04, BPA05, BPM01 pencereleri ile BKA01, BKN01, BKN02, BKN03 kapıları bulunmaktadır. BPA01 ve BPA02 pencereleri BKA01 kapısı ile aynı nitelikte olup at nalı kemerli pencerelerdir (Şekil C.86). Bu pencereler ile BKA01 kapısı arasında 24 cm mesafe bulunmaktadır. İki pencere arasında da 24 cm bulunmaktadır. Bu pencereler +5.00 kotunda başlamaktadır. Ahşap doğramalı pencerelerin kemer üzengi kotu +6.55, kemer üst kotu ise +7.25' dir. BPA03, BPA04, BPA05, BPM01 pencereleri ile BKN01, BKN02, BKN03 kapıları (BK16) numaralı mekânda ayrıntılı olarak anlatılacaktır.

Terasın kuzey duvarının uzunluğu 1722 cm, kalınlığı 40 cm' dir.

Mekânın doğu duvarı 2150 cm uzunluğunda ve 48 cm kalınlığındadır. Bu duvarın yüksekliği 70 cm olup duvar üzerinde 270 cm aralıklarla yerleştirilmiş yedi adet betonarme heykel bulunmaktadır (Şekil C.87). 40x152 cm boyutlarındaki heykellerin yapının özgün tasarımının bir parçası olmadığı ve yapıya zaman içinde eklendiği yazılı kaynaklardan bilinmektedir. Heykeller 48x83 cm boyutlarındaki betonarme ayaklar üzerine oturtulmuştur. Ayaklar arasında bulunan 270 cm uzunluktaki 30 cm kalınlıktaki betonarme korkulukların içlerine her birinde onar adet olmak üzere 22x50 cm boyutlarında betonarme korkuluk elemanları yerleştirilmiştir.

Mekânın güney duvarının uzunluğu 1695 cm, kalınlığı 47 cm' dir. Bu duvarın yüksekliği 70 cm olup betonarme olarak yenilenmiştir.

Terasın güney duvarı ile batı duvarının kesiştiği noktaya bitişik olarak oluşturulmuş tavan ve döşemesi açık, sadece duvarları bulunan, boyutları 174x282 cm olan dikdörtgen planlı betonarme bir ek bulunmaktadır. Bu (ZK07) numaralı mekânın havalandırılması için oluşturulmuştur (Şekil C.88).

Eğimli olan teras döşemesi batı yönünde +4.21 kotunda başlayıp doğu yönünde +4.27 kotuna yükselmektedir. Teras döşemesi üzerinde beton ve yalıtım katmanı bulunmaktadır. Bu döşeme üzerinde mekânın ortasına doğru yaklaşık boyutları 660x1120 cm olan dikdörtgen planlı yapı izi tespit edilmiştir.

Terasın batı duvarı üzerinde bulunan BKA01 kapısının kapı kanadı yok olmuştur. Duvar üzerinde görülen ahşap kasa ise çürümüştür. BPA01 ve BPA02 pencerelerinin ahşap kanatları da yok olmuştur. Ahşap kasaları çürümüş olan pencerelerden BPA02 ahşap elemanlar ile kapatılmıştır. Doğu duvarı üzerinde bulunan sonradan eklenmiş betonarme heykellerde kopmalar görülmektedir. Terasın beton üzerine yalıtım katmanı konularak oluşturulmuş döşemesinde yer yer yalıtım malzemesinin yok olduğu görülmektedir.

(BK02) Numaralı Mekân (Hol)

1.40x3.20 m boyutlarındaki dikdörtgen biçimli mekândır. Mekanın sahip olduğu alan 4.4 m²'dir (Şekil C.88).

Mekâna merdiven holünden giriş, BKB01 kapısından olmaktadır (Şekil C.89). BKB01 kapısı güney duvarına 22 cm mesafededir. 90x475 cm boyutlarındaki ahşap doğramalı tek kanatlı, düz atkılı kapının +7.63 ve +8.83 kotları arasında tepe penceresi bulunmaktadır. (BK02) numaralı holün doğu duvarı üzerinde bulunan bu kapı (BK03) ve (BK04) numaralı WC' lere açılmaktadır. Mekânın doğu duvarının uzunluğu 140 cm, kalınlığı 25 cm'dir.

Mekânın güney duvarının uzunluğu 320 cm, kalınlığı 20 cm'dir. Bu duvar üzerinde BKC01 ve BKC03 kapıları bulunmaktadır. BKC01 kapısı (BK03) numaralı WC' ye açılmaktadır. Boyutları 85x210 cm olan düz atkılı kapı, ahşap doğramalı olup doğu duvarına 32 cm mesafededir. BKC01 ve BKC03 kapıları arasında 122 cm bulunmaktadır. BKC03 kapısı (BK04) numaralı WC' ye açılmaktadır. BKC01 kapısı ile aynı nitelikte olan bu kapının batı duvarına olan mesafesi 12 cm' dir.

Mekânın batı duvarı 140 cm uzunluğunda ve 30 cm kalınlığındadır. Bu duvar üzerinde BKD01 kapısı bulunmaktadır (Şekil C.90). Tek kanatlı, düz atkılı, ahşap doğramalı olan bu kapının boyutları 109x320 cm'dir. Bu kapı aynı zamanda (BK02) holünü, (BK05) numaralı mekâna bağlamaktadır.

Mekânın sağır olan kuzey duvarının uzunluğu 320 cm, kalınlığı 30 cm' dir.

+4.09 kotundaki mekânın döşemesi üzerinde çöp ve moloz yığılmıştır. Döşemenin 20x20 cm boyutlarında karomozaik kaplama olduğu görülmüştür. Bu kaplamanın olmadığı yerlerde ise 20x20 cm boyutlarında, (BK16) numaralı mekânda da kullanılmış olan terrazzo kaplama tespit edilmiştir.

Kat yüksekliği 540 cm' dir.

Mekânı oluşturan duvarların sıvaları dökülmüştür. Mekânın doğusunda bulunan BKB01 kapısının ahşap olan doğramaları çürümüş, camları kırılmıştır. Kapının tepe penceresi yok olmuştur. Beyaz boyası dökülmüştür. Batı yönündeki BKD01 kapısının ahşap doğramaları çürümüştür. Kapının cam bölmelerini taşıyan ahşap çiteler kırılmıştır. Kapı özgün rengi olmadığı düşünülen yeşil renge boyanmıştır. BKD01 ve BKD03 kapılarının ahşap doğramaları çürümüştür. Mekânın döşemesi moloz yığılıdır. Döşemenin görülen yerlerinde karomozaik ve terrazzo kaplama tespit edilmiştir. Farklı döşemeler bu bölgeye müdahale edilmiş olduğunu göstermektedir.

(BK03) Numaralı Mekân (WC)

Yaklaşık boyutları 4.00x1.55 m olan bir dikdörtgene boyutları 0.60x1.50 m olan başka bir dikdörtgenin eklenmesi ile oluşmuş 'L' şeklindeki mekândır. Bu mekanın yaklaşık alanı 7.1 m²' dir.

Mekâna kuzeyde bulunan BKC01 kapısından ulaşılmaktadır (Şekil C.91). Bu kapı (BK02) numaralı mekânda ayrıntılı olarak anlatılmıştır.

Mekân lavabo ve içinde hela taşının bulunduğu tuvalet tarafı olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. Bu iki bölüm birbirinden BKC02 kapısı ile ayrılmaktadır. BKC02 kapısı, BKC01 ve BKC03 kapıları ile aynı niteliktedir (Şekil C.92).

Mekânın kuzey duvarının uzunluğu 167 cm, kalınlığı 20 cm' dir. BKC01 kapısı da bu duvar üzerindedir.

Mekânın batı duvarı, boyutları 150 cm ve 87 cm olan iki duvarın 'L' şeklini oluşturacak şekilde birbirine eklenmesi ile oluşmuş bölme duvarıdır. Bu duvarın kalınlığı 10 cm'dir. Bu duvar aynı zamanda (BK04) numaralı mekânın da doğu duvarıdır. Duvar üzerinde bulunan 14 cm uzunluğundaki 20 cm kalınlığındaki duvar parçası ile doğu duvarının üzerinde bulunan 24 cm uzunluğundaki 20 cm genişliğindeki duvar parçası arasına 85x210 cm boyutlarındaki BKC02 kapısı yerleştirilmiştir. Düz atkılı, ahşap doğramalı olan bu kapının bulunduğu, iki bölümü birbirinden ayıran duvarın yüksekliği 268 cm'dir (Şekil C.93). Batı duvarı üzerinde lavabo donatıları bulunmaktadır (Şekil C.94).

Mekânın doğu duvarının uzunluğu 402 cm, kalınlığı 25 cm'dir. Bu duvar güney duvarı ile kesiştiği noktada mekânın içine doğru 42 cm uzunluğunda 32 cm genişliğinde bir girinti yapmaktadır. Burası bakanın bulunduğu yerdedir.

Mekânın güney duvarının uzunluğu 305 cm olup kalınlığı 40 cm'dir. Bu duvar üzerinde açıklık bulunmamaktadır.

Mekânın tuvalet bölümünde batı duvarının uzunluğu 64 cm, kalınlığı 30 cm'dir. Bu duvar üzerinde boyutları 60x100 cm olan BPB01 pencere boşluğu bulunmaktadır. Tuvalet bölümünün batı duvarı üzerinde bir adet BPB02 penceresi daha bulunmaktadır. Bu pencerenin boyutları ölçülememiştir (Şekil C.95). Döşmeden yaklaşık 410 cm yükseklikte bulunan bu pencere çift kanatlı ve ahşap doğramalıdır.

Güney, batı ve kuzey duvarları boyunca döşmeden 120 cm yüksekliğe kadar fayans kaplanmıştır.

Mekânın +4.09 kotundaki döşemesi şap kaplanmıştır. Mekânın tuvalet tarafında döşemede hela taşı bulunmaktadır.

Mekânın görülen kat yüksekliği 540 cm dir. Mekânda lavabonun bulunduğu bölümü oluşturan doğu ve batı duvarlarının üst kotunda bulunan ahşap elemanlardan kat yüksekliğinin bu mekânda sonradan 268 cm'e düşürüldüğü düşünülmektedir (Şekil C.96).

Mekânın duvarlarının sıvaları dökülmüştür. Batı duvarı üzerinde görülen demir donatılar burada tezgah ve lavabo olduğunu düşündürmektedir. BKC02 kapısının ahşap doğramasının çürüdüğü görülmektedir. BPB01 penceresinin doğraması yok olmuştur. Bu pencerenin üzerinde bulunan BPB02 penceresinin ahşap olan kasası çürümüştür. Çatının da çökmesi nedeniyle tavan büyük hasar görmüştür. Mekânın döşemesi üzerinde moloz yığını bulunmaktadır.

(BK04) Numaralı Mekân (WC)

1.40x3.15 m boyutlarındaki dikdörtgen biçimli mekandır.

Mekâna kuzey yönünde bulunan BKC03 kapısından girilmektedir. Bu kapı mekânı (BK02) numaralı hole bağlamaktadır. BKC03 kapısı (BK02) numaralı mekânda ayrıntılı olarak anlatılmıştır. Mekânın kuzey duvarının uzunluğu 140 cm, kalınlığı 20 cm'dir. Kapı güney duvarına 15 cm uzaklıktadır.

Mekânın doğu duvarı (BK03) numaralı mekânın da batı duvarı olup kalınlığı 10 cm, uzunluğu 315 cm olan bölme duvarıdır. Duvar yüksekliği 268 cm'dir.

Mekânın bölme güney duvarının uzunluğu 170 cm, kalınlığı 10 cm'dir. Duvar üzerinde açıklık bulunmamaktadır.

Mekânın batı duvarının uzunluğu 300 cm, kalınlığı 30 cm'dir. Bu duvar aynı zamanda (BK05) numaralı mekânın doğu duvarıdır. Duvar üzerinde 30x60 cm boyutlarında BPB03 pencere boşluğu bulunmaktadır (Şekil C.97). Bu pencere mekânın güney duvarına 5 cm uzaklıktadır. Pencerenin duvar üzerindeki ahşap kasa izinden ahşap doğramalı olabileceği düşünülmektedir. Bu duvar üzerinde döşemeden yaklaşık 390 cm yükseklikte ahşap bir kapı görülmektedir. Boyutları ölçülemeyen kapının çatı arasındaki mekâna açıldığı düşünülmektedir.

Mekânda güney ve batı duvarlarına bitişik 140 cm uzunlukta iki kolu olan 40 cm genişlikte döşemeden 80 cm yükseklikte yüzeyi fayans kaplanmış tezgah bulunmaktadır. Bu tezgahın hemen önünde döşemede hela taşı vardır (Şekil C.98).

Mekânın doğu, güney ve batı duvarları döşemeden 120 cm yüksekliğe kadar fayans kaplanmıştır.

Mekânın +4.09 kotundaki döşemesi şap kaplanmıştır. Mekânın (BK04) numaralı mekânla arasında bulunan bölme duvarının ve mekânın güney duvarının yüksekliği 268 cm'dir. Mekânın tavanında boylamasına kaplanmış ahşap elemanlar bulunmaktadır (Şekil C.99).

Mekânın duvarlarının sıvaları dökülmüştür. BPB03 penceresinin doğraması yok olmuştur. Mekânın tavanını oluşturan ahşap elemanların bir kısmı yok olmuştur. Döşemenin üzerinde moloz ve çöp yığını bulunmaktadır.

(BK05) Numaralı Mekân (Ofis)

3.25x4.05 m boyutlarındaki dikdörtgen biçimli mekanın alanı 13.1 m²' dir.

Mekâna doğu yönünde BKD01 kapısından girilmektedir. (BK05) numaralı mekânı (BK02) numaralı hole bağlayan bu kapı (BK02) numaralı mekânda ayrıntılı olarak anlatılmıştır. Mekâna diğer bir giriş kapısı BKD02 kapısıdır. Bu kapı (BK06) numaralı mekânı (BK05) numaralı mekâna bağlamaktadır. Boyutları 100x230 cm olan ahşap doğramalı, tek kanatlı, düz atkılı kapının kuzey duvarına olan mesafesi 10 cm'dir.

Mekânın doğu duvarının uzunluğu 400 cm, kalınlığı 30 cm' dir.

Mekânın güney duvarının uzunluğu 323 cm, kalınlığı 30 cm'dir. Bu duvar üzerinde BPC01 penceresinin izleri bulunmaktadır (Şekil C.100). Tuğla ile örülerek kapatılmış olan pencere boşluğunun boyutları 200x165 cm' dir. Döşemeden 145 cm yükseklikte olan pencere doğu duvarına 55 cm uzaklıktadır. Mekânın güney duvarına cepheden bakıldığı zaman düz atkılı olan bu pencerenin üzerinde bir adet pencere boşluğu daha tespit edilmiştir. Boyutları ölçülememiş olan pencerenin tavan arasındaki mekânlara ışık sağlamak amacı ile açılmış olabileceği düşünülmektedir.

Mekânın batı duvarının uzunluğu 405 cm, kalınlığı 30 cm'dir. Bu duvar üzerinde BKD02 açıklığı bulunmaktadır. Bu kapı yukarıda ayrıntılı olarak anlatılmıştır.

Mekânın kuzey duvarının uzunluğu 325 cm, kalınlığı 30 cm'dir. Bu duvar üzerinde batı duvarına 100 cm mesafede boyutları 140x213 cm olan BPD01 penceresi bulunmaktadır (Şekil C.101). Döşemeden 87 cm yükseklikte bulunan pencerenin

duvar üzerindeki kasa izlerinden pencerenin ahşap doğramalı olduğu düşünülmektedir. Pencerenin mermer denizliği bulunmaktadır.

Mekânın döşemesi +4.09 kotundadır. Döşeme karomozaik kaplanmıştır.

Mekânın kat yüksekliği 327 cm' dir. Fakat çatı çökmüş olduğu için tavan çok hasar görmüştür. Tavanın hasarlı kısımlarından özgün tavan görülmektedir. Özgün tavan yüksekliği 540 cm olarak ölçülmüştür.

Mekânın duvarlarının sıvaları dökülmüştür. BKD02 kapısının ahşap olan doğraması çürümüştür. BPD01 penceresinin kanatları yok olmuştur. BPD01 penceresinin üst kotunda tespit edilen pencerenin doğraması bulunmamaktadır. Mekânın tavanının bir kısmı çökmüştür. Döşemenin üzerinde moloz ve çöp yığını bulunmaktadır.

(BK06) Numaralı Mekân (Ofis)

3.80x4.15 m boyutlarındaki dikdörtgen planlı mekandır. Bu mekanın alanı 15.7 m², dir.

Mekâna giriş doğu yönünde BKD02 kapısından olmaktadır. Bu kapı (BK05) numaralı mekânda ayrıntılı olarak anlatılmıştır. Mekâna batı yönünde ise BKD03 kapısından ulaşılmaktadır. Boyutları 100x230 cm olan bu kapının duvar üzerindeki kasa izlerinden ahşap doğramalı olduğu anlaşılmaktadır. Bu kapının kuzey duvarına olan uzaklığı 20 cm' dir.

Mekânın doğu duvarının uzunluğu 415 cm, kalınlığı 30 cm'dir. Bu duvar üzerinde bulunan tek açıklık BKD02 kapısıdır. Bu duvar aynı zamanda (BK05) numaralı mekânın batı duvarıdır.

Mekânın güney duvarının uzunluğu 415 cm, kalınlığı 30 cm'dir. Bu duvar üzerinde BPC02 penceresi bulunmaktadır (Şekil C.102). Pencerenin boyutları 275x165 cm' dir. Pencere döşemeden 145 cm yüksekliktedir. Dört kanatlı pencerenin ortadaki iki kanadı çift kanat, yanlardaki kanatları sabittir. Demir parmaklıklı pencere düz atkılıdır. Fakat cepheden bakıldığı zaman düz atkılı pencerenin üzerinde kemer izi görülmektedir (Şekil C.103). Kat yüksekliği, yapılan onarımlar sırasında düşürüldüğü için özgün pencerenin kemer üzengi kotundan itibaren üst kısmı

sonradan oluşturulan tavan ile özgün tavan arasında kalmış, düşürülen kat yüksekliğine uygun olarak pencere değiştirilmiş ve düz atkılı olarak yenilenmiştir.

Mekânın batı duvarının uzunluğu 415 cm, kalınlığı 30 cm'dir. Bu duvar üzerinde BKD03 kapı boşluğu bulunmaktadır.

Kuzey duvarının uzunluğu 380 cm, kalınlığı 30 cm'dir. Bu duvar üzerinde BPD02 penceresi bulunmaktadır. Düz atkılı olan pencerenin boyutları 140x213 cm' dir (Şekil C.104). Pencerenin batı duvarına olan uzaklığı 125 cm' dir. Döşemeden 87 cm yükseklikte bulunan pencerenin duvar üzerindeki kasa izlerinden ahşap doğramalı olduğu düşünülmektedir. Pencerenin +4.90 ve +5.04 kotları arasında doğal taş denizliği bulunmaktadır. Pencerenin her bir çubuğun boyutları 3x3 cm olan demir parmaklığı bulunmaktadır. Her bir demir çubuğun arası 11.6 cm'dir.

Mekânın döşemesi +4.09 kotundadır. Döşemede doğu duvarına yakın olan yerlerde terrazzo kaplama, batı ve kuzey duvarlarına yakın olan yerlerde karo mozaik kaplama görülmektedir.

Mekânın kat yüksekliği 327 cm' dir. Fakat çatı çökmüş olduğu için tavan çok hasar görmüştür. Tavanın hasarlı kısımlarından özgün tavan görülmektedir. Özgün tavan yüksekliği 540 cm olarak ölçülmüştür. Özgün tavanın ahşap çıtalı tavan olduğu görülmektedir.

Mekânın duvarlarının sıvaları dökülmüştür. Batı yönünde bulunan BKD03 kapısının kanadı ve BPD02 penceresinin kanatları yok olmuştur. Demir parmaklığın paslanmış olduğu tespit edilmiştir. Sonradan oluşturulmuş rabbitz sıvalı tavanın yer yer çökmesi ile döşemenin üzerinde moloz ve çöp yığını bulunmaktadır. Çöken tavanın üzerinde bulunan özgün ahşap çıtalı tavanın da oldukça kötü durumda olduğu tespit edilmiştir.

(BK07) Numaralı Mekân (Hol)

2.55x6.55 m boyutlarındaki dikdörtgene, 1.20x3.90 m boyutlarındaki başka bir dikdörtgenin eklenmesi ile oluşmuş 'T' biçimli mekândır. Mekanın alanı 21.3 m²' dir (Şekil C.105).

Mekânın kuzeyinde (BK13) numaralı ofis, doğusunda (BK14) numaralı ofis, güneyinde merdiven holü, (BK08) numaralı WC ve (BK09) numaralı ofis, doğusunda (BK10), (BK11), (BK12) numaralı ofisler bulunmaktadır.

(BK07) numaralı hole güneyde BKF01 merdiven holü kapısından ulaşılmaktadır (Şekil C.106). Bu kapının boyutları 252x342 cm olup, ahşap doğramalı, düz atkılı özgün kapıdır. Kapının dört adet 48x314 cm boyutlarında kanadı bulunmaktadır. Kanatların üzerinde ahşap çıtaların taşıdığı cam bölmeler vardır. (BK07) holü, doğuda BKD03 kapısı ile (BK02), (BK03), (BK04), (BK05), (BK06) numaralı mekânlara bağlanmaktadır. BKG01 kapısı ile (BK14) numaralı mekana açılan hole, (BK10) numaralı ofisten BKE02 kapısı ile, (BK11) numaralı ofisten BKE03 kapısı ile, (BK12) numaralı ofisten BKE04 kapısı ile ve (BK13) numaralı ofisten BKE05 kapısı ile ulaşılmaktadır.

Mekânın kuzey duvarının uzunluğu 646 cm 'dir. Bu duvar üzerinde 20 cm taş bir süpürgelik bulunmaktadır.

Mekânı doğu yönünde çevreleyen duvarın uzunluğu 654 cm, kalınlığı 30 cm' dir. Bu duvar üzerinde 20 cm taş bir süpürgelik bulunmaktadır.

Mekânın güney yönünde çevreleyen duvar 646 cm'dir Bu duvar üzerinde 20 cm yüksekliğinde taş bir süpürgelik bulunmaktadır.

Mekânın batı duvarının uzunluğu 662 cm, kalınlığı 20 cm'dir. Bu duvar (BK10), (BK11) ve (BK12) numaralı mekânların doğu duvarını oluşturmaktadır. Bu duvar üzerinde 20 cm yüksekliğinde taş bir süpürgelik bulunmaktadır.

Mekânın döşemesi +4.09 kotundadır. Döşeme şap kaplanmıştır.

Mekânın kat yüksekliği 327 cm'dir. Çatı çökmüş olduğu için tavan çok hasar görmüştür. Tavanın hasarlı kısımlarından özgün tavan görülmektedir. Ahşap çıtalı özgün tavan yüksekliği 540 cm olarak ölçülmüştür (Şekil C.107).

Mekânı çevreleyen duvarların sıvaları dökülmüştür. Döşemenin üzerinde moloz ve çöp yığını bulunmaktadır. Mekânın ahşap çıtalı özgün tavanı çökmüştür.

(BK08) Numaralı Mekân (WC)

1.05x3.80 m boyutlarındaki dikdörtgen biçimli bu mekâna, kuzey duvarı üzerinde bulunan BKC04 kapısından ulaşılmaktadır. Boyutları 85x210 cm olan kapı ahşap doğramalı, düz atkılı, tek kanatlıdır. Mekânın kuzey duvarının uzunluğu 105 cm, kalınlığı 30 cm'dir.

Mekânın doğu duvarının uzunluğu 380 cm, kalınlığı 30 cm' dir.

Mekânın 105 cm uzunluğundaki güney duvarı üzerinde batı duvarına 5 cm mesafede 30x120 cm boyutlarındaki BPE01 penceresi bulunmaktadır (Şekil C.108). Düz atkılı, ahşap doğramalı olan pencere tek kanatlıdır. Döşemeden 120 cm yükseklikte olan pencerenin kanatları yok olmuştur. Bu pencerenin, (BK09) numaralı mekâna ait olan değiştirilmiş BPC03 penceresinin bir bölümü olduğu düşünülmektedir.

Mekânın batı duvarının uzunluğu 380 cm, kalınlığı 10 cm'dir. Duvar içinde kuzey duvarına yakın baca boşluğu bulunmaktadır. Bu duvarın sonradan eklendiği ve bu şekilde (BK09) numaralı mekânın penceresinin bir bölümü olduğu düşünülen BPE01 penceresinin elde edildiği düşünülmektedir.

Mekânın doğu, güney ve batı duvarları döşemeden 80 cm yükseklikte 20x20 cm boyutlarında fayans ile kaplanmıştır.

Mekânın döşemesinde güney duvarının önünde 40x42 cm boyutlarında bir hela taşı bulunmaktadır. Hela taşının bulunduğu döşeme WC' nin döşemesinden 10 cm yüksekliğinde bir seki ile ayrılmıştır.

Mekânın döşemesi +4.07 kotundadır. Döşemenin üzerinde moloz ve çöp yığını bulunmaktadır. Döşeme şap kaplanmıştır.

Mekânın tavan yüksekliği 327 cm' dir.

Duvarların sıvaları dökülmüştür. Duvarlar boyunca görülen fayans kaplamanın yer yer düştüğü görülmektedir. Mekâna girişi sağlayan BKC04 kapısının ahşap doğraması çürümüştür. Mekânın güney duvarı üzerinde bulunan BPE01 penceresinin özgün olmadığı düşünülmektedir. Pencerenin ahşap kasası çürümüştür. Döşeme üzerinde moloz ve çöp yığını görülmektedir.

(BK09) Numaralı Mekân (Ofis)

Yaklaşık 2.30x2.80 m boyutlarındaki dikdörtgen biçimli mekândır. Mekanın alanı yaklaşık 6.4 m²' dir (Şekil C.109).

Mekâna çatıdaki hasar ve yığılmış moloz nedeniyle girilememiştir.

Mekâna batı duvarı üzerinde bulunan BKE01 kapısından ulaşılmaktadır. Bu kapının boyutları 95x230 cm'dir. Duvar üzerindeki ahşap kasa izinden düz atkılı kapının ahşap doğramalı olduğu düşünülmektedir. Mekânın batı duvarının uzunluğu yaklaşık 285 cm, kalınlığı 30 cm'dir.

Mekânın kuzey duvarının uzunluğu yaklaşık 250 cm, kalınlığı 30 cm' dir. Mekânın bu duvarı ile doğu duvarının kesiştiği noktada baca bulunmaktadır. Bacanın boyutları yaklaşık 40x70 cm'dir. (Şekil C.110).

276 cm uzunluktaki doğu duvarının kalınlığı 10 cm' dir. Bu duvar aynı zamanda (BK08) numaralı mekânın batı duvarıdır. Duvar üzerinde açıklık bulunmamaktadır.

Mekânın güney duvarında BPC03 penceresi bulunmaktadır (Şekil C.111). Boyutları yaklaşık 175x120 cm olan pencere düz atkılıdır. Fakat pencerenin üzerinde tuğla ile kapatılmış kemer izi bulunmaktadır. Duvar üzerinde pencerenin ahşap kasasının izi görülmektedir. Ahşap denizliği bulunan pencerenin demir parmaklığı özgündür.

Mekânın döşemesi +4.07 kotundadır. Özgün döşeme kaplaması görülememektedir.

Mekânın kat yüksekliği 327 cm' dir. Diğer mekânlarda olduğu gibi bu mekânda da rabbitz sıvalı tavanın sonradan oluşturulmuş olduğu, tavanı tamamen çökmüş olan mekânın özgün tavanının ahşap çıtalı olduğu görülmektedir.

Mekânın duvarlarında sıvalarda şişme görülmektedir. Batı duvarı üzerinde bulunan BKE01 kapısının kanadı yok olmuştur. Güney duvarı üzerinde BPC03 penceresinin değiştirilmiş olduğu düşünülmektedir. Pencere kanatları yok olmuştur. Pencerenin özgün olan demir parmaklığı paslanmıştır. Mekânın tavanı tamamen çökmüş olduğu için döşemede moloz yığını görülmektedir. Özgün ahşap çıtalı tavanın çok hasarlı olduğu tespit edilmiştir.

(BK10) Numaralı Mekân Ofis

Yaklaşık boyutları 4.70x5.00 m olan dikdörtgen biçimli mekanın alanı yaklaşık 23.5 m²' dir.

Mekânın kuzeyinde (BK11) numaralı ofis, doğusunda (BK21) numaralı merdiven holü ile (BK07) numaralı hol ve güneyinde yapının beden duvarı yer almaktadır.

Mekâna doğu duvarı üzerinde bulunan BKE02 kapısından ulaşılmaktadır. Boyutları 95x230 cm olan tek kanatlı, ahşap doğramalı kapının kuzey duvarına olan uzaklığı 20 cm' dir. Mekânın doğu duvarının uzunluğu 500 cm, kalınlığı 20 cm' dir.

Mekânın güney duvarı 475 cm, kalınlığı 40 cm'dir. Bu duvar üzerinde herhangi bir açıklık bulunmamaktadır. Bu duvar aynı zamanda yapının beden duvarının bir bölümünü oluşturmaktadır.

Mekânın batı duvarının uzunluğu 490 cm, kalınlığı 40 cm' dir. Bu duvar üzerinde BPF01, BPF02 ve BPG01 pencereleri bulunmaktadır. BPF01 penceresinin boyutları 75x250 cm'dir. Bu pencere döşemeden 60 cm yüksekliktedir. Pencere düz atkılı, ahşap doğramalı ve sabit kanatlıdır. Bu pencereye 35 cm uzaklıkta bulunan BPG01 penceresinin boyutları 145x370 cm olup pencere döşemeden 13 cm yüksektedir. Pencere kemer üzengi kotu +7.41, kemer üst kotu +7.95'dir. Ahşap doğramalı ve çift kanatlı olan sivri kemerli pencerenin cepheye bakan tarafında 80 cm yükseklikte demir korkuluk bulunmaktadır. Birbirine paralel dört adet demir elemandan oluşan korkuluğun ahşap korkuluk elemanları bulunmaktadır Bu pencereye 35 cm uzaklıkta bulunan BPF02 penceresi BPF01 penceresi ile aynı niteliktedir (Şekil C.112,C.113, C.114)

Mekânın kuzey duvarının uzunluğu 410 cm, kalınlığı 23 cm'dir. Bu duvar üzerinde 230x340 cm boyutlarındaki bir açıklığın kapatıldığı anlaşılmaktadır. Bu açıklığın duvar üzerinde ahşap kasa izleri bulunmaktadır. Bu duvar üzerinde ayrıca yapının taşıyıcı kolonlarından biri doğu duvarına 15 cm uzaklıkta, mekân içine doğru 7 cm uzunlukta çıkıntı yapmaktadır.

Mekânın döşemesi +4.09 kotundadır. Döşeme şap kaplanmıştır.

Mekânın kat yüksekliği 387 cm' dir. Mekânın rabbitz sıvalı tavanının diğer mekânlarda olduğu gibi sonradan oluşturulduğu anlaşılmaktadır. Bu tavanın yer yer

çökmüş olduğu noktalarda özgün ahşap çitalı tavan görülmektedir. Özgün kat yüksekliğinin 535 cm olduğu anlaşılmaktadır (Şekil C.115).

Mekânın batısında bulunan BPF01, BPF02 ve BPG01 pencerelerinin ahşap doğramaları çürümüştür. BPG01 penceresinin ahşap kanatları ahşap elemanlar ile kapatılmıştır. Döşemenin üzerinde moloz ve çöp yığını bulunmaktadır. Mekânın çatısı çökmüştür ve tavan doğu duvarından güney duvarına doğru sehim yaparak hasar görmüştür. Özgün çitalı tavanın kötü durumda olduğu gözlenmektedir.

(BK11) Numaralı Mekân (Ofis)

2.20x3.75 m boyutlarındaki dikdörtgen biçimli mekanın alanı 8.2 m²' dir.

Mekânın kuzeyinde (BK12) numaralı mekân, doğusunda (BK07) numaralı hol, güneyinde (BK10) numaralı mekân bulunmaktadır.

Mekâna doğu duvarı üzerinde bulunan BKE03 kapısından ulaşılmaktadır (Şekil C.116). Mekanı (BK07) numaralı hole bağlayan, boyutları 95x230 cm olan tek kanatlı, ahşap doğramalı olan kapı BKE02 kapısı ile aynı niteliktedir. Mekânın doğu duvarı 220 cm uzunluğunda, 20 cm kalınlığındadır.

Mekânın güney duvarının uzunluğu 395 cm olup kalınlığı 23 cm' dir. Bu duvar üzerinde bulunan ve kapatılmış olan açıklığın iki mekânı birbirine bağladığı düşünülmektedir. Mekânın batı duvarının uzunluğu 230 cm, kalınlığı 40 cm' dir. Bu duvar üzerinde güney duvarından 70 cm mesafede BPG02 penceresi yer almaktadır (Şekil C.117). Boyutları 145x370 cm olan pencere döşemeden 13 cm yukarıdadır. Pencere kemer üzengi kotu +7.41, kemer üst kotu +7.96'dir. Bu pencere BPG01 penceresi ile aynı niteliktedir. Ahşap doğramalı ve çift kanatlı olan sivri kemerli pencerenin cepheye bakan tarafında 80 cm yüksekliğinde demir korkuluk bulunmaktadır.

375 cm uzunluğundaki kuzey duvarının kalınlığı 10 cm'dir. Bu duvar üzerinde güney duvarı üzerinde bulunan açıklık izinin bir benzeri bulunmaktadır. 10 cm kalınlığındaki bu bölme duvarın sonradan eklendiği düşünülmektedir (Şekil C.116, C.117).

Mekânın döşemesi +4.09 kotundadır ve karo mozaik kaplanmıştır.

Mekânın kat yüksekliği 387 cm'dir. Mekânın rabbitz sıvalı tavanının diğer mekânlarda olduğu gibi sonradan oluşturulduğu anlaşılmaktadır. Bu tavanın yer yer çökmüş olduğu noktalarda özgün ahşap çatalı tavan görülmektedir. Özgün kat yüksekliğinin 535 cm olduğu anlaşılmaktadır.

Mekânın batısında bulunan BPG02 penceresinin ahşap doğraması çürümüştür. Camları kırılmış olan pencerenin demir korkuluğunun ahşap elemanların bir kısmının yok olduğu görülmektedir. Döşemenin üzerinde moloz ve çöp yığını bulunmaktadır. Mekânın rabbitz sıvalı sonradan oluşturulmuş tavanı güney ve batı duvarlarının kesiştiği noktada hasar görmüştür. Özgün olan çatalı tavanın da kötü durumda olduğu gözlenmektedir.

(BK12) Numaralı Mekân (Ofis)

Yaklaşık boyutları 3.70x4.15 m olan dikdörtgen biçimli mekanın yaklaşık alanı 15.3 m² dir.

Mekânın kuzeyinde (BK15) numaralı salon, doğusunda (BK13) numaralı ofis ve (BK07) numaralı hol, güneyinde (BK11) numaralı ofis bulunmaktadır.

Mekâna doğu duvarı üzerinde bulunan BKE04 kapısından ulaşılmaktadır. Bu kapı BKE01 ve BKE02 kapıları ile aynı niteliktedir. 415 cm uzunluğunda, 20 cm kalınlığındaki doğu duvarı üzerinde bulunan BKE04 kapısının güney duvarına olan uzaklığı 20 cm' dir.

375 cm uzunluğundaki kuzey duvarının kalınlığı 10 cm'dir. 10 cm kalınlığındaki bu bölme duvarın sonradan eklenmiştir. Bu duvar üzerinde sonradan kapatıldığı düşünülen bir açıklık izi bulunmaktadır.

405 cm uzunluğundaki batı duvarının kalınlığı 40 cm'dir. Bu duvar üzerinde BPG03 ve BPG04 pencereleri bulunmaktadır. Bu pencerelerden BPG03 penceresinin boyutları 145x370 cm olup pencere döşemeden 13 cm yukardadır. Bu iki pencere BPG01 penceresi ile aynı niteliktedir. BPG03 ve BPG04 pencereleri arasında 15 cm mesafe bulunmaktadır (Şekil C.118).

Kuzey duvarının uzunluğu 320 cm, kalınlığı 30 cm'dir. Bu duvar üzerinde, (BK10) ve (BK11) numaralı mekânların kuzey duvarlarında bulunan kapı izi ile aynı nitelikte bir iz görölmektedir fakat burada doğrama yoktur.

Mekânın döşemesi +4.09 kotundadır ve karo mozaik kaplanmıştır.

Kat yüksekliği 387 cm' dir. Mekânın rabbitz sıvalı tavanının diğer mekânlarda olduğu gibi sonradan oluşturulduğu anlaşılmaktadır. Bu tavanın yer yer çökmüş olduğu noktalarda özgün ahşap çıtalı tavan görölmektedir. Özgün kat yüksekliğinin 535 cm olduğu anlaşılmaktadır.

Mekânın batısında bulunan BPG03 penceresinin ahşap doğramaları çürümüştür. BPG04 penceresinin doğraması bulunmamaktadır. Döşemenin üzerinde moloz ve çöp yığılı bulunmaktadır. Mekânın rabbitz sıvalı sonradan oluşturulmuş tavanı hasar görmüştür. Özgün çıtalı tavanın kötü durumda olduğu gözlenmiştir.

(BK13) Numaralı Mekân (Ofis)

2.55x2.90 m boyutlarındaki dikdörtgen biçimli mekanın alanı 7.3 m²' dir.

Mekânın kuzeyinde (BK15) numaralı salon, doğusunda (BK14) numaralı ofis, güneyinde (BK07) numaralı hol ile batısında (BK12) numaralı ofis bulunmaktadır.

Mekâna güney duvarı üzerinde bulunan BKE05 kapısından ulaşılmaktadır (Şekil C.119). BKE01, BKE02, BK03 ve BKE04 kapıları ile aynı nitelikte olan kapının boyutları 95x230 cm' dir. BKE05 kapısının bulunduğu güney duvarının uzunluğu 255 cm, kalınlığı 30 cm'dir. Mekânın bu duvarında (BK07) numaralı hole bakan cephesinde doğu duvarına 35 cm uzaklıkta boyutları 65x90 cm olan ahşap doğramalı gişe bulunmaktadır. Bu gişenin döşemeden yüksekliği 87 cm'dir (Şekil C.120). Bu duvar üzerinde 40x120 cm boyutlarında ahşap bir tezgah yer almaktadır.

Mekânın doğu duvarının uzunluğu 290 cm, kalınlığı 30 cm'dir. Bu duvar aynı zamanda (BK14) numaralı mekânın da batı duvarıdır. Bu duvar üzerinde güney duvarına 15 cm mesafede BPD04 penceresi bulunmaktadır. Boyutları 135x215 cm olan pencere düz atkılı ve çift kanatlıdır. Pencerenin +7.47 kotunda başlayan tepe penceresi bulunmaktadır. Tepe penceresi üç adet sabit kanatlı camlı bölmeye ayrılmıştır. Pencerenin (BK14) numaralı mekâna bakan cephesinde bulunan doğal taş

denizliği 485 cm kotunda başlamaktadır. Kalınlığı 8 cm olan denizliğin genişliği 17 cm'dir. Pencerenin (BK14) numaralı mekâna bakan cephesinde demir parmaklık bulunmaktadır. 3x3 cm boyutlarında demir çubuklardan oluşan parmaklıkta her bir demir çubuk arası 11.6 cm' dir.

Mekânın batı duvarının uzunluğu 290 cm olup kalınlığı 20 cm' dir. Bu duvar aynı zamanda (BK12) numaralı mekânın da doğu duvarının bir bölümünü oluşurmaktadır.

Mekânın kuzey duvarının uzunluğu 255 cm, kalınlığı 30 cm'dir.

Döşemesi +4.09 kotundadır ve karo mozaik kaplanmıştır.

Mekânın kat yüksekliği 387 cm' dir.

Güney duvarının (BK07) numaralı hole bakan cephesinde bulunan ahşap gişe hasar görmüştür. Döşemenin üzerinde moloz ve çöp yığını bulunmaktadır.

(BK14) Numaralı Mekân (Ofis)

3.60x6.45 m boyutlarındaki dikdörtgen biçimli mekanın alanı 23.2 m²' dir.

Mekânın kuzeyinde (BK15) numaralı salon, doğusunda galeri boşluğu, güneyinde ve batısında (BK07) numaralı hol yer almaktadır.

Mekâna batı yönünde BKG01 kapısından, kuzey yönünde BKH01 kemerli açıklığından ulaşılmaktadır. BKG01 kapısının boyutları 142x297 cm'dir. Çift kanatlı ahşap doğramalı olan kapı düz atkılıdır (şekil C.121). Bu kapıdan 110 cm mesafede bulunan BPD04 penceresi (BK13) numaralı mekânda ayrıntılı olarak anlatılmıştır. Batı duvarının uzunluğu 645 cm olup duvarın kalınlığı 30 cm'dir.

Mekânın doğu duvarının uzunluğu 645 cm, kalınlığı 30 cm'dir. Bu duvar üzerinde BPH01 ve BPH02 pencereleri bulunmaktadır (şekil C.122, C.123). BPH01 penceresinin güney duvarına uzaklığı 58 cm'dir. Boyutları 220x212 cm olan pencere döşemeden 94 cm yukardadır. Ahşap doğramalı pencerenin ortalarındaki kanatları çift kanat, yanlardaki birer sabit kanattır. Pencerenin doğal taş denizliği +4.90 kotunda başlamaktadır. Doğal taş denizliğin kalınlığı 17 cm, genişliği 18 cm' dir. BPH02 penceresi BPH01 penceresi ile aynı niteliktedir.

Uzunluğu 360 cm, kalınlığı 30 cm olan gúney duvarı úzerinde BPD03 penceresi bulunmaktadır (Şekil C.124). Bu pencere BPD01, BPD02 ve BPD04 pencereleri ile aynı niteliktedir. Bu pencerenin doğu duvarına olan uzaklığı 111 cm, batı duvarına olan uzaklığı 114 cm'dir. Döşemededen 94 cm yükseklikteki pencerenin ahşap kanatlarından bir tanesi yok olmuştur. Pencerenin +4.65 kotunda başlayan doğal taş denizliği mekânın içine doğrudur. Bu denizliğin kalınlığı 14 cm genişliği 18 cm'dir (Şekil C.125)

Mekânın kuzey duvarının uzunluğu 360 cm, kalınlığı 30 cm' dir. Bu duvar úzerinde batı duvarına 83 cm, doğu duvarına 42 cm uzaklıkta bulunan BKH01 kemerli açıklığı yer almaktadır (Şekil C.125). Kemer üzengi kotu +6.92 olan kemerin üst noktası mekânın tavan kotundan 3 cm yukardadır.

Mekânın döşemesi +4.09 kotundadır. Döşemede yer yer şap kaplama bazı yerlerde de karo mozaik kaplama görölmektedir.

Mekânın kat yüksekliği 371 cm'dir. Mekânın tavanı bağdadi kaplama olup úzeri sıvanmıştır (Şekil C.127).

Duvarların sıvaları dökölmüştür. BKG01 kapısının ahşap olan çift kanatlarından biri yok olmuştur. Kapının diğer kanadının ahşap doğraması ise oldukça zarar görmüştür. BPD03 penceresinin çift kanatlarından biri yok olmuştur. BPH01 ve BPH02 pencerelerinin ortadaki çift kanatları yok olmuştur. Mekânın bağdadi kaplanmış olan tavanında bozulmalar ve çökmeler görölmektedir. Mekânın döşemesi moloz kaplanmışır.

(BK15) Numaralı Mekân (Salon)

4.60x17.50 m boyutlarındaki dikdörtgen biçimli mekanın alanı 80.5 m², dir.

Mekânın kuzeyinde ve batısında yapının beden duvarı, doğusunda (BK16) numaralı salon, gúneyinde galeri boşluğu bulunmaktadır.

Mekâna BKH03 kapısından ve BKH01 kapısından girilmektedir.

Mekânın doğu duvarının uzunluğu 460 cm, kalınlığı 30cm'dir. Bu duvar úzerinde bulunan BKH03 kapısı mekânın gúney duvarından 120 cm mesafededir. Kemerli olan açıklığın doğraması yoktur. Açıklığın boyutları 206x300 cm olup, kemer üzengi

kotu +6.40 kotundadır. Açıklığın etrafında 13 cm eninde beton söve bulunmaktadır (Şekil C.128).

Mekânın güney duvarının uzunluğu 1750 cm, kalınlığı 30 cm' dir. Bu duvar taşıyıcı duvardır. Duvar üzerinde doğu duvarına yakın BKH02 kapısının izi görülmüştür. Kapatılmış olan açıklığın izinden kemerli bir açıklık olabileceği düşünülmektedir. Yaklaşık boyutları 240x395 cm'dir. Bu duvar üzerinde bulunan diğer açıklık BPI01 penceresidir. Pencerenin boyutları 240x272 cm'dir. Pencerenin doğu duvarına olan mesafesi 410 cm'dir. Sivri kemerli pencerenin 14 cm kalınlığında 270 cm uzunluğunda mermer denizliği bulunmaktadır. Kemer üzengi kotu +7.10 'dur. Bu duvar üzerinde bulunan BKH01 kemerli açıklığı mekânı (BK14) numaralı mekâna bağlamaktadır. Bu kemerli açıklık (BK14) numaralı mekânda ayrıntılı olarak anlatılmıştır. Bu duvarın batı duvarı ile kesiştiği noktadan 15 cm mesafede (BK10) ve (BK11) numaralı mekânların kuzey duvarlarında bulunan açıklık izine benzer bir iz bulunmaktadır (Şekil C.129).

Mekânın batı duvarının uzunluğu 430 cm olup kalınlığı 40 cm'dir. Bu duvar üzerinde BPF03, BPF04 ve BPG05 pencereleri bulunmaktadır. BPF03 penceresinin boyutları 75x250 cm'dir. Bu pencere döşemeden 60 cm yüksekliktedir. Bu pencere BPF01 ve BPF02 penceresi ile aynı niteliktedir. Bu pencereye 35 cm uzaklıkta bulunan BPG05 penceresinin boyutları 145x370 cm olup pencere döşemeden 13 cm yukarıdadır. Pencere kemer üzengi kotu +7.45' dir. Ahşap doğramalı olan sivri kemerli pencerenin cepheye bakan tarafında 80 cm yükseklikte demir korkuluk bulunmaktadır. Bu pencereye 35 cm uzaklıkta bir adet BPF04 penceresi daha bulunmaktadır.

17.15 m uzunluğundaki kuzey duvarının kalınlığı 30 cm'dir. Bu duvar batı duvarına 140 cm mesafede 62 cm'lik bir çıkma yapmaktadır. Böylece kuzey duvarının arkasında yapının beden duvarıyla arasında aydınlık mekânı oluşmuştur. Kuzey duvarı üzerinde BPI02, BPI03 ve BPI04 pencereleri bulunmaktadır. BPI02 penceresinin boyutları 214x240 cm'dir. Kemer üzengi kotu +6.90'dir. Döşemeden 137 cm yukarıda bulunan ahşap doğramalı, sivri kemerli pencerenin ortadaki iki kanadı çift kanat yanlardaki birer kanadı sabittir. Kemer içindeki doğramadaki kanatlar sabittir. Pencerenin aydınlığa bakan cephesinde 15 cm kalınlığında, 20 cm genişliğinde doğal taş denizliği bulunmaktadır. Bu pencereye 150 cm uzaklıkta

BPI03 penceresi bulunmaktadır. Bu pencere BPI02 penceresi ile aynı niteliktedir. Bu pencereden 150 cm uzaklıkta bir adet BPI04 penceresi bulunmaktadır. Duvar üzerinde doğu duvarına yakın BPJ01 penceresinin izi görülmektedir. Bu pencerenin boyutları 233x176 cm olup girinti şeklindedir ve düz atkılı bir açıklıktır. Döşemeden 137 cm yukarıda bulunmaktadır. Bu kapatılmış pencerenin 33 cm üzerinde kapatılmış başka bir pencere izi görülmektedir. BPJ02 kapatılmış penceresinin boyutları 233x80 cm'dir. Bu açıklık da düz atkılıdır (Şekil C.130).

Mekânın duvarlarında 20 cm yükseklikte taş bir süpürgelik bulunmaktadır.

Mekânın döşemesi +4.09 kotundadır. Döşemenin üzerinde moloz ve çöp yığını bulunmaktadır. Döşeme karo mozaik kaplanmıştır.

Mekânın kat yüksekliği 516 cm'dir. Mekânın tavanı ahşap çatalı tavandır. 30x30 cm boyutlarındaki ahşap kirişlere ve taşıyıcı duvarlara oturtulmuş çatalı tavan 310x365 cm boyutlarındaki beş birimden oluşmaktadır (Şekil C.131).

Mekânın duvarlarının sıvaları dökülmüştür. Mekânın güneyinde bulunan BPI01 penceresinin ahşap olan doğraması oldukça hasar görmüş, camları kırılmış ve kanatları yok olmuştur. Pencerenin sadece kemer içindeki sabit olan doğraması kalmıştır. Batı duvarı üzerinde bulunan BPF03 ve BPF04 pencerelerinin doğramaları tamamen yok olmuştur. BPG05 penceresinin kanatları ve kuzey duvarı üzerindeki BPI03 penceresinin ahşap hareketli kanatlarından biri yok olmuştur. BPI04 penceresinin sadece pencere boşluğu kalmış, doğraması tamamen yok olmuştur. Ahşap çatalı tavanı oluşturan beş birimden batı duvarına yakın olan iki birim dışındakiler çökmüştür (Şekil C.132).

(BK16) Numaralı Mekân (Salon)

8.20x12.95 m boyutlarındaki dörtgen biçimli mekanın alanı yaklaşık olarak 106.19 m² dir.

Mekânın kuzeyinde yapının beden duvarının bir bölümü, doğusunda (BK01) numaralı teras, güneyinde (ZK12) numaralı merdiven holü ve batısında (BK15) numaralı salon ile galeri boşluğu bulunmaktadır.

Mekâna giriş, mekânın güneyinde bulunan BKF02 kapısından ve mekânın batı duvarı üzerinde bulunan BKH03 kemerli açıklığından olmaktadır.

Mekânın doğu duvarının uzunluğu 820 cm olup, kalınlığı 42 cm'dir. Bu duvar üzerinde bir adet BPM01 penceresi, BPA03, BPA04, BPA05 pencereleri ile BKN01, BKN02 ve BKN03 kapıları bulunmaktadır. BPM01 penceresi kuzey duvarından 60 cm mesafededir. Boyutları 118x242 cm olan düz atkılı pencere çift kanatlı, ahşap doğramalıdır. Doğal taş denizlikli pencerenin denizliğinin genişliği 21 cm'dir. BPM01 penceresinden 104 cm uzaklıkta, aralarında 24 cm bulunan BPA03, BPA04 ve BPA05 pencereleri bulunmaktadır (Şekil C.133). Bu pencerelerin boyutları 92x220 cm olup at nalı kemerli, çift kanatlı, ahşap doğramalı pencerelerdir. Bu pencereler BPA01 ve BPA02 pencereleri ile aynı niteliktedir. Bu pencerelerin +5.00 kotunda, 5 cm kalınlığında 21 cm genişliğinde 345 cm uzunluğunda ahşap denizliği bulunmaktadır. Bu üçlü pencere dizisinin bitiminden 137 cm mesafede salonun +4.07 olan kotundan 12 cm yükseklikte taş bir seki ile ayrılmış olan yarım altıgen şeklindeki bölüm yer almaktadır. Bu yarım altıgen doğuda BKN01, BKN02 ve BKN03 kapıları ile çevrelenmiştir. Bu kapılardan BKN01 ve BKN03 kapılarının boyutları 175x540 BKN02 kapısının boyutları 245x540 cm'dir. Kemer üzengi kotu 799, kemer üst kotu ise 922'dir. Ahşap doğramalı sivri kemerli pencereler çift kanatlı olup kemer içindeki bölmeleri sabit kanatlıdır. Bu yarım altıgen şeklindeki bölümün tavan yüksekliği 563 cm olup, tavan ahşap çıtalı tavadır. Döşemenin yenilenmiş olduğu ve karo mozaik kaplanmış olduğu görülmektedir (Şekil C.134, C.135).

Mekânın güney duvarının uzunluğu 763 cm, kalınlığı 30 cm'dir. Bu duvar üzerindeki tek açıklık mekânı merdiven holüne bağlayan özgün BKF02 kapısıdır. Kapının boyutları 398x390 cm olup ahşap doğramalıdır. Kapının ortada iki adet çift kanadı ve yanlarda birer adet sabit kanadı bulunmaktadır. Kapının çift kanatlarının üzerindeki +6.93 kotu ile +8.08 kotu arasında kalan bölümü masif olup yanlarda dikdörtgen şeklinde birer adet açıklık bulunmaktadır (Şekil C.136).

Mekânın batı duvarının uzunluğu 1295 cm olup kalınlığı 30 cm'dir. Bu duvar üzerinde güney duvarına yakın kapatılmış BKK01 penceresi bulunmaktadır (Şekil C.137). 210x430 cm boyutlarındaki pencere döşemeden 109 cm yüksekliktedir. Bu duvar üzerindeki diğer bir açıklık BKH03 kapısıdır. Bu kapı (BK15) numaralı mekânda ayrıntılı olarak anlatılmıştır. Duvar üzerinde aydınlığa açıldığı düşünülen

sonradan kapatılmış olan BKL01 penceresinin izine rastlanmıştır. Bu pencere izinin boyutları 92x240 cm'dir. Döşmeden 75 cm yükseklikte olan pencere izi düz atkılıdır.

Mekânın kuzey duvarının uzunluğu 820 cm olup kalınlığı 40 cm'dir. Bu duvar üzerinde batı duvarına yakın bir adet kapatılmış BKL02 açıklığı bulunmaktadır. Dikdörtgen biçimli, düz atkılı olan pencere açıklığı ölçülememiştir. Bu duvar üzerinde batı duvarına 360 cm uzaklıkta 47 cm çıkma yapan bir adet ayak bulunmaktadır.

Mekânda iki adet taşıyıcı kolon bulunmaktadır. Boyutları 40x45 cm ve 35x35 cm olan betonarme kolonlar 465 cm aralıkla yerleştirilmiştir. Bu kolonlardan 40x45 cm boyutlarında olanının güney duvarına uzaklığı 585cm, batı duvarına uzaklığı 345 cm'dir. 35x35 cm boyutlarındaki diğer kolonun kuzey duvarına uzaklığı 170 cm, batı duvarına uzaklığı 385 cm, doğu duvarına uzaklığı 380 m olarak ölçülmüştür (Şekil C.138).

Mekânın doğu, güney, batı ve kuzey duvarlarında 20 cm yüksekliğinde süpürgelik bulunmaktadır.

Döşeme +4.07 kotundadır ve terrazzo kaplanmıştır.

Mekânın kat yüksekliği 538 cm'dir.

BPM01 penceresinin ve BPA04 penceresinin çift kanatlarından biri yok olmuştur. BKN01, BKN02 ve BKN03 kapılarının ahşap doğramaları çürümüştür. Camları kırılmıştır. BKN01 kapısının sabit tepe penceresine yatay ahşap eleman eklenerek hareketli pencere haline getirilmiştir. Mekânın döşemesinin üzerinde moloz ve çöp yığını bulunmaktadır. Döşemenin kuzey duvarına yakın bir bölümde değiştirilmiş olduğu düşünülmektedir. Mekânın tavanı oldukça harap olmuş, bazı yerlerde ise çökmüştür.

5.3. Yapı bileşenleri

Büyükdere Vapur İskelesi'nin özgün kimliğini tamamlayan yapı elemanları, kapılar, pencereler ve bezemelerdir. Yirminci yüzyıl başlarında yapılmış bu yapıda Birinci Ulusal Mimarlık Dönemi'nin izleri, yapıda özgün olarak günümüze kadar gelebilmiş yapı elemanlarında görülmektedir. Yapının mimarı batının etkisini art deco üslubunda kemerli kapı ve pencerelerde ortaya koymuş, cephelerde ise çini levhalar ile dönemin mimarlık anlayışını yansıtmıştır.

5.3.1. Kapılar

Büyükdere Vapur İskelesi özgün işlevini yitirdikten sonra farklı kullanıcılara hizmet etmiştir. Bu süreçte iskelenin özgün kapılarının çoğu yenilenmiş ya da mekânların kullanım şekilleri değiştiği için örülerek kapatılmıştır. Yapının özgün kapıları ise bakımsızlıktan dolayı kötü durumdadır.

Büyükdere Vapur İskelesi'nin özgün kapıları, zemin katta, yolcu bekleme salonlarının ve holünün giriş kapıları, memur odalarının kapıları, pasaj niteliğindeki geçitin etrafında bulunan dükkân vitrinleri ile birinci katta, merdiven hollerinin kapıları ve BK16 numaralı salonda bulunan BKN01, BKN02 ve BKN03 kapılarıdır.

Yapının zemin katında bulunan yolcu bekleme salonu kapıları ZKB01, ZKB02, ZKB03 ve ZKB04 bekleme salonlarını girişe bağlayan kapılardır (Şekil C.16). Boyutları 265x310 cm olan sivri kemerli ve ahşap doğramalı kapıların kemer üzengi kotu +1.60, kemer üst kotu +2.60' dir. Ortada 128 cm genişliğinde çift kanat ve yanlarda 35 cm genişliğinde sabit kanatlardan oluşmaktadır. +1.60 cm kotuna kadar düz atkılı olan kapıların üzerinde bu kottan itibaren tepe pencereleri bulunmaktadır. 14x14 cm boyutlarındaki kare şeklindeki cam bölmelerden oluşan tepe pencereleri, kapıların kemerli bölümlerinin içinde kalmaktadır. ZKC01, ZKC02, ZKC03 ve ZKC04 kapıları yolcu bekleme salonlarını hole bağlamaktadır (Şekil C.15). Boyutları 130x330 cm olan kapılar ahşap doğramalı, düz atkılı, masif ve tek kanatlıdır. Kapıların üzerinde, +2.10 kotunda kemerli, demir parmaklıklı tepe pencereleri bulunmaktadır. Tepe pencerelerinin kemer üzengi kotu +2.45, kemer üst kotu +2.70'dir. Parmaklıkların çubuk kalınlıkları 2,5 cm olup bu çubuklar 13 cm aralıklarla yerleştirilmişlerdir.

Yapının diğer özgün kapıları olan memur odası kapılarının boyutları 80x220 cm' dir. Ahşap doğramalı ve sivri kemerli olan bu kapılar masif ve tek kanatlıdır (Şekil C.21)

Büyükdere Vapur İskelesi'nin geçitinin iki yanında simetrik düzende yerleştirilmiş dükkânların vitrinlerini oluşturan kapılar özgün yapı elemanlarıdır. Bu kapılar mekânlara girişi sağlayan bir adet kanat ile bu kanadın yanında, aynı zamanda dükkânın vitrinini de oluşturan başka iki kanattan oluşmaktadır. Düz atkılı ahşap doğramalı olan bu sistemde, ortadaki kanat yanlardaki birer kanattan daha geniş olup sürgülü pencere niteliğindedir. Yanlardaki kanatlardan biri hareketli olup mekâna girişi sağlamaktadır. Diğer kanat ise sabittir. Bu sistem, ortadaki kanadın üzerine dört adet, yanlardaki kanatların üzerine ikişer adet gelecek şekilde oluşturulmuş tepe pencereleri ile tamamlanmıştır (Şekil C.57).

Yapının zemin atında bulunan ve yolcu bekleme hollerini geçite bağlayan kapı ile merdiven hollerine açılan art deco üslûptaki kapılar aynı niteliktedir (Şekil C.136). Bu kapılar, dört kanattan oluşmaktadır. Ortadaki iki kanat hareketli olup yanlardaki birer kanat sabittir. Dikdörtgen şeklindeki kanatlarda camlı bölmeler bulunmaktadır. Bu kapılardan BK16 numaralı salona açılan BKF02 kapısının kanatlarında dikdörtgen şeklindeki cam bölmeler üstlerinde yıldız şeklindeki başka cam bölmeler ile tamamlanmaktadır. Aynı niteliklere sahip (BK07) numaralı hole açılan BKF01 kapısında ise dikdörtgen cam bölmeleri tamamlayan yıldız formu yerini kareye forma bırakmıştır. Bu kapıların başka bir özelliği tepe pencereleridir. ZKF01 ve BKF02 kapılarında ortada kemer formu camlı bölüm ve bu bölümün iki yanında dikdörtgen şeklinde iki pencereden oluşan tepe pencereleri BKF01 kapısında yerini ortada dikdörtgen ve iki yanında birer adet kare formu pencereye bırakmıştır.

Yapının birinci katında özgün olarak kalabilmiş diğer kapılar (BK16) numaralı salonda bulunan BKN01, BKN02 ve BKN03 kapılarıdır. Bu kapılardan BKN01 ve BKN03 kapılarının boyutları 175x540 BKN02 kapısının boyutları 245x540 cm'dir. Sivri kemerli olan bu kapılar +7.99 kotuna kadar dikdörtgen şeklinde ve düz atkılıdır. Çift kanatlı ve ahşap doğramalı olan kapıların, +7.99 ile +9.22 kotları arasında bulunan tepe pencereleri kemerin şeklini almıştır. Kemer içindeki tepe pencereleri sabit kanatlıdır.

5.3.2. Pencereleler

Büyükdere Vapur İskelesi'nde bulunan pencerelerden çok azı özgün olarak günümüze kadar gelebilmiştir. Yapının kimliğini oluşturan bu pencereler, mekânlarda yapılan fonksiyon değişiklikleri sebebiyle örülerek veya sac levhalar ile kapatılmış, şekilleri değiştirilmiş ya da bakımsızlıktan yok olmuştur. Örneğin, yapının zemin katında bulunan ve özgün olmayan pencerelerin özellikleri örülerek veya sac levha ile kapatılmış olduklarından ya da tamamen yok olduklarından dolayı bilinmemektedir. Ancak yapının birinci katındaki ofislerde bulunan pencere açıklıkları ve kapatılmış kemer izlerinden bu mekânlardaki pencere tipleri incelenmeye çalışılmıştır.

Yapıda özgün olarak kalabilmiş pencereler, ZK04 numaralı yolcu bekleme salonunda ve BK15 numaralı salonda bulunan pencereler, birinci katta (BK10), (BK11), (BK12) numaralı ofislerde bulunan pencereler ile terasa açılan pencerelerdir.

(ZK04) yolcu bekleme salonu ile birinci katta bulunan (BK15) salonunun pencereleri aynı niteliktedir. Bu pencereler sivri kemerli ve ahşap doğramalıdır (Şekil C.19). Dört adet kanattan oluşan pencerelerde ortadaki iki kanat hareketli yanlardaki birer kanat sabittir. Dikdörtgen şekilli kanatlar camlıdır. Bu kanatların üstlerinde tepe pencereleri bulunmaktadır. Tepe pencereleri kemer içerisinde kalmakta, her kanat üzerine gelecek şekilde eşit genişlikte bölünmektedir.

Birinci kattaki (BK10), (BK11) ve (BK12) numaralı ofislerde bulunan BPF01, BPF02, BPF03 ve BPF04 pencereleri ile BPG01, BPG02, BPG03, BPG04 ve BPG05 pencereleri aynı niteliktedir (Şekil C.139). Boyutları 75x250 cm olan BPF01, BPF02, BPF03 ve BPF04 pencereleri dikdörtgen şeklinde düz atkılı, ahşap doğramalı ve sabit kanatlıdır. Boyutları 145x370 cm olan BPG01, BPG02, BPG03, BPG04 ve BPG05 pencerelerinin kemer üzengi kotu +7.41, kemer üst kotu +7.95' dir. Ahşap doğramalı ve çift kanatlı olan sivri kemerli pencerelerin cepheye bakan taraflarında 80 cm yükseklikte demir korkuluk bulunmaktadır. Birbirine paralel dört adet demir elemandan oluşan korkuluğun ahşap korkuluk elemanları bulunmaktadır.

Birinci kattaki diğer özgün pencereler doğu cephesinde terasa açılan BPA01, BPA02, BPA03, BPA04 ve BPA05 pencereleri ile BPM01 penceresidir (Şekil C.86). Boyutları 92x220 cm olan BPA01, BPA02, BPA03, BPA04 ve BPA05 pencereleri at

nalı kemerli, çift kanatlı, ahşap doğramalıdır. Bu pencerelerin dikdörtgen şeklindeki çift kanatları üzerinde at nalı kemer içinde tepe pencereleri bulunmaktadır. Cephe, BPA01 ve BPA02 pencereleri ile BPA03, BPA04 ve BPA05 pencereleri 350x430 cm boyutlarında birer çerçeve ile sınırlanmıştır. Cepheye, ait olduğu mimarlık döneminin etkilerini yansıtan bu pencere tipine yapıda başka bir yerde rastlanmamaktadır. Boyutları 118x242 cm olan BPM01 penceresi ise düz atkılı, çift kanatlı ve ahşap doğramalıdır. Doğu cephesinde bulunan at nalı pencere tipinden farklı özellik gösteren bu pencere özgün olup, çift kanatlarının üzerinde dikdörtgen şeklinde tepe penceresi ile tamamlanmaktadır.

5.3.3. Bezemeler

Yapıda yer alan dekoratif öğeler alçı konsollar, mukarnaslı koltuk silmeleri, alçı rölyefin, betonarme heykeller, profilli saçak silmesi, çini levhalardır.

Yapıdaki alçı konsollar giriş holünde, yolcu bekleme salonlarında, yolcu bekleme holünde ve pasaj niteliğindeki geçitte bulunmaktadır (Şekil C.65, C.78). Taşıyıcı özelliği bulunmayan bu konsolların boyutları 30x125 cm' dir. Giriş holünde, rıhtıma açılan sivri kemerli kapılar ile yolcu bekleme salonlarının giriş holüne açılan sivri kemerli kapıları arasında karşılıklı olarak yerleştirilmiş sekiz adet alçı konsol bulunmaktadır. Mekânı enine bölen kirişlerin altına yerleştirilmiş olan bu konsollar kirişlerle birlikte bir kemer dizisi oluşturmaktadır. Yolcu bekleme salonlarında ikişer adet bulunan alçı konsollar, salonların giriş holüne açılan sivri kemerli kapılarının arasında +2.25<kotuna ve salonların batı duvarlarında aynı kota yerleştirilmiştir. 'T' şeklindeki yolcu bekleme holünde 10 adet bulunan alçı konsol, tavanda enine geçen kirişlerle giriş holündekine benzer kemer dizisi vardır. Bu kemer dizisinin bir başka benzeri pasaj niteliğindeki geçidin iki yanında bulunan dükkânlar arasında görülen alçı konsollar ve pasajı enine geçen kiriş sisteminde de görülmektedir. Pasajın güneyinde bulunan altı adet alçı konsol pasajın kuzeyinde bulunan altı adet konsol ile simetrik yerleştirilmiştir.

Yapıda yer alan diğer bir bezeme öğesi mukarnaslı koltuk silmesidir (Şekil C.1, C.3). Bu öğeye giriş holünde, yolcu bekleme holünde ve memur gişelerine ait mekânlarda rastlanmıştır. Mukarnaslı koltuk silmesi, bu mekânlarda alçı konsolların hemen üzerinde yer alan ve mekânların tavanlarında görülen sürekli bir öğedir.

Yapıda bulunan alçı rölyef (ZK12) numaralı merdiven holünde görülmektedir. Bu rölyef beş adet melek figüründen oluşmaktadır. +8.04 cm kotunda bulunan rölyef özgün olmadığı, terasta bulunan betonarme heykeller ile aynı dönemde yapıya eklendiği düşünülmektedir.

Doğu cephesinde bulunan yedi adet betonarme heykelin yaklaşık boyutları 45x165 cm'dır (Şekil C.144,C.145). Bu heykellerde insan figürü tasvir edilmiştir. Yapıda, +5.08 kotundaki betonarme parapet ayaklar üzerine yerleştirilmiş bu heykellerin yapının özgün elemanı olmadığı 1980'lerde çekilmiş fotoğraflardan anlaşılmaktadır. Ayrıca heykellerin üzerinde bulunduğu betonarme parapet ayakları arasında betonarme korkuluğu oluşturan, 25x50 cm boyutlarında, on adet korkuluk elemanı yer almaktadır.

Yapının batı cephesinde bulunan profilli saçak silmesi yapının diğer bir bezeme ögesidir (Şekil C.142). Bu silme cephede +8.40 kotunda başlamakta ve +8.76 kotunda bitmektedir. Birinci katta bulunan BPG02, BPG03 ve BPG04 sivri kemerli pencerelerin hemen üzerinde yer alan ve bu diziyi vurgulayan bu öğeye cephenin başka bir yerinde rastlanmamaktadır.

Yapının doğu ve batı cephelerinde çeşitli boyutlarda çini levhalar bulunmaktadır. Doğu cephesinde üç çeşit çini levha vardır. Bunlardan biri 40x122 cm boyutlarında olup +0.10 kotunda yer almaktadır. Bu levhalar altı adet sivri kemerli kapıyı oluşturan ayaklar arasına yerleştirilmiştir. Levhaların üzerindeki desenler, kötü durumda oldukları için anlaşılamamıştır. Doğu cephesinde bulunan diğer çini levha çeşidi +3.12 kotuna yerleştirilmiştir. 33x33 cm boyutlarındaki çini levha, doğu cephesinde bulunan altı adet sivri kemerli kapıda, her kapı üzerinde beş adet olacak şekilde tekrar edilmiştir. Bu levhalar da kötü durumdadır. Doğu cephesinde bulunan son çini levha çeşidi, üzerinde Şirket-i Hayriye'nin sembolü bulunan 44x44 cm boyutlarındaki levhadır. Bu levhalar altı adet olup sivri kemerli kapılar arasındaki ayakların üzerinde +3.90 kotunda bulunmaktadır. Yalnız yolcu çıkış holü kapısını oluşturan ayaklar üzerinde bulunmayan bu levhalar çok hasar görmüştür. Bu levhalar batı cephesinde de bulunmaktadır. +4.17 kotunda bulunan bu levhalar, BPF01, BPF02, BPF03 ve BPF04 pencerelerinin altına gelecek şekilde yerleştirilmiş olup dört adettir (Şekil C.144). Bu cephede görülen başka bir çini levha çeşidi bu pencerelerin üzerinde bulunmaktadır. Bu levhalar da dört adet olup yaklaşık

boyutları 70x140 cm'dir. Levhaların üzerindeki desenler anlaşılamamıştır (Şekil C.143).

5.4. Cephe Özellikleri

Büyükdere Vapur İskelesi Birinci Ulusal Mimarlık Dönemi' ne ait önemli sivil mimarlık örneklerinden biridir. Ait olduğu dönemin izlerinin cephelerde de görüldüğü yapıda batı etkisi ile birlikte geleneksel mimari üslup benimsenmiştir.

Kuzey cephesi bir adet tamirhane ve güney cephesi Keçecizade Fuat Paşa Otel'i ile bitişik nizamda olan Büyükdere Vapur İskelesi'nin iki serbest cephesi bulunmaktadır. Bunlar doğu ve batı cepheleridir. Kuzey ve güney cepheleri aydınlığa bakan açıklıklar haricinde sağırdır.

Uzunluğu 4458 cm olan kuzey cephesinde zemin katta (ZK28) numaralı yolcu çıkış holüne ait olan ZPH01, ZPH02, ZPH03, ZPH04, ZPH05, ZPH06, ZPH07 ve ZPH08 pencereleri ile (ZK24), (ZK25), (ZK26) numaralı dükkânlara ait olan ZPF03, ZPF04 ve ZPF05 pencereleri bulunmaktadır. Kuzey cephesindeki bütün pencereler sac levha ile kapatılmış dikdörtgen şeklinde düz atkılı pencerelerdir. Bu cephede başka bir açıklık bulunmamaktadır.

Uzunluğu 4485 cm olan güney cephesinde zemin katta aydınlığa bakan üç adet pencere bulunmaktadır. Bunlar, ZPE01, ZPF01 ve ZPF02 pencereleridir. Bu pencereler yapının geçirmiş olduğu işlev değişiklikleri sonucu özgünlüklerini yitirmişlerdir. Mevcut durumda dikdörtgen şeklinde düz atkılı olan pencerelerden ZPE01 penceresinin özgün boyutu değiştirilmiş, ZPF01 penceresi tuğla ile örülerek kapatılmış ve ZPF02 penceresinin ise özgün doğraması yok olmuştur. Güney cephesinde birinci katta görülen BPC01, BPC02, BPC03 ve BPE01 pencereleri de özgünlüklerini yitirmiştir. Bu pencerelerden BPC01 penceresi tuğla ile örülerek kapatılmış, özgün durumlarında sivri kemerli pencere oldukları cepheden algılanan BPC02 ve BPC03 pencereleri ise kemerleri tuğla ile kapatılarak düz atkılı pencereler haline getirilmiştir. WC penceresi olan BPE01 penceresi ise dikdörtgen şeklinde düz atkılıdır. Pencere boyutlarının yapıdaki hiçbir pencereye benzememesinden dolayı bu pencerenin sonradan açılmış olduğu düşünülmektedir. Yukarıda anlatılan pencereler dışında sağır olan güney cephesi özgünlüğünü yitirmiştir.

Yapının doğu ve batı cephelerinde sıva ile taş kaplama görüntüsü verilmiştir. Yapının batı kesimini bir kırma çatı, güney, kuzey ve doğu kesimlerinin üstünü ise bir beşik çatı ile örtmektedir. Çatı kaplaması Marsilya tipi kiremittir. (BK07), (BK08) ve (BK09) numaralı mekânların üzerindeki çatı çökmüştür. Çatı eğimi %20 olarak alınmıştır. Tahmini ana- üst mahya yüksekliği 1065 cm, alt mahya yüksekliği ise 952 cm' dir.

5.4.1. Batı Cephesi

Binanın kara tarafındaki batı cephesinin uzunluğu 1702 cm olarak ölçülmüştür. Bu cephede pencereler birinci katta olup, zemin katta dükkân vitrinleri ve pasaj giriş kapısı bulunmaktadır (Şekil C.139).

Zemin kattaki kapılar ZKM01, ZKM02 ve ZKM03 kapılarıdır. ZKM01 vitrin kapısı 385x250 cm boyutlarındadır. Kapı sac levha ile kapatılmıştır. Sokak kotundan 40 cm yüksekte olan bu kapı ile girilen mekân +0.04 kotundaki (ZK22) numaralı dükkândır. ZKM01 vitrin kapısından 78 cm uzaklıkta ZKM02 pasaj giriş kapısı bulunmaktadır. Dikdörtgen şeklinde, düz atkılı olan bu kapı 560x330 cm boyutlarındadır. Sac levha ile kapatılmıştır. İki adet kolon arasına yerleştirilmiş kapı ile girilen mekân +0.04 kotundaki (ZK11) numaralı geçittir. Bu cephedeki diğer vitrin kapısı olan ZKM03 388x295 cm boyutlarındadır. Düz atkılı olan ve doğraması bulunmayan bu kapı sac levha ile kapatılmıştır. Kuzey duvarından 58 cm uzaklıkta olup iki adet kolon arasına yerleştirilmiştir. Bu kolonlara sıva ile taş görünümü verilmiştir. Bu kapı ile girilen mekân +0.04 kotundaki (ZK23) numaralı dükkândır. Kurul'dan alınan fotoğraflardan bu kapının dükkân vitrini olduğu görülmektedir (Şekil D.5).

Batı cephesinde birinci katta bulunan pencereler BPF01, BPF02, BPF03 ve BPF04 pencereleri ile BPG01, BPG02, BPG03, BPG04 ve BPG05 pencereleridir. BPF01, BPF02, BPF03 ve BPF04 dikdörtgen şeklinde düz atkılı pencereler olup BPG01, BPG02, BPG03, BPG04 ve BPG05 pencereleri ise sivri kemerli pencerelerdir (Şekil C.140, C. 141). BPF01 ve BPF02 pencereleri arasında BPG01 penceresi, BPF03 ve BPF04 pencereleri arasında BPG05 penceresi bulunmaktadır. BPG02, BPG03, BPG04 pencereleri ise bu sistemin ortasında yer alarak üçlü pencere düzeni oluşturmaktadır. Cephe bu üçlü pencere düzeninin hizasında +8.20 kotundan +10.51 kotuna kadar sağır olarak devam etmektedir. Bu kotlar arasında kuzey duvarına 150

cm mesafede 230x80 cm boyutlarında parapet yerleştirilmiştir. +9.73 kotunda başlayan bu parapetin simetriği cephenin güneyinde de bulunmaktadır. Cephede BPG02, BPG03, BPG04 pencerelerinin üzerinde +8.20 kotunda başlayıp +8.70 kotunda biten 660 cm uzunluğunda profilli saçak silmesi bulunmaktadır. Bu silmenin 164 cm üzerinde cephe sonlanmaktadır (Şekil C.142, C.143).

Birinci katta BPF01, BPF02, BPF03 ve BPF04 pencerelerinin altında +4.20 kotunda başlayan ve +4.60 kotunda biten boyutları 40x60 cm olan dört adet çini levha bulunmaktadır. Bu pencerelerin üzerinde +7.55 kotunda başlayıp +8.20 kotunda biten dört adet başka çini levha bulunmaktadır.

(BK07), (BK10), (BK11), (BK12) numaralı mekânlar ile (BK15) numaralı mekânın bir bölümü kırma çatı ile örtülmüştür. Çatı kaplaması Marsilya tipi kiremittir. Çatı eğimi %25 olarak alınmıştır. Tahmini ana- üst mahya yüksekliği 1100 cm, alt mahya yüksekliği ise 940 cm'dir.

5.4.2. Doğu Cephesi

+0.00 kotu olarak Büyükdere Vapur İskelesi'nin eskiden ahşap olarak yapılmış sonradan doldurulduğu düşünülen eski rıhtımının kotu kabul edilmiştir. Yol kotundan bu kota üç adet sonradan eklenmiş betonarme basamak ile ulaşılmaktadır. Bu basamaklarla ulaşılan dikdörtgen planlı eski rıhtımın boyutları 855x2170 cm' dir. Rıhtımın kuzey ve güney kenarlarına 70 cm yükseklikte betonarme çiçeklikler yerleştirilmiştir.

Deniz tarafındaki doğu cephesinin uzunluğu 2236 cm' dir. Bu cephenin uzunluğu birinci katta 2060 cm'ye düşmektedir. Bunun nedeni bu katta cephenin geri çekilmiş olmasıdır.

Doğu cephesinde zemin katta ZKA01, ZKA02, ZKA03, ZKA04, ZKA05 ve ZKA07 kapıları bulunmaktadır (Şekil C.144, C.145). Sivri kemerli olan bu kapıların genişlikleri 235 cm'dir. Kemer üzengi kotları 166, kemer üst kotları 286'dir. Sac levha ile kapatılmış olan kapılarda +1.46 kotunda demir parmaklık bulunmaktadır. ZKA01 ve ZKA07 kapılarında bu parmaklığa rastlanmamıştır fakat kapıların aralarındaki ayaklar üzerinde +1.46 kotunda parmaklık izine rastlanmıştır. Rıhtıma

çıkışın sağlandığı bu kapılar arasında bulunan ayakların uzunlukları 122 cm'dir. Yolcu çıkış kapısı diğer kapılara göre 48 cm önde olup genişliği 222 cm'dir.

Zemin katta cepheye sıva ile taş kaplama görüntüsü verilmiş ve yüzey beyaza boyanmıştır. Ayakların yüzeylerinde, boyutları 35x62 cm ve 54x28 cm olan sıva ile oluşturulmuş 2,5 cm kalınlığında derzleri olan yalancı taş kaplamalar görülmektedir.

İki kemerli kapı arasında bulunan ayaklar üzerinde +0.10 kotunda başlayıp +0.50 kotunda biten çini levhalar bulunmaktadır. Bu levhaların boyutları 40x122 cm'dir. Ayaklar üzerinde ayrıca 30x155 cm boyutlarında oymalar bulunmaktadır. Bu oymalar +1.32 kotunda başlayıp +2.87 kotunda bitmektedir.

Sivri kemerli kapıların üzerinde, +3.11 kotunda, 32x32 cm boyutlarında aralarına 15 cm olan beşer adet çini levha bulunmaktadır. Beşli çini gruplarının arası 133 cm'dir. Her bir ayağın üzerinde ise +3.90 kotunda boyutları 43x43 cm olan birer adet çini levha vardır (Şekil C.146, C.147). Parapet ayakları +4.68 kotunda yedi adet betonarme sonradan eklenmiş heykelle sonlanmaktadır. Bu heykeller arasına betonarme korkuluklar eklenmiştir. 19. yüzyılda örnekleri çok görülen, ortası şişkin mermer korkuluk burada betonarme olarak uygulanmıştır.

Doğu cephesinde birinci katta BPA01, BPA02, BPA03, BPA04, BPA05, BPM01 pencereleri ile BKA01, BKN01, BKN02 ve BKN03 kapıları bulunmaktadır (Şekil C.86, C.134, C.135). BPA01 penceresinin güney duvarına olan uzaklığı 195 cm'dir. BPA01, BPA02, BPA03, BPA04, BPA05 at nalı kemerli pencerelerinin boyutları 96x220 cm'dir. Kemer üzengi kotları +6.60 ve kemer üst kotu +7.25'dir. Çift kanatlı ve ahşap doğramalı olan bu pencerelerde Birinci Ulusal Mimarlık Dönemi'nin etkileri görülmektedir. Pencerelerin 13 cm genişliğinde 4 cm kalınlığında ve 96 cm uzunluğunda ahşap denizlikleri bulunmaktadır. BKA01 kapısının boyutları 92x293 cm olup, ahşap doğramalıdır. At nalı kemerli kapının kemer üzengi kotu +6.55, kemer üst kotu +7.25' dir. Bu kapı merdiven holünü BK01 numaralı terasa bağlamaktadır. Merdiven holünden 7 cm yükseklikte dökme mozaik seki ile ulaşılan kapıdan +4.21 kotundaki terasa çıkılmaktadır. BPA01, BPA02 pencereleri ile BKA01 kapısı 430x430 cm boyutlarındaki kare şeklindeki çerçevenin içine yerleştirilmiştir. BPA03, BPA04, BPA05 pencereleri de aynı nitelikte başka bir çerçeve içine yerleştirilmiştir. Bu çerçeveler duvar yüzeyinde 5 cm çıkma yapmaktadır. Çerçevelerin üzerinde +4.03 kotunda 95 cm aralıklarla yerleştirilmiş

dört adet demir elemana rastlamıştır. Terasa açılan BKN01, BKN02 ve BKN03 kapılarından BKN01 ve BKN03 kapılarının boyutları 175x540 cm, BKN02 kapısının boyutları 245x540 cm'dir. Ahşap doğramalı kapıların düz atkılı ve sivri kemerli iki bölümü vardır. Kapıların düz atkılı bölümlerinin pencere üst kotu +6.99 olup çift kanatlıdır. Kemer üzengi kotu +7.92, kemer üst kotu +8.71'dir. Kemer içindeki bölmeleri sabit kanatlıdır. BKM01 penceresi kuzey duvarından 60 cm mesafededir. Boyutları 118x242 cm olan düz atkılı pencere ahşap doğramalıdır. Pencere başlangıç kotu +5.00 ve pencere üst kotu +7.42' dir. Pencerenin 118 cm uzunluğunda, 13 cm genişliğinde ve 4 cm kalınlığındaki ahşap denizliğinin kotu +4.93' dir.

Cepheye sıva ile taş kaplama görüntüsü verilmiştir. Beyaz renge boyanmış olan bu cephenin bazı yerlerinde özgün olduğu düşünülen pembe renk ortaya çıkmıştır.

Kuzey duvarı içinde baca boşluğu bulunmaktadır. Baca duvar üzerinde 68 cm yükselmektedir. Bacanın üzeri sıvanmıştır. Bu cephede başka bir bacaya rastlanmamıştır.

(BK02), (BK03), (BK04), (BK16) ve merdiven holünün üzeri beşik çatı ile örtülmüştür. Çatı kaplaması Marsilya tipi kiremittir. Çatı eğimi %25 olarak alınmıştır. Tahmini ana- üst mahya yüksekliği 1145 cm, alt mahya yüksekliği ise 962 cm'dir. BK16 numaralı mekânın üzerindeki çatı tek parça değildir. Kullanılan kiremitlerdeki renk farkından da bu çatı örtüsünün yenilendiği anlaşılmaktadır. Bu mekânın BKN01, BKN02 ve BKN03 kapıları ile çevrili olan bölümünün üzerindeki çatı örtüsü kırma çatı olup çatı eğimi %22 olarak alınmıştır. Tahmini ana- üst mahya yüksekliği 1098 cm'dir. Çatı, iki baba arasındaki basık kemerli parapet ile bitirilmiştir.

5.5. Strüktürel Özellikler

Binanın taşıyıcı sistemi zemin ve birinci katta betonarme iskeletin tuğla bölme duvarlar ile tamamlanması şeklindedir. Ancak birinci katta (BK16) numaralı salonun terasa doğru çıkıntı yapan bölümünde ahşap karkas sistem görülmektedir. Yapının beden duvarları betonarme iskelet sistemde yapılmıştır.

Yapıda oluşturulan taşıyıcı sistem, kısa kenar doğrultusunda 11 aksta, uzun kenar doğrultusunda dört aksta yerleştirilmiş olan kolonlar ile çözümlenmiştir. Aks aralığı

kısa kenarda 330 cm, 700 cm, 590 cm, 400 cm, 365 cm, 330 cm, 360 cm, 360 cm, 330 cm ve 275 cm, uzun kenarda ise 445 cm, 645 cm, 475 cm olarak ölçülmüştür.

Zemin katta bulunan kolonlar 45x45 cm, bunları bağlayan kirişler 30x40 cm ölçülerindedir. Geçit niteliğindeki pasajda bulunan boyutları 30x75cm olan iki adet betonarme kiriş dükkan dizileri arasında strüktürel bir bağlayıcı işlevini görmektedir. Bu kirişler aynı zamanda geçitin üstünü örten hafif bir örtü elemanının taşıyıcısı da olabilir. Sözlü kaynaklardan, bu kirişlerin üzerinde döşeme olduğu bilgisine ulaşılmıştır. Ancak bu döşemenin özgün olmadığını düşündüren çeşitli izler bulunmaktadır.

Zemin katta yolcu bekleme salonlarında bulunan çelik kolonların özgün olmadıkları, mekânları strüktürel açıdan güçlendirmek amacı ile sonradan eklenmiş oldukları daha önceki bölümlerde belirtilmiştir.

Yapının birinci katında, (BK16) numaralı salonda bulunan 35x35 cm ve 40x45 cm ölçülerindeki iki adet kolon dışındaki kolonlar 45x45 cm boyutlarındadır. (BK16) numaralı salondaki kirişlerin boyutları 30x60 cm olarak ölçülmüştür.

5.5.1. Temeller

Yapının zemininde kazı çalışmaları yapılamadığı için yapı temelleri ile ilgili ayrıntılı bilgi elde edilememiştir. Ancak yapının denize bitişik konumu nedeniyle ahşap ızgaralı bir temele sahip olabileceği düşünülmektedir.

5.5.2. Duvarlar

Yapının beden duvarları betonarme iskelet sistem içinde tuğla malzeme ile oluşturulmuş, 40-45 cm arasında değişen kalınlıklarda yapılmıştır.

Zemin ve birinci katın bölme duvarlarının kalınlıkları 30 cm olarak ölçülmüştür. Bu duvarların malzemesi tuğladır.

Zemin katta (ZK06) ve (ZK08) numaralı mekânlar arasında bulunan 10 cm kalınlığındaki betonarme duvarın özgün olmadığı anlaşılmaktadır. (ZK06) mekânından ZKE01 kapısı ile ulaşılan WC' nin özgünlüğü konusunda bilgi edinilememiştir. Bu mekânın, Koruma Kurulu'ndan alınan rölövelerde depo olarak

kullanıldığı görülmektedir. Yapının daha sonraki kullanıcıları tarafından ıslak hacim olarak kullanılmış olan mekânın tavanı yoktur. Havalandırma amaçlı yapılmış olan bu müdahalenin etrafı terasta beton duvarlarla kapatılmıştır. Aynı şekilde (ZK09) ve (ZK10) numaralı mekânlar arasında bulunan 8 cm kalınlığındaki ahşap bölme, yapıya sonradan yapılmış bir müdahaledir. Yapının zemin katındaki simetrik düzene dayanarak (ZK06), (ZK08), (ZK09) ve (ZK10) numaralı mekânların yolcu bekleme holü etrafında karşılıklı yerleştirilmiş iki adet memur odası olduğu anlaşılmaktadır. (ZK14) ve (ZK15) numaralı ıslak hacimler arasında bulunan 15 cm kalınlığındaki betonarme duvarın özgün olmadığı 1980’lerdeki rölöve çizimlerinden anlaşılmaktadır. (ZK17) ve (ZK18) numaralı mekânlar arasındaki duvarın bir kısmına sonradan müdahale edilerek (ZK16) numaralı ıslak hacim büyütülmüştür.

Betonarme iskelet sistemde yapılmış zemin katın duvarlarını oluşturan malzeme hakkında duvarlar üzerindeki sıvalar sağlam durumda oldukları için yeterli bilgi edinilememiştir.

Birinci katta (BK08) ve (BK09) numaralı mekânlar arasındaki duvarın kalınlığı 11 cm’ dir. Bu duvarın sonradan eklenmiş olduğu düşünülmektedir. (BK11) ve (BK12) mekânları arasındaki duvar kalınlığı 10 cm olarak ölçülmüştür. Bu duvarın da sonradan eklendiği düşünülmektedir. (BK14) numaralı mekânın, tavanının o döneme ait olmayan yapım sisteminden ve BPD03 ve BPD04 pencerelerinin denizliklerinin mekânın içine bakmasından, yapıya sonradan eklendiği düşünülmektedir. Bu sebeple mekânın doğu duvarı özgün değildir. Duvar kalınlığı 30 cm olarak ölçülmüştür. (BK16) numaralı mekânda iki adet kolon bulunmaktadır. Mekânın döşemesindeki kaplama izlerinden ve yapının 1980’ lerde yapılmış rölöve çiziminden bu mekânda duvarlar olduğu ve sonradan kaldırıldığı anlaşılmaktadır. Fakat bu duvarların yapının özgün tasarımında yer alıp almadığı hakkında bilgi edinilememiştir.

5.5.3. Döşeme Sistemi

Yapının döşeme kalınlığı 30 cm’ dir.

Zemin kattaki döşeme sisteminin özgün olduğu düşünülmektedir. Merdiven holleri ve merdivenler özgündür. Merdiven ve merdiven basamakları dökme mozaiktir (Şekil C.47).

Birinci katta galeri boşluğunda bulunan kirişler hakkında yeterli veri yoktur. Bu kirişler yukarıda da bahsedildiği gibi dükkan dizileri arasında strüktürel bir bağlayıcı işlevini görmektedir. Bu kirişler aynı zamanda geçitin üstünü örten hafif bir örtü elemanının taşıyıcısı da olabilir.

5.5.4. Tavanlar

Yapının zemin kat ile birinci kat arasında betonarme kirişler ile oluşturulmuş betonarme döşeme bulunmaktadır. Birinci katta (BK12), (BK14) ve (BK16) numaralı merdiven holü, ofis ve salon dışındaki mekânların tavanında 25x25 cm karelerden oluşmuş özgün ahşap çatalı tavan bulunmaktadır (Şekil C.115). (BK15) numaralı salonda bu tavan görülürken, diğer mekanlarda tavan kotu düşürülerek rabbitz sıvalı yeni bir tavan oluşturulmuştur. Özgün tavan sonradan oluşturulmuş tavanın hasarlı yerlerinden görülmektedir.

5.5.5. Örtü Sistemi

(BK03), (BK04), (BK05), (BK06), (BK07), (BK08), (BK09), (BK15), (BK16) numaralı mekânların üzeri beşik çatı ile örtülmüştür. Çatı kaplaması Marsilya tipi kiremittir. (BK07), (BK10), (BK11) ve (BK12) numaralı mekânların üzerindeki çatı çökmüştür. Çatı eğimi %20 olarak alınmıştır. Tahmini ana- üst mahya yüksekliği 1065 cm, alt mahya yüksekliği ise 952 cm’ dir.

5.6. Bozulmalar

Büyükdere Vapur İskelesi’nde görülen en önemli bozulma kullanıcı ve işlev değişikliklerinin sebep olduğu bozulmalardır. Bu bozulmalar yapıya gerçekleştirilmiş müdahaleler sonucu ortaya çıkmış, binanın malzemelerini, döşemelerini, doğramalarını ve özgünlüğünü değiştirmiştir. Ayrıca yapıda fiziksel ve kimyasal nedenlerle meydana gelen malzeme ve strüktür bozulmaları da görülmektedir. Yapının malzeme bozulmaları çatının kısmen çökmesine ve yapının iklim koşullarına maruz kalmasına sebep olmuştur. Bu durum yapıdaki hasarın tehlikeli boyutlara gelmesini hızlandırmıştır.

5.6.1. İşlev Değişikliklerinin Neden Olduğu Bozulmalar

1988'e kadar iskele işlevini sürdürmüş olan yapı, bu tarihte kazıklı yolun yapımı ile denizden uzaklaşmış, fonksiyonunu yitirerek farklı kullanıcılara kiralanmaya başlanmıştır. Yapı sırası ile Ankara Gazeteciler Cemiyeti daha sonra CCS Spor ve Turizm İşletmeleri Anonim Şirketi ile Türkerler İnşaat Şirketi'ne kiralanmıştır.

Yapıya değişik kullanıcıların neden olduğu bozulmalardan biri zemin kattaki memur odası olarak kullanılan mekânların çeşitli bölücülerle daha küçük mekânlara ayrılmasıdır (Şekil C.31). (ZK06) ve (ZK08) numaralı mekânları birbirinden ayıran bölücü duvar, özgün ahşap bilet gişesinin bütünlüğünü bozmuştur. Bölücü duvarın eklenmesi ile elde edilmiş ıslak hacim özgün döşemenin ve tavanın yitirilmesine sebep olmuştur. (ZK09) ve (ZK10) numaralı mekânlar arasına eklenmiş olan ahşap bölücü nedeniyle ZBP01 penceresi kapatılmıştır. (ZK16) ıslak hacminin büyütülmesi amacı ile (ZK17) ve (ZK18) numaralı mekânları birbirinden ayıran duvar özgünlüğünü yitirmiştir. ZPE01, ZPF01 ve ZPF02 pencereleri yapının karakteri ile uyumsuz pencereler ile değiştirilmiştir. (ZK22) numaralı dükkânın doğu duvarında sonradan oluşturulmuş mutfak, bu duvarın özgün biçiminin bozulmasına sebep olmuştur. ZPF03, ZPF04 ve ZPF05 pencereleri sac levha ile kapatılmıştır. (ZK27) numaralı dükkânda bulunan ZKO01 kapısı ve aydınlığa açılan ZKN02 kapısı tuğla ile örülerek kapatılmıştır. Yolcu çıkış holünde bulunan pencereler sac levha ile kapatılmıştır.

Birinci katta BKD01 kapısı değiştirilmiştir. (BK05) ve (BK06) mekânları arasında bulunan sürekli duvar üzerinde BKD02 kapısı açılmıştır. BPC01, BPC02 ve BPC03 özgün sivri kemerli pencereleri değiştirilmiş ya da örülerek kapatılmıştır (Şekil C.103). BPD01 ve BPD02 pencereleri sivri kemerli pencereler olması gerekirken düz atkılı pencereler ile değiştirilerek galeri boşluğunun simetrisi bozulmuştur. (BK08) ve (BK09) mekânları arasına eklenerek tek bir mekânı iki parçaya ayıran bölücü duvar aynı zamanda birinci kattaki simetrikliği de bozmaktadır. (BK10), (BK11) ve (BK12) mekânları arasına eklenen bölücü duvar mekânların boyutlarının bozulmasına sebep olmuştur. (BK14) numaralı mekânın yapıya sonradan eklendiği düşünülmektedir. Bu ofis yapının taşıyıcı sistemine ek yük getirmektedir. BPD03 ve BPD04 pencerelerinde bulunan iç mekâna bakan denizliklerden bu pencerelerin özgün durumunda dış mekâna açıldıklarını düşündürmektedir. (BK14) mekânının

eklenmesi ile (BK14) ve (BK15) numaralı mekânlar arasındaki sürekli duvar üzerinde BKH01 kapısı açılmıştır. (BK16) numaralı salonda BKL01 ve BKK01 pencereleri tuğla ile örülerek kapatılmıştır.

5.6.2. Strüktürel Bozulmalar

Yapının taşıyıcı olan duvarları, zemin katta, taşıyıcı özelliğini yitirmemiştir. Strüktürel anlamda zemin katta yapıyı tehdit eden bir durum gözlenmemiştir. Pasaj niteliğindeki geçitte iki adet betonarme kirişlerin üzerindeki sıvalar dökülmüş, donatı elemanları görülmektedir. Geçidin üzerinde çatı bulunmaması sebebiyle burada taşıyıcı konstrüksiyon ile dükkan doğramaları dış hava koşullarına maruz kalmıştır. Taşıyıcı konstrüksiyonun ve duvarların sıvaları dökülmüş, yer yer tuğla duvarlar ortaya çıkmıştır. Vitrin doğramaları zarar görmüştür. Yapıdaki diğer doğramaların altından giren sular pencerelerin etek duvarlarından yüzey kayıplarına sebep olmuştur.

Yapının birinci katında çatı çok kötü durumdadır. Yapının doğusunda (BK16) numaralı salon ile merdiven holü üzerindeki çatının özgün durumu değiştirilmiştir. Uygulama hatalarından dolayı çatı su almış, yağmur olukları parçalanarak işlevini yerine getiremez duruma gelmiştir. Tavan kirişlerinde sıva dökülmüştür. Donatılar iklim koşullarına maruz kalmıştır. Yapının kuzey ve güneyindeki mekânların çatısı bakımsızlıktan çökmüştür. Özgün olan ahşap çatalı tavan zarar görmüştür. Çatının çökmesi birinci katta bozulmayı hızlandıran bir etken olmuştur. Merdiven ve merdiven holleri hava koşullarına maruz kalmış, ahşap küpeşte ve dövme demir trabzanlar hasar görmüştür. Duvarlarda sıva çatlakları görülmektedir.

5.6.3. Malzeme Bozulmaları

Yapı betonarme iskelet sistemde yapılmış bir yapıdır. Betonarme kirişlerin sıvaları dökülmüş, donatılar açığa çıkmıştır. Bu donatılarda paslanma görülmüştür. Bazı mekânlarda pencerelerin yerleştiği noktalarda tuğlalarda yüzey kayıpları görülmektedir. Zemin katta bulunan pasajın etrafındaki dükkânların vitrin doğramalarının üzerindeki kirişlerde sıvaların dökülmesi ile açığa çıkan tuğla yüzeylerinde de malzeme kayıpları görülmektedir. Buradaki kolonların da hava koşullarına maruz kalması yüzey kayıplarına yol açmıştır. Yapıdaki bazı pencerelerin

doğramaları sökülmiş, tuğla ile örülerek ya da sac levha ile kapatılmıştır. Yerinde kalmış olan bazı doğramaların kanatları ve kasaları çürümüştür.

Yapıda rutubet nedeni ile duvarlarda ve döşemede yosunlanma meydana gelmiştir. Yapının özgün döşeme kaplaması yer yer bozulmuş kimi kesimlerde üzeri şap ile kaplanmıştır.

Yapının zemin katının betonarme olan tavanında sıva dökülmeleri sonucu demir donatı elemanları açığa çıkmıştır. Bu elemanlarda paslanma görülmektedir. Ahşap kirişli sistemin görüldüğü birinci katın tavanında ise çatının çökmesi ile özgün ahşap çıtalı tavam zarar görmüştür.

Yapıda bulunan alçı konsollarda yüzey kayıpları, rutubete bağlı olarak sıva dökülmeleri ve yosunlanma görülmektedir. Bu konsollardan bazıları ise tamamen yok olmuştur.

Zemin katta, iskele işlevlerine ayrılmış mekânların tavanlarında görülen mukarnaslı koltuk silmelerinde yüzey kayıpları ve kopmalar görülmektedir.

Yapıda özgün olan merdivenlerin dökme mozaik basamaklarında ve ahşap küpeşterlerinde yüzey kayıpları meydana gelmiştir. Dövme demir trabzanlarda kopmalar olmuştur.

Yapının doğu ve batı cephelerinde bulunan çini levhalar hava koşullarına maruz kalarak zarar görmüştür. Doğu cephesinde bulunan betonarme heykellerde malzeme kayıpları görülmektedir. Cepheye taş görünümü veren sıva yer yer dökülmüştür. Batı cephesindeki profilli saçak silmesinde yüzey kayıpları meydana gelmiştir.

6. RESTİTÜSYON

Büyükdere Vapur İskelesi'nin, işlev değişikliklerinin neden olduğu bozulmalardan dolayı restitüsyonunu yapmak güç olmuştur. Aynı zamanda yapı hakkında yeterli bilgi olmaması bazı restitüsyon kararlarının alınmasını zorlaştırmıştır. Restitüsyon için yapılan araştırmalarda, yapının zemin katıyla ilgili bilgilere ulaşılırken, birinci kat ile ilgili detaylı veri bulunamamış, bu nedenle birinci katın özgün durumu hakkında kararların alınması güçleşmiştir. Yapıdaki izler dikkatli bir şekilde değerlendirilmiştir.

Büyükdere Vapur İskelesi' nin restitüsyonu için, elde edilmiş bilgilere dayanarak iki dönem belirlenmiştir. Bunlardan biri, yapının orijinal tasarımını içeren dönemdir. Bu dönem için yapının yapıldığı tarih olan 1913 yılı kabul edilmiştir. İlk dönem restitüsyonu için, yapının özgün olan yapı elemanları esas alınmış ve yapının ait olduğu Birinci Ulusal Mimarlık Dönemi incelenerek, orijinal tasarım irdelenmeye çalışılmıştır. Restitüsyon çalışmaları sırasında kabul edilen ikinci dönem, yapının iskele işlevini yitirmeden önceki durumunu içeren dönemdir. Bu dönemin tarihi ise 1980' ler olarak kabul edilmiştir. Koruma Kurulu'ndan ve Denizcilik İşletmeleri'nden elde edilen bilgiler ışığında, yapıdaki değişiklikleri ve yapının 1980'lerdeki durumunu belgeleyen fotoğrafların ve rölöve çizimlerinin verilerine dayanarak belirlenen bu ikinci dönem dışında yapıda günümüze kadar meydana gelmiş olan diğer müdahaleler ve bu müdahalelerin zamanı bilinmemektedir.

Yapı için restitüsyon önerileri, iskelenin mevcut durumunun ayrıntılı olarak incelenmesi, yapıda meydana gelen değişikliklerin dönemlerine göre sınıflandırılması, yapıya benzer nitelikler taşıyan başta Büyükada Vapur İskelesi olmak üzere Birinci Ulusal Mimarlık Dönemi iskele yapılarının ve bu döneme ait diğer yapıların incelenip irdelenmesi ve Koruma Kurulu'na sunulan dosyada yer alan 1980' lere ait fotoğrafların ve rölöve çizimlerinin dikkate alınması ile geliştirilmeye çalışılmıştır.

6.1. Restitüsyon Kararlarına Işık Tutan Belge ve Araştırmalar

Büyükdere Vapur İskelesi' nin restitüsyon kararları alınırken çeşitli yazılı ve sözlü kaynaklardan araştırmalar yapılmıştır. İskelenin geçmişini aydınlatabilmek amacı ile başvuru kaynakların yetersiz olması restitüsyon kararlarının alınmasını ve yapının özgün durumunun belgelenmesini güçleştirmişse de yapıda var olan izler restitüsyon çalışmasına ışık tutmuştur.

Türkiye Denizcilik İşletmeleri Arşivi'nden yapının yapım tarihi ile ilgili bilgiye ulaşılmıştır fakat bu bilginin kaynağı bilinmemektedir. Yapının ilk durumunu belgeleyen fotoğraf ve yazılı doküman için III No'lu İstanbul Tabiat ve Kültür Varlıklarını Koruma Kurulu'na başvurulmuştur. Kuruldan yapının II. dereceden korunması gereken yapı olduğu öğrenilmiştir. Aynı zamanda yapının 1980'lerde yapılmış çok detaylı olmayan plan rölövelerine ve bu dönemde çekilmiş cephe fotoğraflarına ulaşılmıştır. Yapının restitüsyonu için 1913'lerdeki durumunu belgeleyen dokümanlara ulaşabilmek için IRCICA, Alman Arkeoloji Enstitüsü, Atatürk Kitaplığı, Sadberk Hanım Müzesi Kütüphanesi, Boğaziçi İmar Müdürlüğü, Sarıyer Belediyesi, Yıldız Teknik Üniversitesi Kütüphanesi, Mimar Sinan Üniversitesi Kütüphanesi, İstanbul Teknik Üniversitesi Kütüphanesi'ne başvurulmuşsa da bir sonuç elde edilememiştir. Büyükdere Vapur İskelesi' nin mimarı hakkında bilgi edinebilmek ve yapının tarihini aydınlatabilmek amacı ile, Hasan Kuruyazıcı' nın '*İstanbul'un Unutulmuş Mimarları*' adlı yazı dizileri, Selda Kızıldere'nin '*İstanbul' da Birinci Ulusal Mimarlık Dönemi Yapıları*' nin Kent Bütünü İçindeki Yerinin Değerlendirilmesi' adlı makalesi taranmış ancak bu kaynaklardan konuyla ilgili bilgilere ulaşılammıştır [13.a,13.b].

Büyükdere Vapur İskelesi' nin restitüsyonu için başvuru kaynaklardan olan, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sanat Tarihi programı dahilinde, 1981 yılında, Belkis Akpınar tarafından yapılmış olan '*İstanbul' da Tarihi Değeri olan İskele Binaları*' adlı bitirme tezinde Büyükdere Vapur İskelesi' nin eski iç mekan fotoğraflarından bir kaçına ulaşılabilmiştir.

6.2. Özgün Tasarım Restitüsyon Kararları (1913)

Restitüsyon kararları alınırken iki dönem içinde irdelenmiş olan yapıda, özgün tasarımı içeren birinci dönem dahilinde, sonradan eklendiği düşünülen duvarlar ve niteliksiz ekler kaldırılmış, fonksiyon değişiklikleri sebebi ile kapatılan kapı ve pencereler açılmıştır. Yapı, ait olduğu dönemin yapıları incelenerek ve benzer mekanlar arasında bağlantı Kurularak çözümlenmeye çalışılmıştır.

Yapının orijinal tasarımında zemin katında iskele işlevine ayrılmış mekânlarda plan özellikleri bakımından önemli değişiklik olmamıştır. Bu dönemde giriş holü, ‘T’ şeklindeki yolcu bekleme holüne bağlanmakta ve bu holün etrafında iki adet yolcu bekleme salonu ve iki adet memur bilet gişesi bulunmaktadır (Şekil D.1, D.2). Giriş holünün sac levha ile kapatılmış olan sivri kemerli kapılarının restitüsyonları yapının eski fotoğraflarından faydalanılarak yapılmıştır (Şekil D.3). Sac levhalar kaldırılmış yerine özgün demir parmaklıklar konulmuştur. Yolcu bekleme salonlarında bulunan sonradan eklenmiş olan çelik kolonlar ve memur odalarındaki özgün olmayan bölücü duvarlar kaldırılmıştır. Yerinde olmayan alçı konsolların özgün olanları göz önünde tutularak restitüsyonları yapılmıştır. Yolcu çıkış holünün kuzeyinde bulunan ve sac levha ile kapatılmış olan pencereler açılmıştır. Bu pencereler yapıda bulunan pencere tiplerine bağlı olarak tamamlanmıştır. Yolcu çıkış holünün pasaj niteliğindeki geçite bağlandığı yerde, duvar üzerindeki izlerden burada bir adet demir parmaklık olduğu anlaşılmaktadır. Güvenlik için yerleştirildiği düşünülen bu demir parmaklık, yapıda bulunan diğer özgün parmaklıklar ile aynı nitelikte restitüe edilmiştir (Şekil D.4).

İskele işlevlerine ayrılmış bu bölümlerin özgün döşeme kaplamaları sonradan dökülen şapın bozulduğu yerlerde belgelenmiştir. Tavanlarda görülen mukarnaslı koltuk silmeleri hasarlı olan yerlerde tamamlanmıştır.

Zemin katta, ticaret işlevinin gerçekleştiği pasaj niteliğindeki geçit ve iki yanında simetrik bir düzen içinde yerleştirilmiş on adet dükkân özgündür. Bu dükkânların içinde sonradan eklenmiş duvarlar kaldırılmış, fonksiyon değişiklikleri sırasında kaldırılmış duvarlar ise yapıya yeniden eklenmiştir. Dükkânların değiştirilmiş olan vitrin doğramalarının restitüsyonu yerinde kalmış olan özgün vitrin doğramaları göz önünde tutularak yapılmıştır. Geçitte her bir dükkân arasındaki kolonlar üzerinde bulunan alçı konsolların yok olanları, özgünleri göz önünde tutularak yeniden

yapılmıştır. Sac levha ile kapatılmış pasaj giriş kapısı açılarak, yapının ait olduğu dönemde yapılmış benzer pasaj kapıları incelenmiş ve demir parmaklık eklenmiştir. Pasaj giriş kapısının iki yanında bulunan ve sac levha ile kapatılmış olan vitrin kapıları açılarak, bu kapıların Belkis Akpınar'ın bitirme tezinden alınmış fotoğraflar ışığında restitüsyonları yapılmıştır. Zemin kattaki ıslak hacimlerin yerleşim düzenleri ile ilgili yeterli ize ve veriye ulaşılamamış olmasından dolayı bu mekânların özgün durumları bilinmemektedir. Bu mekânların restitüsyonu için yapılan çalışma, sonradan eklenmiş olduğu düşünülen duvarların kaldırılması ile sınırlıdır (Şekil F.62)

Ticaret işlevine ayrılmış olan geçitin ve dükkânların özgün döşeme kaplamalarının bir kısmı günümüze kadar gelebilmiştir. Eksik olan yerlerde döşeme kaplaması tamamlanmıştır.

İskele ile ilgili verilerin yetersiz oluşu, geçitte bulunan iki adet kirişin restitüsyonunu zorlaştırmıştır. Sözlü kaynaklardan bu kirişlerin üzerinde camdan bir döşeme olduğunu ve bu bölümün birinci katta bulunan gazinonun dans pisti olarak kullanıldığı öğrenilmişse de bu bilgiyi destekleyecek yazılı kaynak bulunamamıştır. Fakat 1926 tarihli Rumeli Ciheti haritasında bu bölümün üzerinde çatı bulunmadığı görülmektedir. Bu kirişlerin pasajın üzerini örten hafif bir örtü sistemini taşımak için yapılmış olabileceği de göz önünde tutulmalıdır.

Zemin katı birinci kata bağlayan merdiven holleri, dökme mozaik basamaklar, ahşap küpeşteler ve dövme demir trabzanlar özgündür. Bu yapı elemanları üzerlerindeki çatının çökmesinden dolayı çok kötü durumdadır. Kopan ve çok hasarlı olan merdiven elemanları özgün durumlarındaki gibi tamamlanmış ve yenilenmiştir.

Yapının birinci katının orijinal tasarımına dair yeterli bilgi yoktur. Betonarme ve ahşap elemanların birlikte kullanıldığı bu katta yapının ait olduğu dönemin batı etkileri zemin kata göre daha çok hissedilmektedir. Bu katın gazino olarak kullanıldığı Rumeli ciheti haritalarından anlaşılmaktadır. Ahşap çatalı özgün tavanların varlığı bu bilgiyi desteklemektedir. Manzara etkeni göz önünde tutulduğunda (BK16) ve (BK15) numaralı salonların gazino işlevi için ayrılmış olabileceği düşünülmektedir. Bu katta bir gazino olması, aynı zamanda bir mutfak ve ıslak hacimlerin varlığını da gerektirmektedir. (BK09) numaralı mekânın duvarlarında bulunan fayans izinden ve mevcut bacadan buranın mutfak işlevi için kullanılmış olduğu düşünülmektedir. (BK03) ve (BK04) numaralı ıslak hacimler de

özgündür. (BK10), (BK11), (BK12) ve (BK13) numaralı mekânlar iskelenin yönetimi için ayrılmış birimler olduğu düşünülmektedir.

Birinci katta gazino ve iskele yönetim birimlerinin bulunduğu mekânların belirlenmesinin zorluğu dışında karşılaşılmış diğer bir sorun (BK16) numaralı salonun ortasında bulunan iki adet betonarme kolondur. Salonun çatısının ve döşeme kaplamasının sonradan değiştirilmiş olması sebebi ile salonda var olan mekânlar hakkında fikir yürütülememektedir.

Restitüsyon projesi hazırlanırken, yapının birinci katında sonradan eklenmiş olduğu düşünülen (BK14) numaralı ofis tamamen kaldırılmıştır. Bu mekânın bağdadi sıvalı tavanı yapının genel karakteri ile çelişmektedir. Aynı zamanda ofiste bulunan pencerelerin mekânın içine bakan taş denizlikleri ve demir parmaklıkları ile yapının özgün çatı kotundan düşük kotta bulunan çatısı bu mekânın sonradan eklenmiş olduğu düşüncesini desteklemektedir.

Birinci katta genel olarak görülen karo mozaik döşemenin özgün olmadığı, sonradan yenilenmiş olduğu düşünülmektedir. Fakat özgün döşeme kaplaması hakkında bilgiye ulaşılamamıştır.

Yapının çökmüş olan çatısının restitüsyonu yapılarak tamamlanmış ve yenilenmiştir.

Yapının cephe restitüsyonları yapılırken Kurul'dan ve Belkis Akpınar' ın yukarıda anlatılan bitirme tezinden elde edilen bilgilerden yararlanılmıştır. Doğu cephesinde mevcut olan betonarme heykeller ve betonarme korkuluk elemanları kaldırılmıştır. Batı cephesinde Büyükdere Caddesi'ne bakan ve sac levha ile kapatılmış olan vitrin boşluklarına özgün vitrin doğramaları eklenmiştir. Pasajın giriş kapısı dönemin diğer yapıları incelenerek demir parmaklık ile kapatılmıştır. Birinci kattaki pencerelere özgün doğramaları yerleştirilmiştir. Hasar görmüş olan çini levhalar tamamlanmıştır (Şekil D.5).

6.3. II. Dönem Restitüsyon Kararları (1980'ler)

Büyükdere Vapur İskelesi'nin restitüsyon çalışmaları için belirlenen ikinci dönem, yapının iskele işlevini yitirmeden önceki son durumunu belgelemektedir. Bu dönem itibariyle yapıyı kullanmış olan değişik kurumların yapıda yapmış olduğu

müdahaleler hakkında yazılı ve sözlü kaynağa ulaşılammıştır. Restitüsyon çalışmaları sırasında yapının 1980'ler ile günümüz arasında geçen süreç içinde de değişikliklere maruz kaldığı anlaşılmıştır. Yapının ikinci dönem restitüsyon kararları alınırken, Kurul'dan alınan bu döneme ait rölöve ve fotoğraflardan yararlanılmıştır. Bu döneme ışık tutacak yeterli verinin olmaması restitüsyon kararlarının alınmasını zorlaştırmıştır.

İkinci dönem içinde yapının zemin katında orijinal tasarım fazla değişmemiştir. Giriş holü, yolcu bekleme salonları, yolcu bekleme holü özgünlüğünü korumuştur. Yolcu bekleme salonlarına statik açıdan güçlendirme için sonradan eklenmiş çelik kolonların bu döneme ait bir müdahale olup olmadığı bilinmemektedir. Memur odalarına duvarlar eklenerek daha fazla mekân elde edilmiştir. (ZK06) ve (ZK08) numaralı mekânların güneyinde duvar eklenerek elde edilmiş olan ve yapı boş kalmadan önce WC olarak kullanılmış olan mekân, döneme ait rölöve çizimlerinde depo olarak gösterilmiştir. Giriş holünde bulunan sivri kemerli kapıların ve yolcu çıkış holündeki pencerelerin sac levha ile kapatılmış olması yapının boş kalması ile birlikte yapılan bir müdahaledir (Şekil F.64).

Ticaret işlevinin gerçekleştiği pasaj niteliğindeki geçitin etrafındaki bazı dükkânlar arasındaki bölme duvarlar kaldırılmıştır. Kuruldan alınan rölöve çizimleri zemin katta bulunan ıslak hacimlerin yerleşim düzenini göstermekle birlikte detaylı değildir.

Zemin katın özgün döşemesinin üzerinde bulunan şap tabakasının bu dönem içinde yapılan bir müdahale olup olmadığı bilinmemektedir.

Merdiven hollerinde ve merdivenlerde ikinci dönem içinde değişiklik olmamıştır.

İkinci dönem restitüsyon kararları sırasında kaynak olarak kullanılan Kurul'dan alınmış rölöve çizimlerinde, yapının birinci katındaki en önemli değişiklik terasa eklenen liman denetleme şefliği yapısıdır. Kuruldan alınan cephe fotoğrafları doğrultusunda yapılan restitüsyon çalışmasında dikdörtgen şeklindeki bu yapıda nöbetçi odaları, emniyet şube müdürlüğü, fener idaresi ve liman denetleme şefliği bulunduğu belgelenmiştir. Terasa ayrıca bir gözleme kulesi eklenmiştir.

Bu dönemde birinci katta orijinal tasarımda varlığı bilinen gazino bulunmamaktadır. (BK16) numaralı salonun, Kurul'dan elde edilmiş çok detaylı olmayan rölöve

izimlerinden memur odası, gümrük müdürü odası, bölge amiri odası, depo ve arşiv olarak kullanıldığı anlaşılmaktadır. Ayrıca asma kata çıkan bir adet merdiven bulunmaktadır. Yapının mevcut durumunda asma kata çıkan bu merdivenin izlerine rastlanmamıştır. Aynı izimlerden (BK15) numaralı salonun, gümrük yatakhane si olduğu görülmektedir. Burada da asma kata çıkan bir adet merdivenin varlığı görülmektedir fakat izine rastlanmamıştır. Birinci katın diğ er mekânları yazı işleri, çay ocağı, WC, depo, kahve ve oyun salonları olarak kullanılmıştır. Orijinal tasarımı kaldırılan (BK14) numaralı ofis bu dönemde oyun salonu olarak kullanılan mekânlardan biridir. Bağıdadi  zeri sıvalı tavan tekniğı ile döneminin yapım sistemi üslubunu yansıtan mekânın, pencereleri yapının genel üslubuna da uymamaktadır. Günümüzde bu ofisin (BK15) numaralı salon ile bağılantısını sağılayan kemerli açıklık bu dönemde görülmemektedir. Bu açıklığın 1980'lerden sonra yapılmış bir müdahale olduğu anlaşılmaktadır (Şekil C.126).

İkinci dönem restitüsyon kararlarında veri yetersizliğinden dolayı kesinlik kazandırılmamış bir konu döşeme kaplamalarıdır. Yapının mevcut durumunda görülen karo mozaik döşeme kaplamasının bu dönemde yapılmış bir müdahale olup olmadığı bilinmemektedir.

Yapının bu döneme ait çatı örtü sistemi hakkındaki kaynaklar yetersizdir. (BK14) numaralı mekânın çatısının yapıya bu dönemde yapılmış bir müdahale olduğu kesin olmakla beraber, (BK16) numaralı salonun yenilenmiş çatı sistemi ile mevcut durumda karşılaşılan sonradan oluşturulmuş ve özgün tavan kotundan daha düşük kottaki tavanın hangi döneme ait müdahaleler olduğu bilinmemektedir.

İkinci dönem cephe restitüsyon kararlarında Kurul'dan sağılanan fotoğraflar kullanılmıştır. Yapının doğı cephesindeki en önemli değışiklik terasa eklenen liman denetleme şefliğinin tek katlı beşik çatılı yapısıdır. Bu yapı, doğı cephesini birinci katta büyük ölçüde kapatmaktadır. Yapının batı cephesinde ise Büyükdere Caddesi'ne bakan dükkânların vitrin doğıramaları değıştirilmiştir. Bunun dışında bu cephede yapılmış başka bir değışikliğ e rastlanmamıştır (Şekil D.6, D.7, D.8, D.9).

7. RESTORASYON

7.1. Yapının Kullanımına İlişkin Öneriler

Büyükdere Vapur İskelesi' nin birçok müdahale geçirdiği ve farklı işlevler yüklendiği daha önceki bölümlerde belirtilmiştir. Bu durum yapının günümüze kadar gelebilmesini sağlamışsa da yapı büyük ölçüde özgün kimliğini yitirmiştir. 2001 yılından itibaren tamamen terk edilen yapının 'yok olma' süreci başlamıştır.

Ulusal kimliğimizin bir parçası olan sivil mimarlık örneklerine yeni işlevler yükleyerek sürekliliklerinin sağlanması ve gelecek nesillere aktarılması çok önemli bir görevdir. Büyükdere Vapur İskelesi için geliştirilen restorasyon önerisinin yapının niteliğiyle uyumlu olacak şekilde yapılması amaçlanmıştır. Öneri, yapıya basit onarımları ve müdahaleleri kapsamaktadır. Yeni fonksiyon yapının strüktüründe en az değişiklik yapacak şekilde düşünülmüştür. Yapının özgün yapı elemanları korunarak yapılan öneride, sonradan eklenmiş duvarlar kaldırılmış, kapatılmış kapı ve pencerelerin özgün durumdaki gibi kullanılmaları düşünülmüştür. Deniz taşımacılığının 19. ve 20. yüzyıllardaki gelişimi ile birlikte yapım süreçleri başlayan iskele yapılarının günümüze kadar gelebilmiş ender örneklerinden Büyükdere Vapur İskelesi'nin, yıllar boyunca yüklenmiş olduğu fonksiyondan yola çıkılarak, yapının bir ' Yolculuk Planlama Merkezi' olarak kullanılması düşünülmüştür. Bu şekilde yapı, tasarım birimleri ile insanların düşündükleri yolculuğu yapmaları için başvuracakları, sergi alanları ile yapıyı tanıma fırsatı bulacakları, dinlenme alanları ile dünü ve bugünü birlikte yaşacakları bir merkez haline getirilmiştir.

7.1.1. Zemin Kat Kullanımına İlişkin Öneriler

Yapıya verilecek olan yeni işlevin yapının özgün işlevi ile aynı doğrultuda olması düşünülmüştür. Bu sebeple yapının özgün durumunda iskele işlevine ayrılmış mekânları ile pasaj niteliğindeki geçit ve etrafındaki dükkânları içeren zemin kat

‘yolculuk’ fikri ile bağdaşacak şekilde ‘Yolculuk Planlama Merkezi’ olarak kullanılması öngörülmüştür.

Zemin kattaki giriş ve yolcu bekleme holleri ile geçitin bir bölümü Büyükdere Vapur İskelesi’ni tanıtıcı sergi alanları olarak kullanılmıştır. Bu alanlara kaldırılabilen, hareketli sergi elemanları yerleştirilmiştir. Yolcu bekleme salonları self servis imkânı veren, sadece soğuk yiyecek ve meşrubatın bulunduğu kafeterya olarak düşünülmüştür. Memur odaları, danışma ve insanları yapacakları yolculuk konusunda yönlendirme hizmeti veren birimlerdir. Geçitte bulunan mekânlar ise yolculuk fikri ile gelen insanların yapmak istedikleri yolculuğu planlamak için çeşitli birimler olarak tasarlanmıştır. Havayolları, karayolları, deniz yolları ve demir yollarına ait birimler dükkan olarak kullanılmış mekanlara yerleştirilmiştir. Bu mekânlara, bütünlüğü bozmayacak ve zarar vermeyecek şekilde banko, masa ve oturma birimleriyle donatılmıştır (Şekil F.81). Galeri boşluğunun üzerinin hafif bir örtü sistemi ile örtülerek yapının iklim koşullarından zarar görmemesi amaçlanmıştır.

Restorasyon projesi kapsamında tüm kot seviyeleri restitüsyon projesine uygun olarak düzenlenmiştir. Zemin katta yapıya giriş Büyükdere Caddesi’nden olmaktadır. Bu cadde üzerinde, bugün sac levha ile kapatılmış pasaj kapısı özgün durumunda olduğu gibi demir parmaklık olarak bırakılmıştır. Bu kapıdan ulaşılan pasajın etrafındaki dükkânlar karayollarına, denizyollarına, havayollarına ve demiryollarına ait birimler olarak düşünülmüştür. Bu birimlerde istenilen yolculuk tipi planlanacak ve yolcu yönlendirilecektir. Bu birimlerde olmayan dükkân doğramaları, kapatılan kapı ve pencereler özgün durumlarındaki gibi tamamlanmıştır. Bu bakımdan dükkân birimlerinden biri, görsel olarak yolcuya yapacağı yolculuğu anlatabilmek amacıyla gösteri odası olarak tasarlanmıştır. On kişilik gösteri odasında merdiven altı depo olarak kullanılmıştır. Yukarıda belirtildiği gibi zemin katta memur gişeleri danışma, giriş ve yolcu bekleme ve çıkış holleri ile geçitin bir kısmı Büyükdere Vapur İskelesi’ni tanıtım amaçlı sergi alanlarına ayrılmıştır. Bu amaçla hollere hareketli sergi elemanları yerleştirilmiştir. Yolcu bekleme salonları sergi kafeteryası olarak düşünülmüştür. Bu kafeteryalar için mutfak düşünülmemiş, hazır yiyecekler ile çay, kahve ve meşrubat servisinin yapılması uygun görülmüştür. Zemin katla birinci katı birbirine bağlayan merdiven holleri ve ıslak hacimler korunmuştur. Betonarme olarak doldurulmuş rıhtım yeşil alan olarak değerlendirilmiştir. Rıhtımın yol ile bağlantısını kesmek amacı ile görsel panolar eklenmiştir.

7.1.1. Birinci Kat Kullanımına İlişkin Öneriler

Yapının özgün tasarımı gazino ve yönetim birimlerinin bulunduğu birinci katta, restorasyon önerisi içinde eğlence ve yönetim birimleri tasarlanmıştır. Birinci katta bulunan teras da manzara etmeni göz önünde tutularak dinlenme alanı olarak kullanılmıştır (Şekil F.82).

Yapının birinci katı restoran, kafe ve dinlenme alanları ve yönetim birimlerine ayrılmıştır. Bu kat merkeze gelen insanlar tarafından kullanılabilen bir rekreasyon alanı olmasının yanında merkeze ilginin artmasını da sağlayacaktır. Bu amaçla (BK15) ve (BK16) numaralı salonlar restoran olarak kullanılmıştır. Restoranlara (ZK12) ve (ZK21) numaralı merdiven hollerinden ulaşılmaktadır. Restoranlardan terasa çıkılabilmekte, elverişli hava koşullarında burada dinlenme fırsatı bulunabilmektedir. (BK05) ve (BK06) numaralı ofislerin bu restoranlara ait mutfaklar olması uygun görülmüştür. Bu mutfaklara yiyecek ve içecek ulaşımının (ZK21) numaralı merdivenden yapılması düşünülmüştür. (BK03) ve (BK04) ıslak hacimleri restorasyon önerisi çerçevesinde de ıslak hacim olarak bırakılmıştır. Geri kalan mekanlar merkezin yönetimi ile ilgili işler için ayrılmış ofis birimleridir. Bu birimlere ulaşım (ZK21) merdiven holünden sağlanmaktadır.

Büyükdere Vapur İskelesi' nin birinci katında sonradan düşürülmüş rabbit sıvalı tavan kaldırılarak yerine yapıda görülen ahşap çatalı tavan, özgün kotunda oluşturulmuştur. Yapının kötü durumda olan çatısı onarılarak yenilenmiştir.

Yapının özgün durumundaki döşeme kaplaması bilinmemektedir. Bu sebeple yapının mevcut durumunda birinci katta görülen karo mozaik döşeme kaplaması korunarak, kötü durumda olan yerlerde yenilenmiş ve tamamlanmıştır.

7.2 Yapının Onarımına İlişkin Öneriler

Büyükdere Vapur İskelesi'nin Restorasyon Projesinde getirilen öneriler doğrultusunda kullanılabilmesi için müdahaleler gerekmektedir. Bu müdahaleler aşağıda açıklanmıştır. Yapıda gerçekleştirilmesi gereken en önemli onarım çatının onarılmasıdır.

7.2.1 Ek Duvar ve Niteliksiz Eklerin Temizlenmesi

Büyükdere Vapur İskelesi' nin restorasyonu aşamasında yapının niteliksiz ek ve duvarlardan temizlenmesi öngörülmüştür.

Zemin katta, giriş holünde bulunan rıhtıma çıkış kapıları olan sivri kemerli kapılardaki sac levhalar kaldırılacaktır. Bu kapılara Koruma Kurulu'ndan elde edilmiş fotoğraflar doğrultusunda özgün demir parmaklıkları eklenecektir. Yolcu bekleme salonlarında bulunan çelik kolonların kaldırılarak bu mekânlarda statik açıdan güçlendirme yapılması öngörülmüştür. (ZK06) ve (ZK08) numaralı mekânlar arasındaki betonarme duvar ve (ZK09) ile (ZK10) numaralı mekânlar arasındaki ahşap bölme kaldırılacaktır. (ZK06) ve (ZK08) numaralı mekanların güneyinde bulunan WC, depo olarak kullanılacaktır. Bu sebeple burada bulunan hela taşı ve tezgah ile (ZK14) ve (ZK15) numaralı ıslak hacimler arasındaki betonarme duvar kaldırılacaktır. (ZK16) ve (ZK17) numaralı mekanların batı duvarı özgün durumundaki gibi yapılacaktır. (ZK18), (ZK19) ve (ZK20) numaralı mekânlarda bulunan ve sonradan değiştirilmiş olan pencereler yapıda bulunan pencere tiplerine uygun olarak yenilenecektir. (ZK22) numaralı dükkânda bulunan ve mutfak olduğu düşünülen mekânın tezgahı kaldırılmıştır. Bu mekân depo olarak kullanılacaktır. (ZK24), (ZK25), (ZK26) numaralı dükkânların pencerelerindeki sac levhalar kaldırılacaktır. Bu pencerelere yapıda bulunan pencere tiplerinden uygun olanının yapılması düşünülmüştür. Zemin katın döşeme kaplamasında bulunan ve sonradan eklenmiş şap tabakası kaldırılacaktır. Özgün olan döşeme kaplaması eksik olan yerlerde tamamlanacaktır.

Yapının birinci katında (BK05) mekânının kapatılmış penceresi açılarak özgün durumundaki gibi oluşturulacaktır. (BK06) ve (BK09) mekânlarındaki özgün olmayan niteliksiz pencereler orijinal tasarıma uygun olarak yenilenecektir. (BK08) ve (BK09) numaralı ofis ve WC arasındaki sonradan eklenmiş duvar kaldırılacaktır. (BK08) numaralı mekânın güney duvarında bulunan ve yapıda görülen pencere tiplerine uymayan pencere ve (BK11) ve (BK12) numaralı ofisler ile (BK14) ve (BK15) numaralı mekânlar arasında bulunan bölme duvarı kaldırılacaktır. Birinci katın döşeme kaplamasında bulunan ve sonradan eklenmiş şap tabakası kaldırılacaktır. Özgün olan döşeme kaplaması eksik olan yerlerde tamamlanacaktır.

Birinci katın tamamında özgün olmayan ve sonradan düşürülmüş rabbitz sıvalı tavan kaldırılarak özgün ahşap çıtalı tavan oluşturulacaktır.

7.2.2. Malzeme Temizliği

Büyükdere Vapur İskelesi'nde restorasyon çalışmaları sırasında yapılması gereken diğer bir onarım malzeme temizliğidir.

Yapının zemin katında memur odalarının tavanında çatının hasarlı olması sebebiyle sıva dökülerek donatı demirleri açığa çıkmıştır. Öncelikle bu demirlerdeki korozyon temizlenecektir. Zemin kattaki geçitte kirişler hava koşullarına maruz kaldığı için kötü durumdadır. Bu kirişlerin sıvaları dökülmüş ve donatı demirleri açığa çıkmıştır. Sıvaları dökülen ve donatı demirleri ortaya çıkan kirişlerde oluşan korozyon temizlenecektir. Bu kirişler tekrar sıvanacaktır. Birinci katta merdiven holünün ve (BK16) numaralı salonun tavanları çatının çökmesi sonucu hasar görmüştür. Açıkta kalan donatı demirlerinin korozyonu temizlenerek, tavanın ve çatının onarımı yapılacaktır.

Yapının zemin katında yolcu ve memur odalarının ve geçitte bulunan dükkânların duvarlarındaki ve tavanlarındaki sıva dökülmüştür. Birinci katta, özellikle çatının çökmesi ile kötü hava koşullarına maruz kalan mekânların tümünün duvarlarında şişme görülmüştür. Sıva ve boyaları dökülen tavanlar ve duvarlar temizlenerek tekrar sıvanarak boyanacaktır.

Büyükdere Vapur İskelesi' nin pasaj niteliğindeki geçitinde bulunan kolonların yüzeylerinde ve birinci katta çatının tamamen çökmüş olduğu (BK15) numaralı salonun duvarlarında yosunlaşma görülmüştür. Bu yosunlaşmanın önlenmesi için yosun ilacı kullanılacaktır.

Yapının zemin katında giriş holünü rıhtıma bağlayan sivri kemerli kapılarda bulunan demir parmaklıklarda pas tabakası görülmüştür. Bu demir parmaklıklardaki pas tabakası ile giriş holünde, zemin katta ve birinci katta bulunan pencerelerin demir parmaklıklardaki pas tabakası pas sökücü ile temizlenerek üzerlerine koruyucu sürülecektir.

Zemin katta dükkân birimleri, geçit ve terasta oluşan bitkiler yapıdan uzaklaştırılacaktır.

7.2.3. Bütünleme

Yapının onarımı için yapılması gereken diğ er bir çalışma b t nlemedir. Bütünleme sırasında yapının özgün yapı elemanlarının hasar görmüş olan yerleri özgün durumlarında olduğu gibi tamamlanacaktır.

Yapının zemin katında giriş holü, yolcu bekleme salonları ve holleri ile geçitte bulunan kopan alçı konsollar özgün durumlarındaki gibi tamamlanacaktır. Hollerin ve memur gişelerinin tavanlarındaki mukarnaslı koltuk silmelerinin kopan bölümleri tamamlanacaktır.

Yapıda kanatları yok olmuş kapı ve pencere doğramaları özgün durumlarında olduğu gibi tamamlanacaktır. Tamamen yok olmuş doğramaların yerine özgün biçimlerinde yenileri takılacaktır.

Merdiven hollerinde dökme mozaik merdiven basamaklarının kopan kısımları b t nlenecektir. Bu mekânlar çatının tamamen çökmesi sebebiyle çok hasarlıdır. Merdivenlerin kopan ve yok olan ahşap küpeşte ve demir trabzanları b t nlenerek onarılacaktır.

Zemin katta döşeme üzerinde bulunan sonradan dökülmüş şap tabakası kaldırılacaktır.  zg n döşeme kaplaması eksik olan yerlerde tamamlanarak yapının bütünlüğü sağlanacaktır.

Birinci katta görülen ahşap  ıtalı tavan onarılarak çok hasarlı olan yerlerde b t nlenecektir. Çatının onarımı yapılarak tamamlanması  ng r lm ştir.

Doğu ve batı cephelerinde bulunan  ini levhaların yok olan kısımları b t nlenecektir.

7.2.4. Yenileme

Büyükdere Vapur İskelesi' nin uzun zamandır kullanılmıyor olması yapının yok olma sürecini hızlandırmıştır. Bu süreci durdurabilmek amacı ile yapıdaki mimari elemanların bir kısmının yenilenmesi gerekmektedir.

Büyükdere Vapur İskelesi'nin en öncelikli ve ivedi müdahale gerektiren bölümü, yer yer tümüyle çökmüş olan çatısıdır. Çatının tümüyle elden geçirilmesi ve büyük ölçüde yenilenmesi gerekmektedir.

Yapının zemin katında bulunan yolcu bekleme salonlarının, memur odalarının ve yolcu bekleme hollerinin ahşap pencere ve kapı doğramaları kötü durumdadır. Bu doğramalar yenilenecektir. Zemin kattaki geçitte bulunan dükkânların ahşap doğramaları hava koşullarına maruz kalmıştır. Bu doğramalar da özgün durumlarındaki gibi yenilenecektir.

Zemin katta bulunan ıslak hacimler çok hasarlıdır. Bu mekanların yok olmuş kapı ve pencere doğramaları, duvarlardaki sıva ve fayanslar ve döşeme kaplamaları yenilenecektir.

Çatının çökmesi ile merdiven hollerindeki harap olmuş ahşap küpeşte ve dövme demir trabzanlar yenilenecektir.

Yapının birinci katında görülen özgün ahşap çıtalı tavanın onarılarak yenilenmesi ve bütünlenmesi gerekmektedir.

8. SONUÇ

Ulusal mimarlık dönemi sivil yapılarından olan Büyükdere Vapur İskelesi döneminin üslubunu yansıtan önemli örneklerden biridir. 1989’ da kazıklı yolun yapımı ile deniz ile ilişkisi kesilen iskele, uzun yıllar boyunca farklı işlevler üslenmiştir. Bu süre boyunca farklı kullanım amaçlarına dönük yapılan müdahalelere rağmen büyük ölçüde özgünlüğünü koruyabilmişse de 2001 yılında terk edildikten sonra bakımsızlık sonucu yok olma tehlikesi ile karşı karşıya kalmıştır.

Tez çalışması kapsamında yapının mevcut durumu belgelenmiştir. Yapının ait olduğu mimari dönemler araştırılarak yapıdaki çeşitli müdahaleler aydınlatılmaya çalışılmıştır. Ulusal kimliğimizi temsil eden ve günümüze kadar gelebilmiş ender sivil mimari örneklerinden olan Büyükdere Vapur İskelesi’ nin hakkında yeterli yazılı ve sözlü kaynak olmaması restitüsyon çalışmalarını zorlaştırmıştır. Tez çalışmasının diğer bir aşamasında yapının sürekliliği, kullanıma ilişkin sunulan bir öneri ile sağlanmaya çalışılmıştır.

Kültür varlıklarımızın gelecek nesillere aktarılması ulusal kimliğimizin devamlılığını sağlamak açısından önemli bir görevdir. Büyükdere Vapur İskelesi gibi döneminin mimari üslubunu yansıtan örneklerin koruma bilincine sahip duyarlı kişiler tarafından sahiplenilerek korunmaları sağlanmalıdır. Bu amaçla, bu çalışma kapsamında, çeşitli müdahalelere maruz kalarak özgünlüklerini yitirmiş iskele yapıları araştırılarak, hakkındaki mevcut kaynakların ender olduğu Büyükdere Vapur İskelesi’ nin günümüzdeki ve geçmişteki durumu belgelenmiş, yapının mekansal bütünlüğü ve taşıdığı anlamla uyumlu bir yeniden kullanım önerisi getirilmiştir. Bu tezin Büyükdere Vapur İskelesi’nin tanıtımına, onarımına ve sürekliliğine katkıda bulunması en içten dileğimizdir.

KAYNAKLAR

- [1] **Akpınar, B.**, 1981. ‘İstanbul’ da Tarihi Değeri olan İskele Binaları’, *Bitirme Tezi*, İ.Ü. Edebiyat Fakültesi, İstanbul, **11,14**, 10-15
- [2] **Anonim**, ‘Büyükdere’, İstanbul Kültür ve Sanat Ansiklopedisi, İstanbul **1304-1306**
- [2.a] **Anonim**, ‘Ali Talat Bey’, Düünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi, İstanbul, cilt 1, **296**
- [3] **Arıkan, M.**, 1994. ‘İskeleler’, Düünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi, İstanbul, cilt 4, **199,200,203**, 198-205
- [4] **Aysu, Ç.**, 1994. ‘Büyükdere’, Düünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi, İstanbul, cilt 2, **359,360**, 359-361
- [5.] **Ayverdi, S.**, 1982. Boğaziçi’nde Tarih, İstanbul, **270-276**
- [5.a] **Batur, A.**, 2003. M.Vedat Tek Kimliğinin İzinde Bir Mimar, İstanbul
- [6] **Belge, M.**, 2003. İstanbul Gezi Rehberi, İstanbul, **289**
- [7] **Çamaşuvi, M. N.**, 1991. Büyükdere Tarihsel Merkezinin İncelenmesi, Korunması ve Değerlendirilmesi, *Yüksek Lisans Tezi*, Y.T.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, **2-15**
- [8] **Çiftçi, A.**, 1996. Son Dönem İstanbul Karakolları Anadolu Yakası ve Büyükdere Topçu Karakolu, *Yüksek Lisans Tezi*, Y.T.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, **373**
- [9] **Dağgölü, İ. B.**, 1986. İstanbul Büyük Kent Modelinde Deniz Ulaşımı Etüdü, ve Modern Su üstü Ulaşım Araçları İçin Yanaşma Birimlerinin Tasarlanması, *Yüksek Lisans Tezi*, Y.T.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, **10,11,12**, 9-15

- [10] **Dağg   , İ. B.**, 1995. Su   st  Toplu Taşımacılığında Yanaşıma Birimleri ve Terminal Yapılarının Tasarlanmasında Kullanılacak Bir Model   nermesi, *Yüksek Lisans Tezi*, Y.T. . Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 10-20
- [11] **Ekdal, M.**, 1996. Bizans Metropol nde İlk Türk Köyü Kadıköy, İstanbul, 57-60
- [12] **Freely, J.**, The Bosphorus, **84**
- [13] **Gökbilgin, M. T.**, 1992. ‘Boğaziçi’, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, İstanbul, 6, **256-260**
- [13.a] **Kızıldere, S.**, 1981. ‘İstanbul’ da Birinci Ulusal Mimarlık Dönemi Yapıları’ nın Kent Bütünü İçindeki Yerinin Değerlendirilmesi’, İ.T.  Dergisi, İstanbul, cilt 2,sayı 1
- [13.b] **Kuruyazıcı, H.**, 1981. ‘İstanbul’un Unutulmuş Mimarları’, İstanbul Dergisi, İstanbul,sayı 28-29
- [14] **Mazak, M.**, 1998. Eski İstanbul’ da Deniz Ulaşımı, İstanbul, **98-100**
- [15] **Müftüler, E.**, 2005. Boğaziçi İskelelerindeki İşlevsel Değişimin Mekansal Etkileri, *Yüksek Lisans Tezi*, İ.T. . Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul,**26-29**
- [16] ** nce, G.**, 1998. Kendine  zg  Bir Semt Moda, İstanbul, **66-67**
- [17] **Balcı, C.**, 1998. Sarıyer’ i Görmek ve Hissetmek, İstanbul, 56- 63
- [18] **Şehsuvaroğlu, H.**, 1986. Boğaziçi’ ne Dair, Turing, İstanbul, **211,360**, 211-361
- [19] **Tuğlacı, P.**, 1989. Tarih Boyunca İstanbul Adaları, İstanbul, **541**
- [20] **Tutel, E.**, 1994. ‘Şirket-i Hayriye’, İstanbul Ansiklopedisi, İstanbul, 7, 181-184
- [21] **Tutel, E.**, 1998. Gemiler..Süvariler..İskeleler...,İstanbul, **111,114**, 111-117
- [22] Türkiye Denizcilik İşletmeleri A.Ş. Arşiv
- [23] **Yazıcı, Y.**, 1993. Bütün Yönleriyle Boğaziçi’ ndeki Cennet:Sarıyer, İstanbul, **119**

EKLER

**EK A: DENİZ TAŞIMACILIĞININ GELİŞİMİNİ BELGELEYEN
FOTOĞRAFLAR**

Şekil A.1. 19. yüzyıl öncesi deniz taşımacılığı

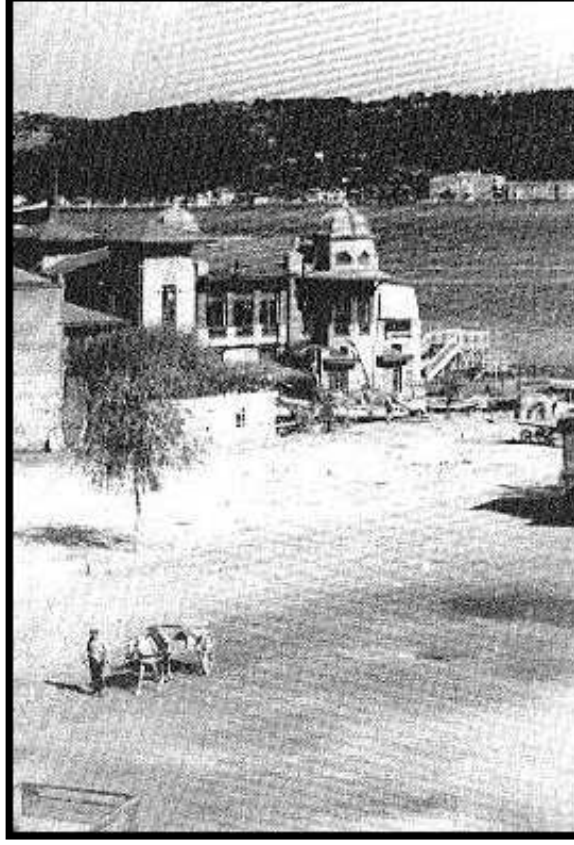
Şekil A.2. 19. yüzyılda buharlı vapur ile deniz taşımacılığı

Şekil A.3. Boğaziçi'nde bir kayak iskelesi

Şekil A.4. Kadıköy İskelesi (1900'ler)

Şekil A.5. Beşiktaş İskelesi (1900'ler)

Şekil A.6. Bostancı İskelesi (2005)

Şekil A.7. Moda İskelesi (2005)

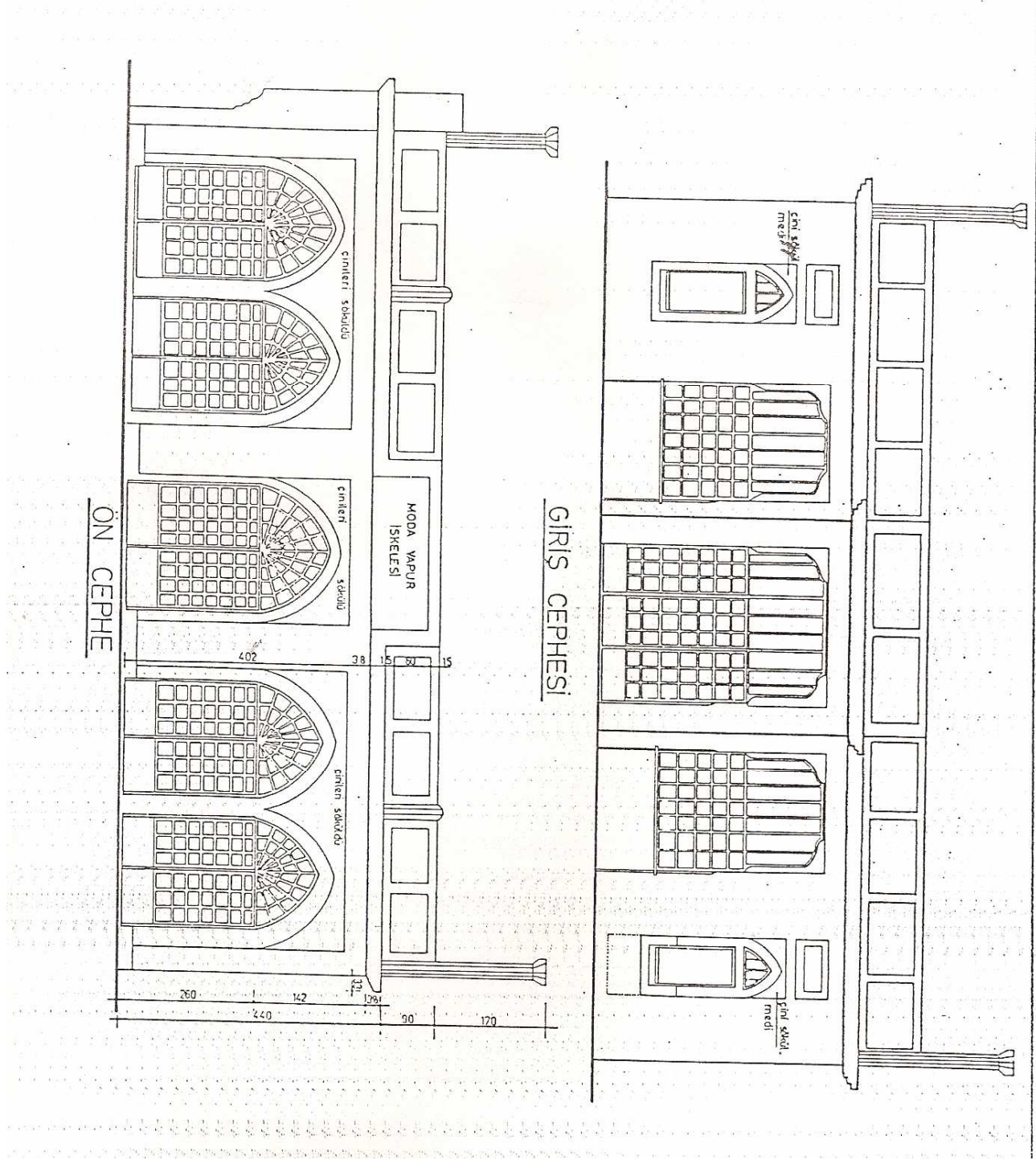

ZEMİN KAT PLANI ö.1/100

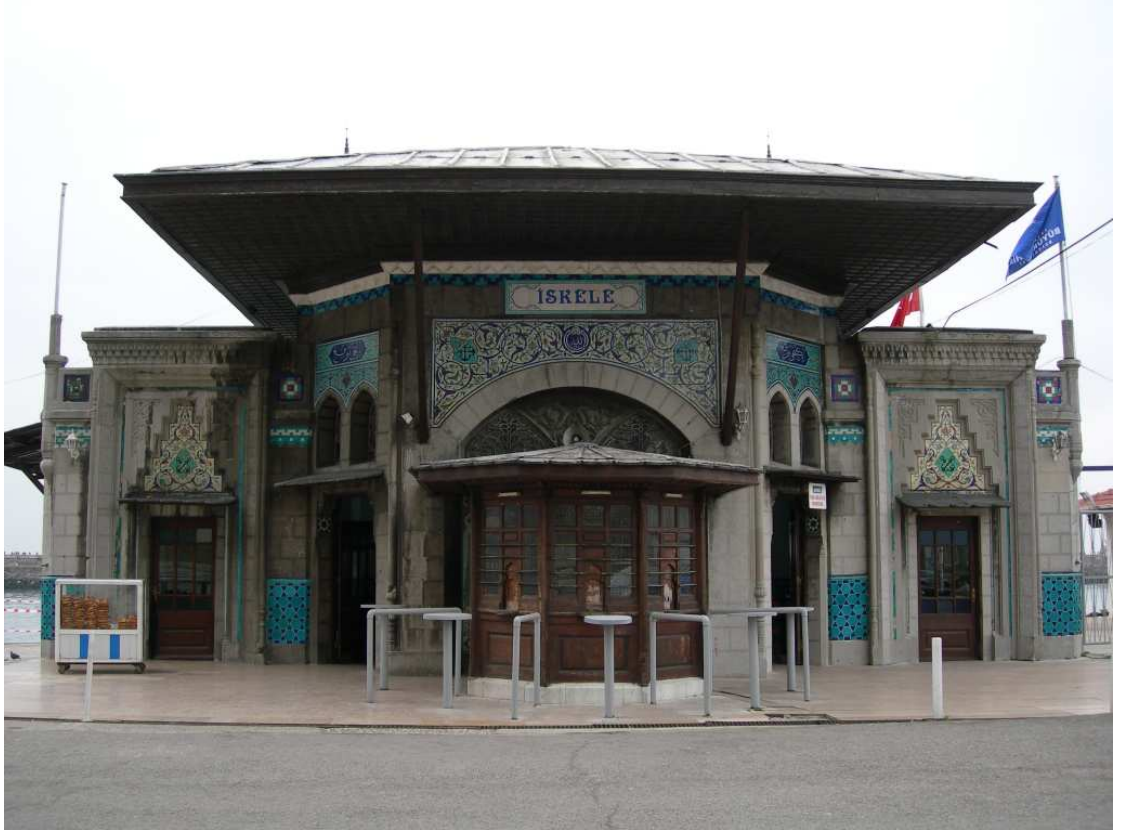
MODA ISKELES

RESTORASYON PROJESİ - 1/100 AVAN PROJE
DENİZ YOLLARI İŞLETMESİ İNŞAAT EMLAK
MÜDÜRLÜĞÜNDEN ALINMIŞTIR.(astadır)

Şekil A.9. Moda İskelesi rölövesi (zemin kat planı, Denizyolları İşletmesi İnşaat Emlak Müdürlüğü'nden alınmıştır)

Şekil A.10. Moda İskelesi rölövesi (cepheler, Denizyolları İşletmesi İnşaat Emlak Müdürlüğü'nden alınmıştır)

Şekil A.11. Haydarpaşa İskelesi (2005)

Şekil A.12. Büyükada İskelesi (2005)

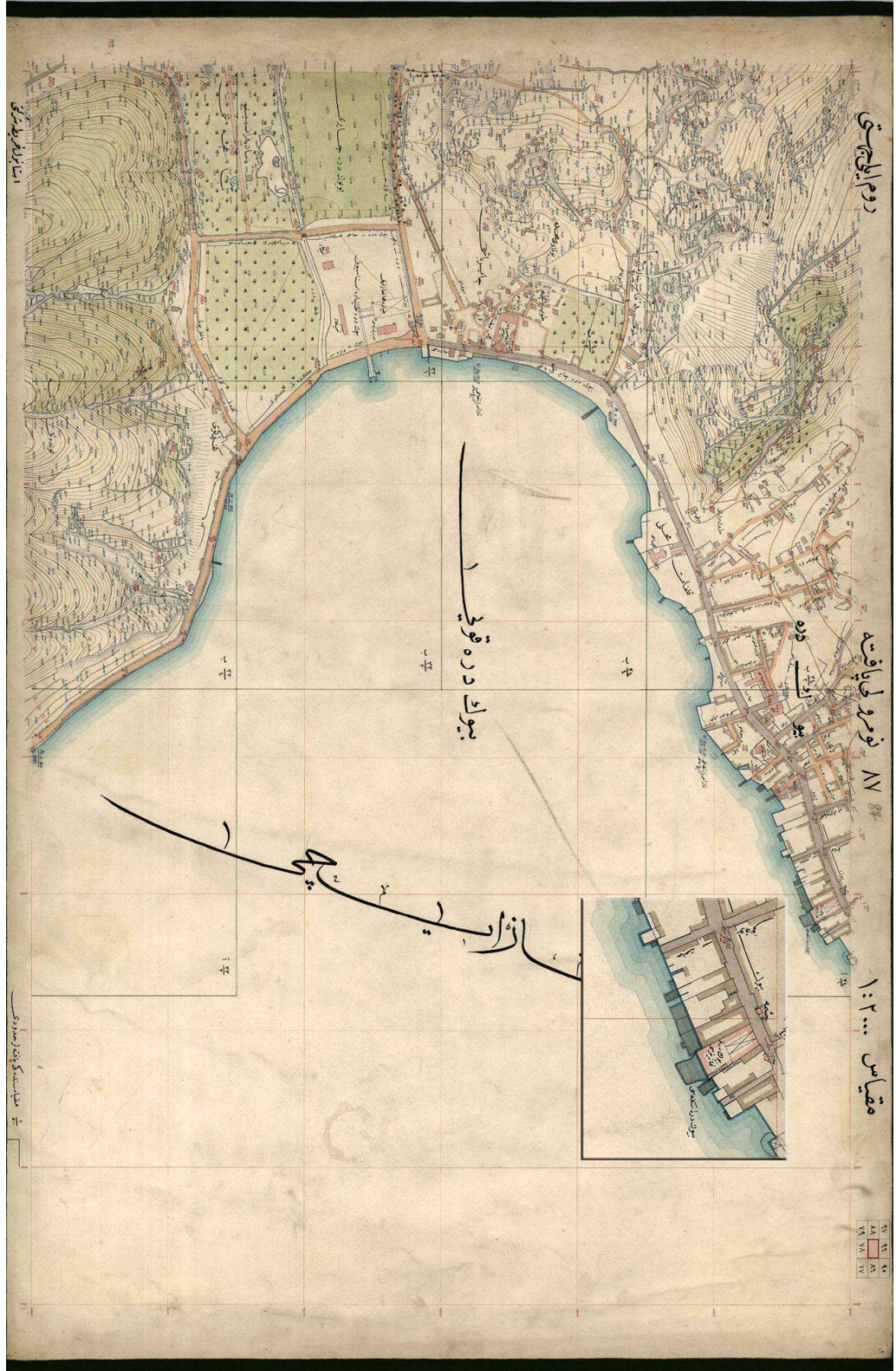

Şekil A.13. Büyükada İskelesi (1900'ler)

Şekil A.14. Büyükada İskelesi pasajdan görünüş (2006)

**EK B: BÜYÜKDERE SEMTİNİ VE ANITSAL YAPILARINI BELGELEYEN
FOTOĞRAFLAR**

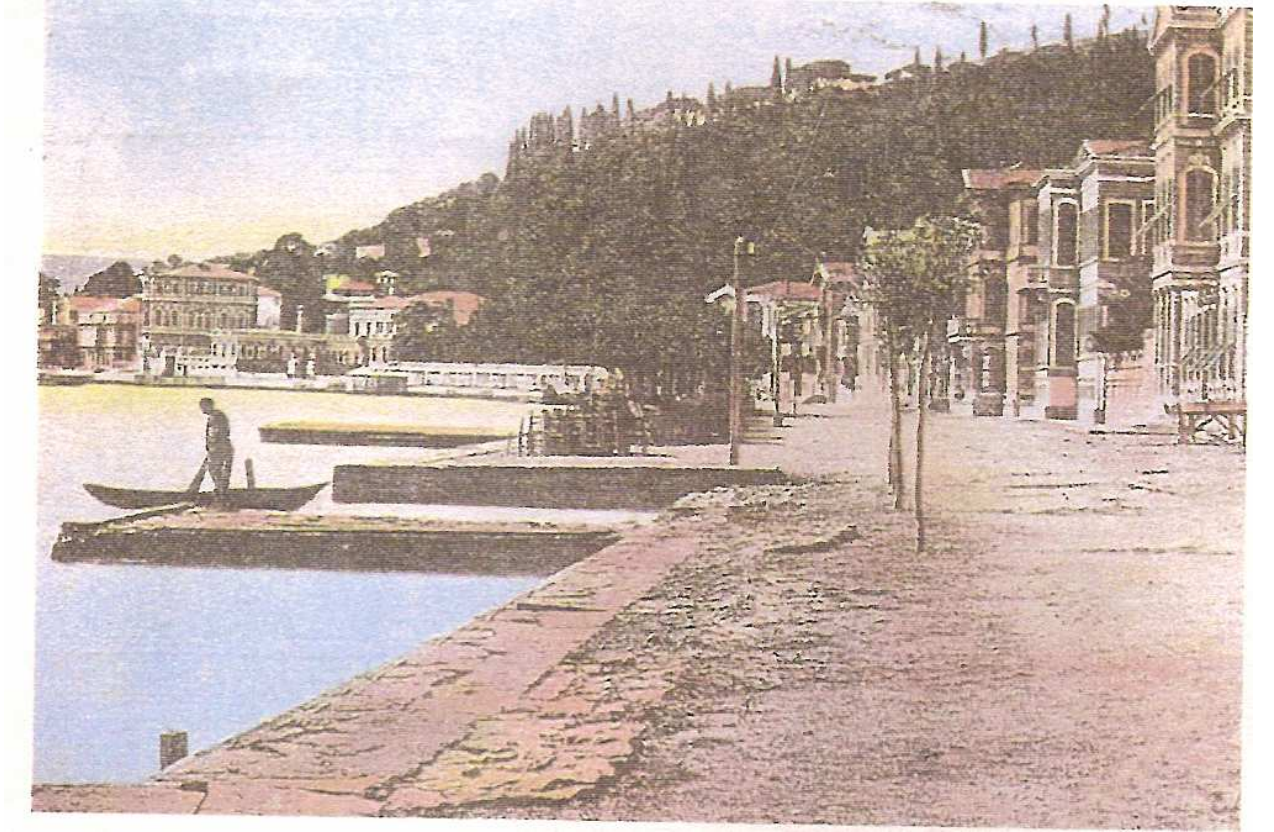
Şekil B.2. 593 nolu adayı gösteren 1926 tarihli Rumeli Ciheti Paftası

Şekil B.2.a. 593 nolu adayı gösteren vaziyet planı

Şekil B.3. 19. Yüzyılda Büyükdere Koyu

Şekil B.4. Büyükdere Piyasa Caddesi üzerindeki sahilsarayları

Şekil B.5. 19. yüzyılda Büyükdere

Şekil B.6. Kara Kethüda Camii

Şekil B.7. Ayios Paraskevi Rum Ortodoks Kilisesi

Şekil B.8. Rum İlkokulu

Şekil B.9. Surp Boğos Ermeni Katolik Kilisesi

Şekil B.10. Santa Maria İtalyan Katolik Kilisesi

Şekil B.11. İspanya Büyükelçiliği

Şekil B.12. Keçecizade Fuat Paşa Otel

Şekil B.13. Ali Bey Çeşmesi

Şekil B.14. Damatzade Mehmet Murat Efendi Çeşmesi

**EK C: İSKELE’NİN GÜNÜMÜZDEKİ HALİNİ BELGELEYEN
FOTOĞRAFLAR**

Şekil C.1. İskele işlevlerine ayrılmış mekanlar

Şekil C.2. Pasaj ve dükkan dizisi

Şekil C.3. ‘ T’ şeklindeki hol

Şekil C.4. Merdiven holü

Şekil C.5. Merdiven holü

Şekil C.6. ZK01; doğu duvarı

Şekil C.7. ZK01; güney duvarı

Şekil C.9. ZK01; kuzey duvarı

Şekil C.10. ZK02; holdeki kiriş ve alçı konsol

Şekil C.11. ZK02; ZPA01, ZPA02 ve ZPA03 pencereleri

Şekil C.12. ZK02; ZPA01, ZPA02 ve ZPA03 pencereleri

Şekil C.13. ZK02; güney duvarı üzerindeki ZPA03 penceresi ve ZKC01 kapısı arasındaki alçı konsol

Şekil C.14. ZK02; güney duvarındaki alçı konsol

Şekil C.15. ZK03; ZKC02 kapısı

Şekil C.16. ZK03; mekanın ortasındaki sonradan eklenmiş çelik kolon

Şekil C.17. ZK04; mekana giriş kapısı

Şekil C.18. ZK04; doğu duvarı üzerindeki özgün ahşap ZKB04 kapısı

Şekil C.19. ZK04; kuzey duvarı üzerindeki özgün ZPC01, ZPC02 ve ZPC03 pencereleri

Şekil C.20. ZK05; doğu duvarı üzerinde ZK06 mekanına giriş kapısı ZKD01

Şekil C.21. ZK05; doğu duvarı üzerinde ZK08 mekanına giriş kapısı ZKD02

Şekil C.22. ZK05; özgün ahşap bilet gişesi

Şekil C.23. ZK05; ZKG01 özgün ahşap kapısının mevcut tepe penceresi

Şekil C.24. ZK06; mekanın tavanında görülen sıva dökülmesi ve demir donatılar

Şekil C.25. ZK06; mekanın tavanında görülen sıva dökülmesi ve demir donatılar

Şekil C.26. ZK07; mekanı doğu yönünde sınırlayan duvar ve mekana giriş kapısı
ZKE01

Şekil C.27. ZK07; mekanı güney yönünde sınırlayan duvar

Şekil C.28. ZK07; mekanın karomozaik döşemesi

Şekil C.29. ZK07; mekanda havalandırma için açılmış tavan boşluğu

Şekil C.30. ZK08; memur odasına giriş kapısı ZKD02

Şekil C.31. ZK08; memur odası kuzey duvarına bitişik ahşap tezgah

Şekil C.32. ZK08; memur odası içinde sonradan oluşturulmuş bölüm

Şekil C.33. ZK09; memur odası içinde sonradan eklenmiş ahşap bölme

Şekil C.34. ZK09; memur odasının kuzey duvarı üzerindeki ZPB01 penceresi

Şekil C.35. ZK09; memur odasında ZPB01 penceresi ve ahşap bölme

Şekil C.36. ZK09; memur odasındaki ZPB01 penceresinin özgün demir parmaklığı

Şekil C.37. ZK09; memur odasının tavanındaki mukarnaslı koltuk silmesi izi

Şekil C.38. ZK10; memur odasının özgün giriş kapısı ZKD04

Şekil C.39. ZK10; memur odasındaki ZPB01 penceresi

Şekil C.40. ZK10; memur odasının tavanındaki mukarnalı koltuk silmesi

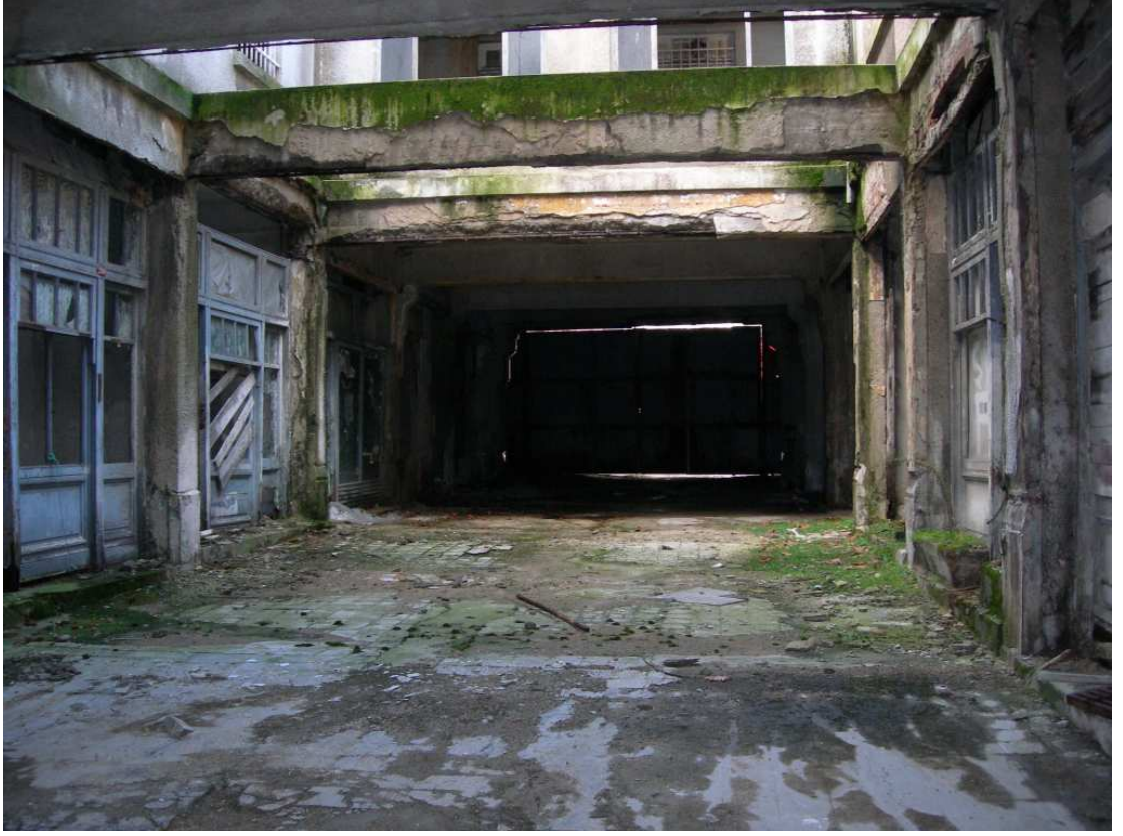
Şekil C.41. ZK11; pasaj ve dükkan dizisi

Şekil C.42. ZK11; pasaj ve dükkan dizisi

Şekil C.43. ZK11; galeri boşluğundaki kirişlerden biri

Şekil C.44. ZK11; geçit, dükkan dizisi ve galeri boşluğu

Şekil C.45. ZK12; merdiven holü

Şekil C.46. ZK12; merdiven holünde bulunan özgün merdivenin ahşap küpeştesi

Şekil C.47. ZK12; merdiven holü

Şekil C.48. ZK14; WC giriş kapısı ZKE04

Şekil C.49. ZK16; WC' nin güney duvarı üzerindeki pisuar bölmeleri

Şekil C.50. ZK16; WC’ de batı duvarı üzerindeki betonarme bölmeler

Şekil C.51. ZK16; WC’ de batı duvarı üzerindeki betonarme bölmeler

Şekil C.52. ZK16; WC' nin batı duvarındaki niş

Şekil C.53. ZK16; WC' de bölmeler arasındaki ZPD05 penceresi

Şekil C.54. ZK16; WC' de lavabo tezgahı

Şekil C.55. ZK16; WC' nin tavanında sıva dökülmesi

Şekil C.56. ZK17; dükkan

Şekil C.57. ZK18; dükkanın giriş kapısı ZKI02

Şekil C.58. ZK18; dükkanın değiştirilmiş penceresi ZPE01

Şekil C.59. ZK19; dükkanın giriş kapısı ZKI03

Şekil C.60. ZK19; dükkanda sonradan açılmış kapı ZKJ01

Şekil C.61. ZK19; dükkanda ahşap sandalyelik elemanı

Şekil C.62. ZK20; dükkanın giriş kapısı ZKI04

Şekil C.63. ZK20; dükkanda taş tezgah ve sonradan açılmış ZKJ01 kapısı

Şekil C.64. ZK20; dükkanın güney duvarı üzerindeki pencere ZPF02

Şekil C.65. ZK21; merdiven holüne giriş kapısı ZKK01 ve kuzey duvarındaki pencere ZPG01

Şekil C.66. ZK21; merdiven holündeki yarım dönel merdiven

Şekil C.67. ZK21; merdiven holündeki yarım dönel merdiven

Şekil C.68. ZK21; merdiven holündeki yarım dönel merdiven

Şekil C.69. ZK22; dükkan giriş kapısı ZKI05

Şekil C.70. ZK22; dükkanda bulunan mutfak

Şekil C.71. ZK22; dükkanın sac levha ile kapatılmış vitrini ZKM01

Şekil C.72. ZK23; dükkanın giriş kapısı ZKI06

Şekil C.73. ZK23; dükkanın giriş kapısı ZKI07

Şekil C.74. ZK23; dükkanın sac levha ile kapatılmış vitrini ZKM03

Şekil C.75. ZK24; dükkanın girişi ZKI08 ve kuzey duvarındaki sac levha ile kapatılmış pencere ZPF03

Şekil C.76. ZK25; dükkanın girişi ZKI09 ve kuzey duvarındaki pencere ZPF04

Şekil C.77. ZK26; dükkan giriş kapısı ZKI10

Şekil C.78. ZK27; dükkan giriş kapısı ZKI11

Şekil C.79. ZK27; dükkanın doğu duvarındaki kapı ZKO01

Şekil C.80. ZK27; dükkanda aydınlığa açılan kapı ZKN02

Şekil C.81. ZK28; yolcu çıkış holündeki kapı ZKA06

Şekil C.82. ZK28; yolcu çıkış holü

Şekil C.83. ZK28; yolcu çıkış holündeki ZKA07 kapısı

Şekil C.84. ZK28; yolcu çıkış holünün kuzeyindeki pencere dizisi

Şekil C.85. BK01; terasa çıkış kapısı BKA01

Şekil C.86. BK01; terastaki BKA01 kapısı ve BPA01 ve BPA02 pencereleri

Şekil C.87. BK01; terasta bulunan betonarme heykeller

Şekil C.88. BK02; holden görünüş

Şekil C.89. BK02; holdeki özgün giriş kapısı BKB01

Şekil C.90. BK02; holdeki diğer giriş kapısı BKD01

Şekil C.91. BK03; WC giriş kapısı BKC01

Şekil C.92. BK03; WC' deki bölme kapısı BKC02

Şekil C.93. BK03; WC' deki bölme kapısı BKC02

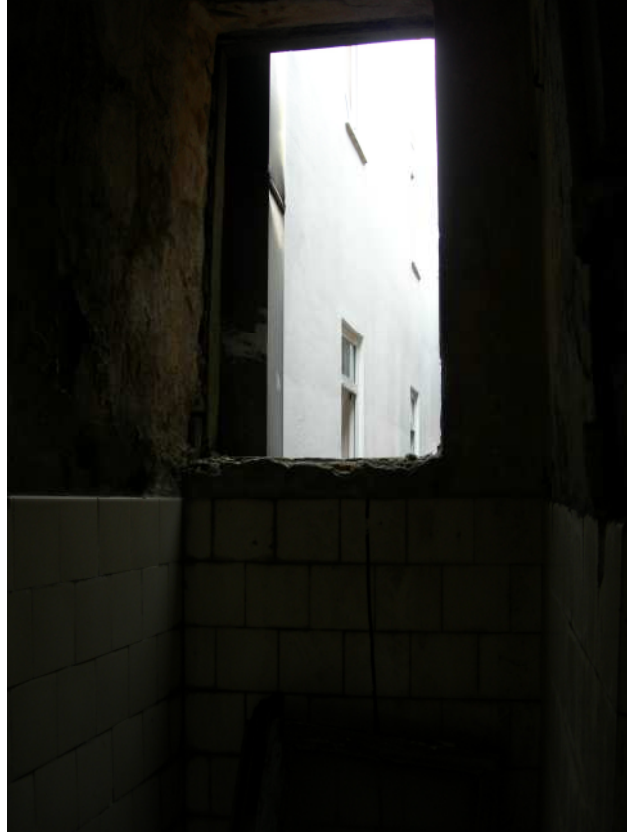
Şekil C.94. BK03; WC' nin batı duvarındaki donatılar

Şekil C.95. BK03; WC' deki BPB02 penceresi

Şekil C.96. BK03; WC' nin çökmüş tavanı

Şekil C.97. BK04; WC' deki BPB03 penceresi

Şekil C.98. BK04; WC' nin güney duvarı

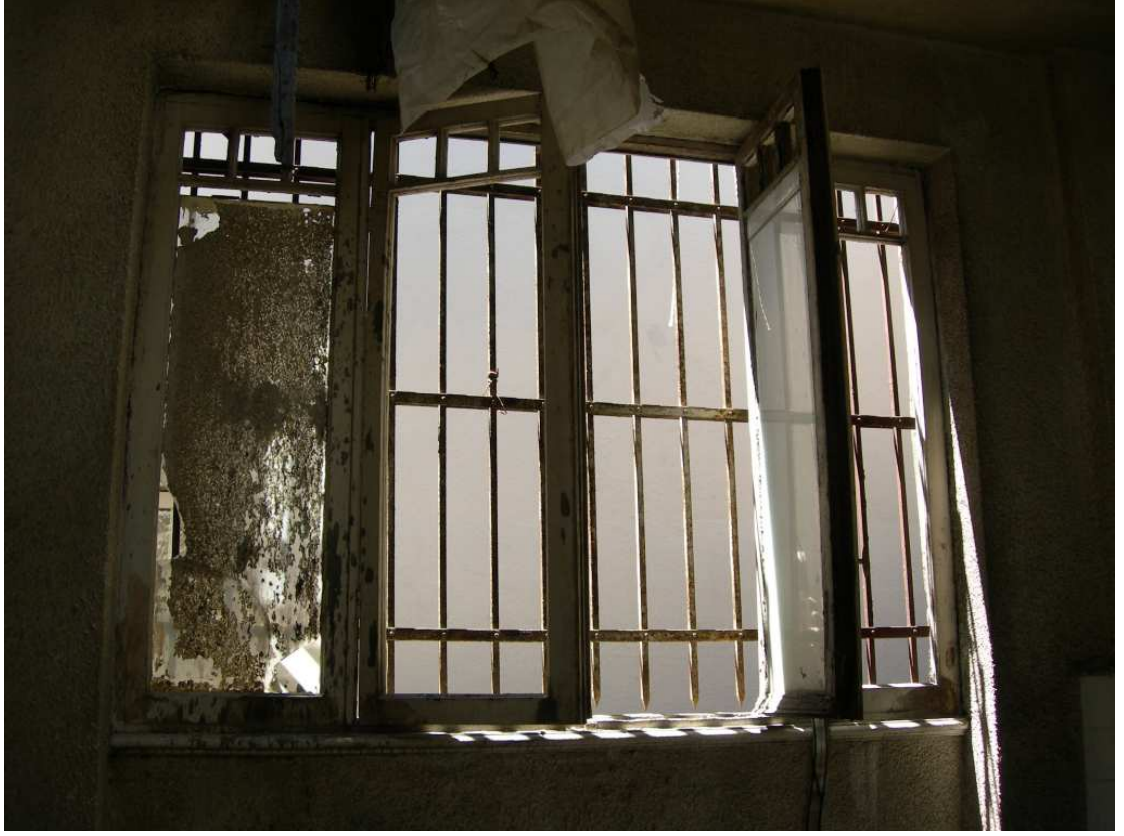
Şekil C.99. BK04; WC' nin çökmüş tavanı

Şekil C.100. BK05; ofiste kapatılmış pencere izi BPC01

Şekil C.101. BK05; ofisin BPD01 penceresi

Şekil C.102. BK06; ofisin BPC02 penceresi

Şekil C.103. BK06; ofisin BPC02 penceresinin kapatılmış kemer izi

Şekil C.104. BK06; ofisin BPD02 penceresi ve demir parmaklık

Şekil C.105. BK07; holden görünüş

Şekil C.106. BK07; merdiven holü özgün ahşap kapısı BKF01

Şekil C.107. BK07; holün ahşap çıtalı özgün tavanı

Şekil C.108. BK08; WC' güney duvarı ve BPE01 penceresi

Şekil C.109. BK09; ofisten görünüş

Şekil C.110. BK09; ofisin kuzey duvarındaki bacası

Şekil C.111. BK09; ofisin güney duvarı üzerindeki BPC03 penceresi

Şekil C.112. BK10; ofisin batı duvarındaki BPF01 penceresi

Şekil C.113. BK10; ofisin BPF01, BPF02 ve BPG01 pencereleri

Şekil C.114. BK10; ofisin BPF02 penceresi

Şekil C.115. BK10; ofisin çökmüş olan tavanı

Şekil C.116. BK11; ofisin BKE03 kapısı ve güney duvarındaki ahşap doğrama izi

Şekil C.117. BK11; ofisin BPG02 penceresi ve güney duvarındaki doğrama izi

Şekil C.118. BK12; ofisin BPG03 ve BPG04 Pencereleeri

Şekil C.119. BK13; ofisin giriş kapısı BKE05

Şekil C.120. BK13; ofisin güney duvarı üzerindeki ahşap gişe

Şekil C.121. BK14; ofisin giriş kapısı BKG01

Şekil C.122. BK14; ofisin doğusundaki BPH01 ve BPH02 pencereleri

Şekil C.123. BK14; ofisin BPH01 ve BPH02 pencereleri

Şekil C.124. BK14; ofisin güney duvarı üzerindeki BPD03 penceresi ve doğal taş denizliği

Şekil C.125. BK14; ofisin güney duvarı üzerindeki BPD03 penceresi ve doğal taş denizliği

Şekil C.126. BK14; ofisin kuzeyindeki BKH01 kemerli açıklığı

Şekil C.127. BK14; ofisin bağdadi çıtalı tavanı

Şekil C.128. BK15; salondan görünüş

Şekil C.129. BK15; salonun güney duvarı

Şekil C.130. BK15; salonun kuzey duvarı üzerindeki BPI04, BPJ01 ve BPJ02 pencereleri

Şekil C.131. BK15; salonun özgün ahşap çıtalı tavanı

Şekil C.132. BK15; salonun çökmüş çatısı

Şekil C.133. BK16; Salondaki BPA03, BPA04 ve BPA05 Pencereleeri

Şekil C.134. BK16; salondaki BKN01, BKN02 ve BKN03 kapıları

Şekil C.135. BK16; salondaki BKN01, BKN02 ve BKN03 kapıları

Şekil C.136. BK16; salonun BKF02 merdiven holü kapısı

Şekil C.137. BK16; salonun batı duvarında örülerek kapatılmış pencere BKK01

Şekil C.138. BK16; salondaki taşıyıcı kolonlar

Şekil C.139. Batı cephesi

Şekil C.140. Batı cephesi; profilli saçak silmesi

Şekil C.141. Batı cephesi; çini levha

Şekil C.142. Batı cephesi, üçlü pencere düzeni ve profilli saçak silmesi

Şekil C.143. Batı cephesi; çini levhalardan görünüş

Şekil C.144. Doğu cephesi

Şekil C.145. Doğu cephesi, heykeller

Şekil C.146 Doğu cephesi; sivri kemerli giriş kapıları

Şekil C.147. Doğu cephesi; betonarme korkuluk ve heykeller

**EK D: İSKELE’NİN 21. YÜZYIL ÖNCESİNDEKİ DURUMUNU
BELGELEYEN FOTOĞRAFLAR**

Şekil D.1. Yolcu bekleme salonu holü (1980' lerin başı)

Şekil D.2. Yolcu bekleme salonu holü (1980' lerin başı)

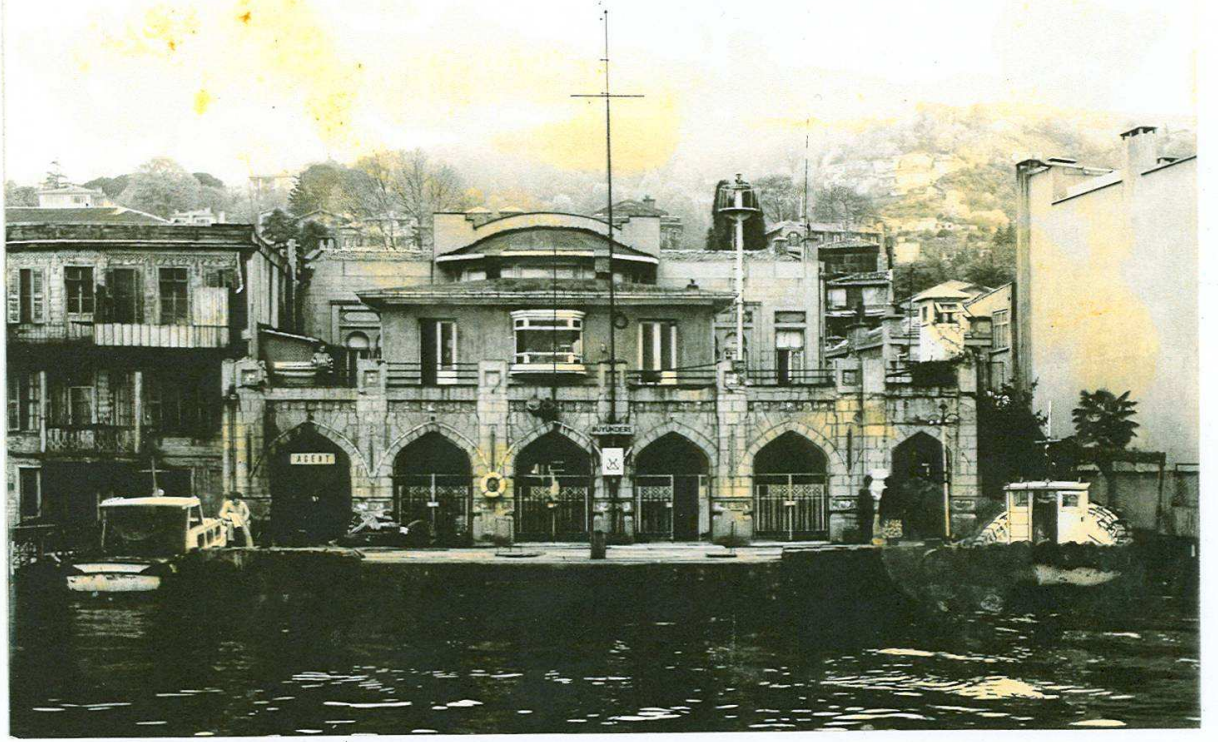
Şekil D.3. Giriş holü(1980' lerin başı)

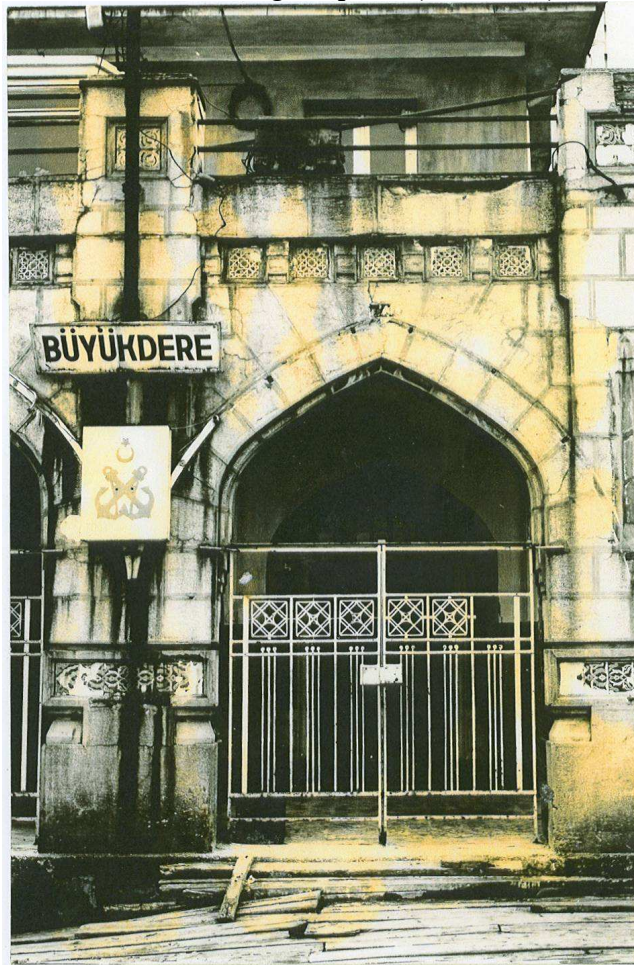
Şekil D.4. Yolcu çıkış holü (1980' lerin başı)

Şekil D.5. Batı cephesi (1980' lerin başı)

Şekil D.6. Doğu cephesi (1980' ler)

Şekil D.7. Doğu cephesi yolcu çıkış holü kapısı(1980' ler)

Şekil D.8. Doğu cephesi; terastaki ek (1980' ler)

Şekil D.9. Batı cephesi (1980' ler)

**EK E: 6462 SAYILI KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI TAŞINMAZ
KÜLTÜR VE TABİAT VARLIKLARI İSTANBUL BÖLGE KURULU
KARARI**

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
İSTANBUL III NUMARALI KÜLTÜR VE TABİAT VARLIKLARINI
KORUMA BÖLGE KURULU

KARAR

Toplantı Yeri
İSTANBUL

Toplantı Tarihi ve No : 18.5.2005 – 62

Karar Tarihi ve No : 18.5.2005 - 596

İstanbul İli, Sarıyer İlçesi, Büyükdere Mahallesi, Çayırbaşı Mevkiinde, 83 pafta, 593 ada, 9 parsel sayılı, mülkiyeti Türkiye Denizcilik İşletmelerine ait, tapuda, alt katında dükkan bulunan kagir vapur iskelesi vasıflı GEEAYK'nun 14.12.1974 gün ve 8172 sayılı kararıyla tespit ve ilan edilen Boğaziçi Sit Alanında, 24.6.1983 tarih 15175 sayılı kararıyla sınırları belirlenen Öngörünüm Bölgesinde kalan, Kurulumuzun 13.5.1972 tarih 6462 sayılı kararıyla korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescil edilen, koruma grubu II olarak belirlenen Büyükdere Vapur İskelesinin İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığına devrine ilişkin Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğünün 21.4.2005 tarih, 51597 sayılı yazısı okundu, ekleri incelendi, yapılan görüşmeler sonunda;

İstanbul İli, Sarıyer İlçesi, 83 pafta, 593 ada, 9 parsel sayılı, Büyükdere Vapur İskelesinin İstanbul Büyükşehir Belediyesine devri ile ilgili yapılan değerlendirme sonucunda, 593 ada, 9 parselde bulunan eski Büyükdere Vapur İskelesinin deniz yönünde bulunan dolgu olarak yapılmış kazıklı yol ve onun önündeki yeni iskele yapısı ile hiçbir bağlantısı bulunmadığı ve söz konusu yeni iskele binasının bütünüyle dolgu alanı üzerinde bulunduğu görüldüğünden, kıyı kenar çizgisi dışında kalan alanlarda yapılması gerekli plan tadilatı ve benzeri işlemlerin gerçekleştirilmesinden sonra Koruma Bölge Kurulumuzca değerlendirilmesinin uygun olacağına karar verildi.

BİNAN Can
BAŞKAN

TURGUT Ahmet
BAŞKAN YARDIMCISI
(Bulunmadı)

ÖZAYDIN Gülşen

TÜRK Melimet Cevahir

AYDIN Yusuf İzzettin

YAŞAR Hasan Nuri

EK F: ÇİZİMLER

ÖZGEÇMİŞ

Neslihan Başar, Şişli Terakki Lisesi İlkokulu' nu bitirdikten sonra Saint Benoit Fransız Lisesi' nden 1999' da mezun oldu. İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi' ni 2004' de bitirdi. Aynı yıl başladığı İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Anabilim Dalı Restorasyon Programı' nda yüksek lisans eğitimine devam etmektedir.

